

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

103'üncü Birleşim
1 Temmuz 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'ın, Hakkâri'nin yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, Kocaeli'nin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, 5 Temmuz 1993'te gerçekleşen Başbağlar katliamına ilişkin gündem dışı konuşması

V.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, Mersin'de satışa çıkarılan 2/B arazilerine ilişkin açıklaması
- 2.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, Anayasa Mahkemesinin Rozerin Çukur'un ölümüyle ilgili verdiği karara ilişkin açıklaması
- 3.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, Bartın-Safranbolu yoluna ilişkin açıklaması
- 4.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, yeni ÖTV düzenlemesine ilişkin açıklaması
- 5.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'a'nın, orman yangınlarının sebebine ilişkin açıklaması
- 6.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, orman yangınlarıyla mücadeleyle ilişkin açıklaması
- 7.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, orman yangınlarıyla mücadeleyle ilişkin açıklaması
- 8.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin açıklaması
- 9.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Adalet Bakanlığı personelinin beklediği promosyon ücretine ilişkin açıklaması
- 10.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, keyfiliğe ilişkin açıklaması
- 11.- Bolu Milletvekili Türker Ateş'in, kendi hakları için yürüyen özel sektör öğretmenlerine ilişkin açıklaması
- 12.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, bir karikatür dergisinden gelen çirkinliğe Salât-ı Ümmiyye'yle karşılık vereceğine ilişkin açıklaması
- 13.- Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy'un, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması
- 14.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Suğla Barajı Göleti'nden Seydişehirli'lere su tahsisine ilişkin açıklaması
- 15.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması
- 16.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, TESKİ'ye ilişkin açıklaması
- 17.- Afyonkarahisar Milletvekili Hasan Arslan'ın, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması
- 18.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması
- 19.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması
- 20.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, emekli maaşına ilişkin açıklaması
- 21.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, çiftçilere ve süt üreticilerine ilişkin açıklaması

- 22.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon'un turizmüne ilişkin açıklaması
- 23.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ın Dığor ilçesinin Kocaköy'üne su talep ettiğine ilişkin açıklaması
- 24.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Şeyh Sait'e ve Orhan Doğan'a ilişkin açıklaması
- 25.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin açıklaması
- 26.- Antalya Milletvekili Hilmi Durgun'un, 664'üncü Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ne ve pehlivanların özlük haklarıyla ilgili Meclise sundukları kanun teklifine ilişkin açıklaması
- 27.- Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı'nın, Erciyes'te düzenlenen Dünya Tenis Turu'na ilişkin açıklaması
- 28.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, bir karikatür dergisinin sözde karikatürüne ilişkin açıklaması
- 29.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Ekrem İmamoğlu'na ve İzmir Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması
- 30.- Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in, esnafa ilişkin açıklaması
- 31.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, güçlendirme ruhsatı başvurularında yapı izin belgesi şartına ilişkin açıklaması
- 32.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı'na, Fuat Sezgin'in ölüm yıl dönümüne, bir karikatür dergisinin yapmış olduğu karikatüre ve protestolara, Madımak'ın yıl dönümüne, İsrail'in eylemlerine karşı daha güçlü ses çıkarılması gerektiğine, orman yangınlarına ve kamu işçilerine teklif edilen zamma ilişkin açıklaması
- 33.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, Manisa'daki orman yangınına ilişkin açıklaması
- 34.- Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'in, BİRTEK-SEN Genel Başkanı Mehmet Türkmen'e ilişkin açıklaması
- 35.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, İzmir Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması
- 36.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, bir karikatür dergisinin yapmış olduğu karikatüre ve gösterilen tepkiye, 2 Temmuz Madımak'a, 5 Temmuz Başbağlar katliamına, farklı yıllarda 1 Temmuzda şehit edilenlere, geçen hafta Irak'ın kuzeyindeki Metina bölgesinde "drone"la yapılan saldırıya ve orman yangınlarına ilişkin açıklaması
- 37.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, muharrem ayına ve Kerbelâ'ya, Genel Başkanları Devlet Bahçeli'nin öncülüğünde Milliyetçi Hareket Partili belediyelerin inşa ettirdiği cemevlerine, bir dergide Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması
- 38.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, bir karikatürden yola çıkarak toplumun algısının farklı yönler çekilmesine, Madımak'ın yıl dönümüne, İzmir'in bir önceki dönem Belediye Başkanına ve gözaltı operasyonlarına, Kobani davasına, orman yangınlarına ve kamu emekçilerinin toplu iş sözleşmesine ilişkin açıklaması
- 39.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, orman yangınlarına, bir karikatür dergisinin paylaşımına ve sonrasında yaşananlara, 19 Martın 100'üncü gününe ve eski İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer'e ilişkin açıklaması
- 40.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, orman yangınlarına, 1 Temmuz Kabotaj Bayramı'nın 99'uncu yılına, Gönül Elçileri Projesi'ne, 30 Haziran Koruyucu Aile Günü'ne ve bir dergi tarafından Hazreti Muhammed'e yönelik yapılan saygısızlığa ilişkin açıklaması
- 41.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, hayvan pazarlarının kapatılmasına ilişkin açıklaması
- 42.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, uyuşturucu kullanımının yaygınlaştığına ilişkin açıklaması
- 43.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, futbolseverlerin formalarla ilgili taleplerine ilişkin açıklaması
- 44.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, GSM operatörlerinin yaptıkları zamlara ilişkin açıklaması
- 45.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Hatay'daki orman yangınına ilişkin açıklaması
- 46.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici'nin, 1 Temmuz Kabotaj Bayramı'na, bugün İzmir'de yapılan gözaltılara ve Ekrem İmamoğlu'na ilişkin açıklaması
- 47.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesini 1'incilikle bitiren Kerim Topçu'nun mezuniyet töreninde yaptığı konuşmaya ilişkin açıklaması
- 48.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, Şırnak Belediyesinde çalışan işçilerin taleplerine ilişkin açıklaması
- 49.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 50.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin açıklaması
- 51.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Patara Plajı'na ulaşımına ilişkin açıklaması
- 52.- İzmir Milletvekili Haydar Altıntaş'ın, Cumhurbaşkanının yanan orman alanlarıyla ilgili sözlerine ilişkin açıklaması
- 53.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'daki ayçiçeği ve buğday üreticilerinin mağduriyetine ilişkin açıklaması
- 54.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Demirtaş kararına ilişkin açıklaması
- 55.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Tatvan Karşıyaka Kavşağı'na ilişkin açıklaması
- 56.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, üye seçimi yapılan komisyona ve engelliler bakanlığı kurulması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 57.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, an itibarıyla doğal gazın gelen zamma ilişkin açıklaması

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Sakarya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası üyelerine "Hoş geldiniz." denilmesi

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Suudi Arabistan-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı İbrahim Bin Mohammed Al-Gannas ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

B) Önergeler

1.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, (2/3092) esas numaralı 5682 Sayılı Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/108)

C) Duyurular

1.- Başkanlıkça, (10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719) esas numaralı Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılmalarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimini yapmak üzere toplanacağı gün, saat ve yere ilişkin duyurusu

VII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önergeleri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ tarafından, son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünlerinin ortaya çıkmasının sebepleri ve sağlıklı gıdaya erişim hususunda alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz ve 19 milletvekili tarafından, zeytinlik alanlarda gerçekleştirilen ve âdeta katliama dönüşen zeytin ağacı kesim ve söküm işlemlerinin ilgili bölgelerde yaratmış olduğu mağduriyet ve sorunların araştırılması ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 20/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, Kobani kumpas davasındaki hukuksuzlukların adalet duygusunda yarattığı tahribatların araştırılması amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye'deki orman yangınlarının nedenlerinin, sonuçlarının ve alınacak önlemlerin araştırılması, ormanlara müdahale eden hava ve kara aracı ile personel sayısının yeterli olup olmadığının ortaya çıkarılması amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

VIII.- SEÇİMLER

A) Komisyonlara Üye Seçimi

1.- (10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719) esas numaralı Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılmalarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu üyeliğine seçim

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükar Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198)

2.- Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile 113 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3159) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 215)

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Konya Milletvekili Ali Yüksel'in, PKK terör örgütünün feshine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/28825)

2.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Dikey Gaz Koridoru Projesi'ne ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'ın cevabı (7/28868)

3.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, EPDK'nin onayladığı ve yürürlükten kaldırdığı yan hizmet anlaşmalarına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar'ın cevabı (7/28873)

4.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, Siirt'te yapımı devam eden bir metal üretim tesisi projesinin akıbetine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/28953)

1 Temmuz 2025 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.03

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Nurten YONTAR (Tekirdağ)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103'üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Hakkâri'nin yerel sorunları hakkında söz isteyen Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'a aittir.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'ın, Hakkâri'nin yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli halklarımız; Kobani kumpas davasının gerekçeli kararı açıklandı, bu kararı tanımlıyoruz. Bir an önce bu hukuksuzluğa son verilmeli ve arkadaşlarımızın özgürlüğü sağlanmalıdır. Kobani kumpas davasında zindanda bulunan önceki dönem Eş Genel Başkanlarımız Sayın Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ şahsında zindandaki bütün yoldaşlarımıza buradan sevgi ve selamlarımızı gönderiyoruz.

Değerli arkadaşlar, burada Hakkâri'nin sorunlarına değineceğim. Bundan on üç ay önce, 3 Haziran 2024'te Hakkâri Belediyesine kayyum atandı. Siyasi iktidar, birçok ekonomik ve toplumsal sorunla baş etmeye çalışan Hakkâri'de bu sorunları çözmek yerine halkın iradesine el koymayı tercih etti. Hakkâri'nin hâlâ yolları toprak olan yüzlerce köyü var. Bu köylerde yaşayan halk; tarlasını, bahçesini işleyemiyor, mera yasaklarından dolayı hayvanlarını otlatamıyor.

Hakkâri Belediyesi, 2016'dan bu yana, kısa kesintiler hariç neredeyse tamamen kayyum yönetimindedir. 2019 ve 2024'te seçilen 2 Belediye Eş Başkanımız Mehmet Sıddık Akış ve Cihan Karaman hâlâ cezaevinde bulunuyor.

DEM PARTİ'li belediyelere sağlanmayan kaynakların kayyum belediyelerine misliyle sağlandığını biliyoruz. Buna rağmen Hakkâri'nin su sorunu dahi yıllardır çözülemedi. Genç işsizliği Hakkâri'de rekor kırıyor, 20 kişinin alınacağı bir iş ilanına binlerce kişi başvuruyor. Kayyum yönetimleri toplumsal sorunları çözmek bir yana, onları daha da derinleştirdi. Seçilmiş eş başkanlar görevdeyken belediyelerimizin uyguladığı sosyal politikalar kayyumlar döneminde ortadan kaldırıldı.

2009-2023 yılları arasında intihar hızının en yüksek olduğu 2'nci şehir Hakkâri'dir. Hakkâri'deki intihar oranları Türkiye ortalamasının 2 katıdır. Tablo bu kadar vahim iken intihara sürüklenen insanlara yardımcı olacak sosyal destek mekanizmaları ne yazık ki yok.

Dokuz yıldır uygulanan kayyum rejimi; ekonomik, siyasi ve toplumsal olarak sadece olumsuz sonuçlar doğurdu. Sadece DEM PARTİ'ye oy verenler değil, başta Adalet ve Kalkınma Partisi olmak üzere diğer partilere oy veren vatandaşlar da kayyuma razı değil çünkü kayyum rejimiyle onların da iradesi ortadan kaldırılmış oluyor. Hakkâri Belediyesine el konulduğu gün bu kürsüde konuşmuş, Kürtlere yönelik planlı ve sistematik ayrımcılıktan bahsetmiştim. Şimdi bu ayrımcılığı sona erdirmek için bir fırsat penceresi var, bu fırsat heba edilmemelidir.

Değerli milletvekilleri, Hakkâri'de yıllardır devam eden bir doğa katliamı var. Coğrafyamızın en değerli doğal miraslarından olan Cilo ve Sat buzulları büyük bir tehlike altında bulunuyor. Cilo ve Sat buzulları geri dönüşsüz biçimde eriyor. Bu erimenin en büyük nedeni küresel iklim değişikliği değildir; bölgede on yıllardır devam eden güvenlikçi politikalar, bu politikalar çerçevesinde uygulanan sistematik ormansızlaştırma, hızla artan denetimsizlik, denetimsiz madencilik faaliyetleri buzulların erimesindeki önemli etmenlerdir. Bunların yanı sıra son yıllarda "turizm" ve "festival" adı altında buzulların olduğu bölgede yeterince koruma çalışması yapılmadan on binlerce insanın katıldığı kalabalık etkinlikler yapılıyor. Bu sene festivalin eğlence kısımları İsrail-İran savaşından dolayı iptal edildi fakat binlerce kişi yüzlerce araçla buzullara çıkmaya devam etti. Yakılan kamp ateşleri, kurulan çadırlar, buzullara bırakılan çöpler ve kontrolsüz geziler buzullardaki telafisi imkânsız tahribatı artırdı. Hakkâri'deki ekokırımın bir an önce son bulması gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, Hakkâri 2 ülkeye sınırı olan 3 gümrük kapısına sahip bir şehirdir. Böyle bir şehirde uluslararası ticaretin çok canlı olması beklenir fakat durum maalesef böyle değildir. Gümrük kapıları, küçük çaplı ticaret yapmak isteyen insanlar için bir eziyete dönüşmüş durumdadır. Uygulanan kotalar, sınır ticaretini neredeyse imkânsız hâle getiriyor. Gişe ve görevli sayısındaki yetersizlik, sınır kapılarından geçiş yapan insanların kötü fiziksel koşullarda saatlerce beklemelerine neden oluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

VEZİR COŞKUN PARLAK (Devamla) - Bu olumsuz durumlar yetmezmiş gibi bir de vatandaşlar ile gümrük memurlarını karşı karşıya getirmeye çalışan bir yönetim anlayışı söz konusudur. Hakkâri halkının mütevazı kazanç kapılarını kapatmak isteyen, vatandaş ile görevlileri karşı karşıya getirmek isteyen anlayışı kınıyor; tüm yetkilileri sorumlu hareket etmeye davet ediyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Uysal...

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, Mersin'de satışa çıkarılan 2/B arazilerine ilişkin açıklaması

LEVENT UYSAL (Mersin) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Mersin ilimizin Tarsus, Erdemli, Silifke, Gülnar ve diğer ilçelerinde vatandaşımızın yıllardır ekip biçtiği 2/B arazileri bugün satışa çıkarılmıştır ama maalesef fiyatlar çok ama çok yüksektir efendim. Bu toprakların sadece bir arsa olarak değerlendirilmemesi gerekiyor; bir ömürdür, alın teridir ve çocuklarımızın geleceğidir.

Talebimiz, 2/B arazilerinin satış fiyatlarının yeniden uygun şartlarla belirlenmesidir çünkü köylü milletin efendisidir.

Saygılarımı sunarım efendim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Levent Vekilimize katılıyoruz.

BAŞKAN - Sayın Altın...

Buyurun.

2.- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, Anayasa Mahkemesinin Rozerin Çukur'un ölümüyle ilgili verdiği karara ilişkin açıklaması

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Rozerin Çukur henüz 17 yaşındaydı, 8 Ocak 2016'da Sur'daki ablukada katledildi. Rozerin, annesine yazdığı şiirde "Anne, ben bir dünya isterim ki içinde savaşlar olmasın, çocuklar özgürce oynasın." diyordu. Bu bir çocuğun en sade, en yalın barış çağrısıydı fakat bu çağrı duyulmadı.

Geçen günlerde Amed'de yapmış olduğumuz konferansımıza da katılan Rozerin Çukur'un annesi oradaki hak ihlallerinden bahsetti fakat aynı gün Anayasa Mahkemesi Rozerin'in yaşam hakkının ihlal edilmediğine yani bu ölümün hukuka uygun olduğuna hükmetti, üstelik onu örgüt üyesi olarak ilan etti. En yüksek mahkeme bir çocuğun öldürülmesini meşrulaştırıyor, elinde defteri olan bir çocuk suçlu ilan ediyor. Bu sadece Rozerin'in değil tüm çocukların yaşam hakkına açık bir tehdittir ama Fahriye Anne ve Rozerin gibi nice çocuk anneleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akay...

3.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, Bartın-Safranbolu yoluna ilişkin açıklaması

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

75 kilometre uzunluğundaki D755 Bartın-Safranbolu Yolu, Karabük'ü Karadeniz'e bağlayan çok önemli bir kara yoludur. Bölgemiz için çok çok önemli olan bu yolun tam 45 kilometresi tek şeritlidir. Bu sebepten dolayı bu yolda her yıl onlarca ölümlü, yüzlerce maddi hasarlı kaza meydana gelmektedir. AKP iktidarı, yoğun trafik akışının olduğu bu yolu yirmi iki yıldır görmezden geliyor.

Yöre halkımız adına Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına çağrıda bulunuyoruz: Hemşehrilerimiz ve bu yolu kullanan misafirlerimiz duble yol istiyor. Bartın-Safranbolu yolundaki çileye artık son verin, bu yolun rehabilitasyonunu sağlayın. Bartın-Safranbolu yolunu artık yapın.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu...

4.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, yeni ÖTV düzenlemesine ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; milletin ev alma hayalini zaten çoktan yok etmişsiniz, şimdi sıra otomobil hayalini de çöp etmekte. Yeni ÖTV düzenlemesiyle yüzde 80'in altında vergi kalmıyor yani asgari ücretli, memur, emekli artık ikinci el araca bile binemeyecek. Bu halkı önce dört duvarsız bıraktınız, şimdi de ulaşımdan yoksun bırakıyorsunuz.

Sizce otomobil artık lüks mü? Yarin daha başka neyi lüks ilan edeceksiniz; montu, ayakkabıyı yoksa çocuk bezini mi? Bu vergi zulmü, yoksulluğu yönetme beceriksizliğinizin itirafıdır. Biz bu ÖTV kararınızı reddediyoruz. İYİ Parti olarak milletin değil yandaşın yükünü hafifleten bu anlayışınızla sonuna kadar mücadele edeceğiz.

Teşekkür ederim.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

2.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, Kocaeli'nin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Gündem dışı ikinci söz, Kocaeli'nin sorunları hakkında söz isteyen Kocaeli Milletvekili Sayın Nail Çiler'e aittir.

Buyurun Sayın Çiler. (CHP sıralarından alkışlar)

NAIL ÇİLER (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Günlerdir devam eden yangınların verdiği hasar çok büyük. Her sene bu yangınlara maruz kalıyoruz. İhmaller var mı? Tabii ki var. Onu da araştırmamız gerekiyor. Tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Sanayinin devleştiği, teknolojinin vücut bulduğu, farklı kültürlerin birleştiği, Türkiye'nin üretim üssünden bahsedeceğim. İstihdama, üretime, ihracata, ekonomiye katma değer üreten bir şehir olmasına rağmen Kocaeli, birileri tarafından yağmalanacak topraklar olarak görülüyor.

Değerli milletvekilleri, şimdi sizlere anlatmaya çalışacağım Kocaeli'nin Dilovası ilçesi, buram buram Anadolu kokan, şirin mi şirin, küçük ama etki alanı çok büyük bir ilçedir. Dilovası'nın 55 bin nüfusu, 3'ü ihtisas OSB olmak üzere 6 tane organize sanayi bölgesi, 9 farklı limanı, 2 küçük sanayi sitesi, Otomotiv İhtisas Gümrüğü, ilk 500'e giren firmaları ve 57 bin çalışanıyla dünyada örneği olmayan, binlerce üretim merkezine ev sahipliği yapan bir ilçemizdir. Tekrar ediyorum, 55 bin nüfusu olan bir yerde 57 bin çalışanın olduğu bir yerden bahsediyorum.

Peki, sizce sorun ne? Dilovası'nın denizle kucaklaştığı mahallesi Tavşancıl, Osmanlı döneminden kalan evleriyle ünlü, Bakanlık tarafından doğal sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanı ilan edilen bir mirasa sahiptir. Ülkemizde bir yerlere rantsal dönüşüm yapılacaksa o alan önce TOKİ'ye tahsis ediliyor, daha sonra plan değişikliğine gidiliyor. Bunun bir örneği de Dilovası Tavşancıl'da yaşanıyor. 110 hektar, kentin tek nefes alma alanı. Daha önce TOKİ'ye konut alanı olarak tahsis edilmiş fakat geçtiğimiz günlerde, 16 Haziran tarihinde yeniden revize edilerek depolama alanı olarak ilan edilmiştir. Dün bölgedeydim, vatandaşlarımız ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte bu plan için itirazlarımızı dile getirdik, yetkili mercilere itirazlar yapıldı; buna rağmen bu ısrar neden anlamak mümkün değil. Bu yanıştan bir an önce dönülmelidir. Yöre halkının kaderini etkileyecek imar değişikliğine "Hayır!" diyoruz, yaşam alanlarında depolama istemiyoruz.

Değerli vekil arkadaşlarım, Kocaeli sağlıkta da alarm vermekte. Darıca Farabi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, sahip olduğu eğitim ve araştırma hastanesi ünvanına rağmen bu standardın gereklerini karşılamamaktadır. Ya bu tabelayı indirin ya da bu hastaneyi gerçekten bir eğitim ve araştırma hastanesi yapın. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, Çayırova'da 2017 yılında müjdelenen hastane bitmedi; yıl 2025. 2021 yılında ihalesini alan şirket kaçtı, 2023'te ihaleyi alan şirket iflas etti. "13 Haziran 2025'te ihale yapılacak." dediniz, o da iptal oldu. "Bu hastaneyi yapacağız." dediğiniz zaman yapsaydınız o hastanede doğan çocuklar şimdi ilkokula başlamış olacaktı. Hastane, sadece bir ihtiyaç değil bir zorunluluktur.

Gelelim Darıca Piri Reis Mahallesi'nde yıllardır bitirilemeyen okula. Okulun akıbeti belirsiz, müteahhit nerede bilen yok. Ayrıca, bölgemizde mesleki ve teknik eğitim veren okul sayısı ihtiyacın çok gerisindedir. Sanayile iç içe yaşayan genç nüfusa yönelik teknik eğitim altyapısının güçlendirilmesi şarttır. Meslek liseleri, sadece sanayinin değil gençliğin umududur.

Değerli milletvekilleri, Tavşancıl'dan sonra Tavşanlı'ya bakalım. Tavşanlı'ya yapılmak istenen ve bölgedeki mahallelerimizi olumsuz etkileyecek olan Kroman Çelik Fabrikasının yaşam alanı içinde yapacağı cüruf depolama tesisi projesi... Burada 99.200 metrekaare orman alanını ÇED süreci bitmeden bu işletme nasıl kullanıyor? Bakanlığa sorduk, yanıt yok; yorumu size bırakıyorum. Aynı şekilde, Yukarı Hereke'de taş ocağında 35 hektarda faal olan işletme, yetmezmiş gibi 34 hektar daha kullanmak istiyor. ÇED sürecinde itiraz ettik, toplantılarda anlattık fakat yağma yapar gibi yurdumuzu delik deşik ediyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NAIL ÇİLER (Devamla) - Bitmedi; Kartepe, hem tarımın hem de doğa turizminin iç içe geçtiği bir bölgedir ancak tüm bilimsel uyarılara ve halkın karşı çıkmasına rağmen bir haddehane kurulmak isteniyor. Sadece bir firmanın gönlü olsun diye doğa harikası bir alan gözden çıkıyor.

Değerli arkadaşlar, Cengiz Topel Havalimanı neden çalışmıyor? Osman Hamdi Bey Evi ve Müzesi neden kapalı? Gebze-Darıca Metrosu yılan hikâyesine döndü, neden bitmiyor? Kocaeli bu ülkeyi sırtında taşıyor, taşımaya da devam edecek ancak Kocaeli hakkını alacak, alması da gerekiyor.

Daha adil, daha eşit, daha planlı şekilde Kocaeli'nin kaynaklarının kullanılması lazım diyorum; hepinizi sevgi, saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aşila...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşila'nın, orman yangınlarının sebebine ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Suni gündemlerle oyalanaduralım, cennet ülke yok oluyor, ülkemiz yanıyor. Neden? Ülkemiz akıllı şehirlere hazır hâle getiriliyor. Karbon ayak izinin alt dallarının biri de orman ayak izi yani ormanların yanması, yakılması; 81 ilin tamamen, 973 ilçenin tamamen ormansız, kel, dımdızlak olması. "Yeşil dönüşüm" adı altında yeşil bölgeler yok ediliyor çünkü plan böyle. Bu yangınların sebebi ne güneş ne rüzgâr ne de kozalak, bunların hepsi yalan; yangını çıkaranlar elbette böyle diyecekler. Depremle tetikleyemediler, yangınlarla yok ediyorlar. Yangınların sebebi Paris İklim Anlaşması'na uyumlu şehirler yani ormansız, hayvansız şehirler. Kısaca, Türkiye küresel planların pilot ülkesi oldu, akıllı şehirler ve karbon iklim oyunlarının kurbanı oldu.

Artık çıkın Paris İklim Anlaşması'ndan, çıkın Açık Semalar Antlaşması'ndan, geri çekin İklim Kanunu'nu diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kış...

6.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, orman yangınlarıyla mücadeleye ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sayın Başkan, ülkemizin dört bir yanında yine ciğerlerimiz yanıyor. Geçen yıl bu Mecliste orman yangınlarıyla ilgili bir önerge vermiştim: "Yangınların nedeni nedir? Uçaklar, helikopterler yeterli mi? Gece görüşlü müdahale araçları var mı?" Cevap bekledik ama kocaman bir sessizlik. Aradan aylar geçti, değişen ne oldu? Yine aynı ihmaller, yine aynı acılar.

Ormanlarımız yanıyor, doğamız, canlı yaşamı yok oluyor. Vatandaşımız canıyla, malıyla mücadele ediyor ama iktidarın elinde hâlâ bir önlem planı yoktur. Yangın söndürme filosu eksik, koordinasyon zayıf, hesap soran yok. Türkiye her yazını aynı kabusla geçiriyor çünkü yıllardır bu sorunlara kalıcı çözümler üretilmiyor. Doğa geri gelmez, orman yok olursa hayat yok olur. Bu konuda artık kaybedecek bir saniyemiz kalmadı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Koca...

7.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, orman yangınlarıyla mücadeleye ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Memleket yanıyor, Türkiye yanıyor, ciğerimiz yanıyor. İklim değişikliğiyle birlikte yangınların sıklığı ve şiddeti yıldan yıla artıyor. Sermaye gezegenimizi kundaklıyor. Kırk sekiz saatte İzmir'den Hatay'a 9 ilde yangın çıktı. Alınmayan önlemler sebebiyle halk yangınları kendi imkânlarıyla söndürmeye çalışıyor. Depremde yoktunuz, selde yoktunuz, yangında yoktunuz; yine yoksunuz. Göz göre göre her defasında halkı ölüme terk ediyorsunuz. Yangınlara derhâl etkin bir müdahale için, iklim değişikliğiyle aktif mücadele için Türkiye Büyük Millet Meclisi harekete geçmelidir. Personel istihdamını, yangın envanterini genişletin. İklim değişikliğiyle mücadeleyi merkeze alan halkın iklim kanununu derhâl Millet Meclisine getirin.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

3.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, 5 Temmuz 1993'te gerçekleşen Başbağlar katliamına ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz, 5 Temmuz 1993'te gerçekleşen Başbağlar katliamı hakkında söz isteyen Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'a aittir.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Sayın Başkanım, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen aziz vatandaşlarım, sevgili hemşehrilerim; hepinizi en içten duygularımla sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada Gazi Meclisimizin kürsüsünden milletimizin hafızasında derin yaralar açan, insanlık dışı bir katliamın yıl dönümünde söz almış bulunuyorum. 2 Temmuz'da yaşanan içimizi sızlatan Madımak katliamının hemen ardından 5 Temmuz 1993 tarihinde Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Başbağlar köyümüzde bir katliam yaşanmıştır. Eli kanlı teröristler tarafından gerçekleştirilen menfur saldırıda 33 sivil vatandaşımız çoluk çocuk demeden acımasızca şehit edilmiş, köyümüz ateşe verilmiş; camimiz, Kur'an kursumuz ve evlerimiz yakılmıştır. Bu alçak ve acımasız saldırıları gerçekleştiren zihniyet milletimizin birlik ve beraberliğini hedef almış; kardeşliğimize, ortak değerlerimize kastetmiştir. AK PARTİ olarak kimden ve nereden gelirse gelsin masum canlara kıyan terörü kınıyoruz ve lanetliyoruz.

Başbağlar halkı yaşadıkları tarifsiz acıya rağmen gösterdikleri sabır, vakar ve devlete olan bağlılıklarıyla milletimizin gönlünde müstesna bir yer edinmiştir. O karanlık günün ardından annelerini, babalarını, büyüklerini, evlatlarını, eşlerini toprağa verdiler ama vatan sevgilerinden, bayraklarına olan sadakatten asla vazgeçemediler. Buradan, Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünden Başbağlar halkını en kalbi duygularımla selamlıyor, kendilerine şükranlarımı sunuyorum.

Bu vesileyle, tüm şehitlerimizi rahmetle, minnetle anıyorum. Orada yaşananları unutmamak, unutmuyoruz, unutturmayacağız.

Bu vesileyle, herkesi, 5 Temmuzda Erzincan Valimiz Sayın Hamza Aydoğdu'nun himayelerinde hem Erzincan Kemaliye Başbağlar köyünde hem de İstanbul Fatih'te düzenlenecek şehitlerimizi anma programımıza davet ediyorum. Hep birlikte dualarımızı, duygularımızı ve umutlarımızı paylaşmak üzere sizleri de aramızda görmekten onur duyuyorum.

Ancak sadece unutmamak yetmez; o topraklara sahip çıkmak, hayatı yeniden yeşertmek ve huzuru kalıcı kılmak da hepimizin ortak sorumluluğudur. Bu bilinçle, devletimiz, o dönemin imkânları çerçevesinde Başbağlar'ın derin yaralarını sarmak için elinden geleni yapmıştır, acıların yoğrulmuş o toprakları yeniden ayağa kaldırmış; köyümüz âdetâ küllerinden doğarak yeniden inşa edilmiştir. Özellikle son yıllarda güvenlikten ulaşım kadar birçok alanda önemli yatırımlar gerçekleştirilmiştir. Başbağlar Güvenlik Yolu acılardan umuda, yalnızlıktan sahiplenmeye uzanan bir vefa köprüsüdür.

Başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, son Başbakanımıza, bakanlarımıza, valilerimize, milletvekillerimize ve emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum ama biliyoruz ki bu yetmez. Erzincan'da hayata geçirdiğimiz projeler bu topraklara olan inancımızın, milletimize duyduğumuz sevdanın en somut göstergesidir. Cumhurbaşkanımız, liderimiz Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliği ve destekleriyle, son Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım'ın katkılarıyla ve tüm paydaşların emekleriyle Erzincan'ın dört bir yanında yükselen eserlerle şehrimiz âdetâ yeniden inşa edilmiştir. Bunlar; Yeni Dörtöl Hastanesi, yeni havalimanı terminali, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, 2 bin kişilik polis okulu, 12 bin kişilik yirmi dört saat yaşayan modern stadyum, Türkiye'nin tek tavuk kombinası, Kızılay Maden Suyu Fabrikası, Turnaçıyırı Barajı, Ballı Barajı, Sansa Deresi ve şehrin dört bir yanında yapılan duble yollar, Ergen Dağı Kayak Merkezi'dir. Yapımı devam eden büyük projeler ise Karadeniz'i Akdeniz'e bağlayacak Erzincan-Refahiye-Kemaliye-Malatya yolu ve tünelleri, Erzincan-Başköy-Çayırılı yolu, il emniyet binası, Vasgirt Millet Bahçesi, Kızılay ve Hocabey kentsel dönüşüm projeleri, Besi OSB yapımı... Şeker Makine Fabrikasının üretimini devam etmesini istiyor ve talep ediyoruz. Ayrıca, yatırım programında yer alan ve bir an önce başlamasını istediğimiz önemli projelerden Sivas-Erzincan hızlı treni; Sakaltutan, Ahmediye ve Kızıldağ tünelleri; Erzincan-İliç-Kemaliye yolunun yapılması, Merkez Çarşısı ve kentsel

dönüşüm alanlarının tamamlanmasını istiyoruz. Çünkü biliyoruz ki Erzincan'a yapılan her yatırım, yalnızca bir şehre değil bu milletin ortak geleceğine yapılan bir yatırımdır. Başbağlar'ın ve Erzincan'ımızın çocukları ve torunları için daha yaşanabilir bir il, daha güçlü bir yarın inşa etmek bizim için sadece bir görev değil aynı zamanda vicdani bir sorumluluktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Bütün yatırımlar Erzincan'a!

SÜLEYMAN KARAMAN (Devamla) - Bu anlayışla Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ve MHP Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin ortaya koydukları "terörsüz Türkiye" vizyonu sadece bir güvenlik politikası değil aynı zamanda milletimizin geleceğini terör belasından tamamen arındırma iradesidir.

Başbağlar halkı yaşadığı tarıfsız acılara rağmen devletine, bayrağına, vatanına olan bağlılığından asla vazgeçmemiştir; "terörsüz Türkiye" projesine gönülden destek vermelerinin sebebi de budur. "Bir daha böyle acılar yaşanmasın. Bir daha kan ve gözyaşı dökülmesin, evlatlarımız şehit olmasın, analar ağlamasın." diye bu projeye "terörsüz Türkiye"ye sahip çıkıyorlar.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Sakarya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası üyelerine "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Sakarya Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası üyeleri Genel Kurulumuzu izlemektedir; hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

Sayın Sarıtaş...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Siirt Milletvekili Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ın, İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin açıklaması

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler Sayın Başkan.

İstanbul Sözleşmesi'nden bir imzayla geri çekilmenin üzerinden tam dört yıl geçti. O gün söyledik, bugün de söylüyoruz: Bu karar, kadınların yaşam hakkına yönelmiş açık bir saldırdır. Geri çekilme kararından sonra kadına yönelik şiddet arttı, failler cezasızlık politikalarıyla daha da cesaretlendirildi; kadınlar korunmadı, şiddet failleri korundu. Oysa İstanbul Sözleşmesi, kadınların yaşam hakkını güvence altına alan en kapsamlı uluslararası sözleşmeydi; kadına yönelik şiddeti önleme, koruma ve cezalandırma konusunda devlete açık sorumluluklar yükliyordu.

Buradan bir kez daha söylüyoruz: Kadınların yaşam hakkı pazarlık konusu değildir. İstanbul Sözleşmesi yaşatır ve bizler bu sözleşmeden asla vazgeçmeyeceğiz; haklarımızdan, hayatlarımızdan, eşit ve özgür yaşamdan geri adım atmayacağız.

BAŞKAN - Sayın Öztürkmen...

9.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Adalet Bakanlığı personelinin beklediği promosyon ücretine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yüz binlerce Adalet Bakanlığı personeli adaletli ve makul bir promosyon ücreti bekliyor. Kendi kurumunda adaleti sağlayamayanlar ülkede adaleti sağlayamazlar. Bu kapsamda, Vakıfbankla anlaşmasının sona ermesine kısa bir süre kala Adalet Bakanlığı personelinin gözü artık yeni gelecek tekliflere çevrilmiş durumda. Adalet Bakanlığı personeli üç yıllık promosyon anlaşmasında 200 bin TL'nin üzerinde bir teklif bekliyor, beş yıllık bir anlaşmada ise beklenti en az 400 bin TL; bunun altında gelecek tekliflere haklı olarak soğuk bakıyorlar. Son yıllarda banka kârlılıklarında yaşanan rekor artışlar göz önüne alındığında gayet makul bir beklenti içerisindeler. Yüksek enflasyon ortamından kaynaklı hayat pahalılığı göz önüne alındığında, Bakanlık, banka ayırımı gözetmeksizin görüşmeleri hızlandırmalı, adil ve makul bir promosyon ücreti belirlemelidir. Umarım belirlenecek rakam çalışanlarımıza bir nebze olsun rahat nefes aldırır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Konukçu...

10.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, keyfilğe ilişkin açıklaması

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Keyfilik almış başını gidiyor. Geçtiğimiz pazar onur yürüyüşüne çok sert müdahale eden polis işkenceyle gözaltı yaptı; yolda yürürken ve kafede otururken gözaltına alınan Doğan Nur, Sinem Çelebi ve Hivda Selen tutuklandı. Günlerdir taban maaş başta olmak üzere en temel hakları için yürüyen özel sektör öğretmenleri bugün gözaltına alındı. Açlığa mahkûm edilen emeklilerin hakları için topladıkları imzayı Meclise sunmadan önce açıklama yapmak isteyen Emekliler Meclisi üyesi 8 emekli -2'si bastonlarıyla- gözaltına alındı ama dün gece Taksim'de ortalığı birbirine katan, yıkıp döken, kafelerde oturan insanlara saldıran şeriatçı faşistleri sadece seyrettiniz.

Bu keyfiliği de saray rejiminizi de kabul etmiyoruz.
BAŞKAN - Sayın Ateş...

11.- Bolu Milletvekili Türker Ateş'in, kendi hakları için yürüyen özel sektör öğretmenlerine ilişkin açıklaması

TÜRKER ATEŞ (Bolu) - Eğitimde adalet istiyoruz ama eğitimi gerçekleştiren eğitimcilere de adalet istiyoruz. Özel sektör öğretmenleri bugün Meclise yürümek istedi; taban maaş, iş güvencesi ve eşit haklar talep etti ancak Ankara sokaklarında gözaltına alındı. Düşük ücretle, güvencesiz sözleşmelerle çalışan öğretmenler seslerini duyurmak isterken polis engeliyle karşılaştı. Bu insanlar sadece insanca yaşamak istiyor. Aynı işi yapan öğretmenler arasında bu kadar uçurum olması kabul edilemez. Kendi hakları için yürüyen öğretmenlerin seslerinin kısılması demokrasiyle bağdaşmaz. Hak aramak kanun dışı bir faaliyet değildir. Bu Meclis öğretmenin sesine kulak vermelidir; artık oyalama değil, yasal çözüm zamandır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.
Sayın Hacıoğulları...

12.- İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları'nın, bir karikatür dergisinden gelen çirkinliğe Salât-ı Ümmiyye'yle karşılık vereceğine ilişkin açıklaması

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sayın Başkan, çirkinlik bu kez kötü bir karikatür dergisi üzerinden geldi. Biz buna büyük İtrî'nin segâh Salât-ı Ümmiyye'siyle karşılık vereceğiz, güzellikle ve burada, Gazi Mecliste bütün partiler, bütün vekillerimiz hep birlikte söyleyelim lütfen:

(Hatip ve AK PARTİ milletvekilleri tarafından Salât-ı Ümmiyye'nin besteli bir şekilde söylenmesi)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Özsoy...

13.- Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy'un, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Alçaklığın, edepsizliğin, haysiyetsizliğin adı artık Leman dergisidir. İslam'ın kutlu Peygamberi Hazreti Muhammed Mustafa'ya (SAV) dil uzatmak, "karikatür" adı altında saygısızlık etmek ne ifade özgürlüğüyle ne sanatla ne de insanlıkla açıklanabilir. Bu rezil yayının arkasında olan, bu hayâsızlığa göz yuman, çanak tutan kim olursa olsun hepsini şiddetle kınıyorum, lanetliyorum. Müslümanların kutsalına el uzatmak tüm bir ümmete savaş açmaktır. Leman dergisi bu ahlaksız tutumuyla tüm İslam âlemine; bu ülkenin manevi değerlerine, inancına, inananlarına topyekûn hakaret etmiştir. Şunu açıkça ilan ediyorum: Hazreti Muhammed (SAV) bizim canımızdan azizdir, onun ismine uzanan her kirlî dil bizleri karşısında bulacaktır. Leman dergisi ve ona destek veren zihniyet Allah'ın Kur'an'ında "belhum adal" dediği hayvandan aşağı taklitçilerdir diyor, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

14.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Suğla Barajı Göleti'nden Seydişehirli su tahsisine ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Konya'nın Seydişehir, Ahırılı ve Yalıhüyük ilçeleri arasında yer alan Suğla Barajı Göleti 255 milyon metreküplük su kapasitesiyle Konya kapalı havzasının en önemli yüzey su kaynaklarından biridir. Ancak mevcut tahsis planlamasında Seydişehir'deki tarım alanları mahrum bırakılmıştır yani Seydişehir'de biriken sudan Seydişehirli faydalanamamaktadır. Üreticilerin yoğun tepkisi üzerine bu yıl Suğla'dan su tahsisi için adım atılsa da bu sefer de üreticilere taahhütname imzalatmak istenmekte ve tarım arazisine su alamayan olursa hak iddia edemeyeceği belirtilmektedir. Artan maliyetler altında ezilen çiftçilerimizin tarlasını sulamak için bu kadar uğraşılıyor olması kabul edilemez.

Seydişehir'deki su krizinin çözülmesi ve üreticilere dayatılan taahhütnameden vazgeçilmesi için Tarım ve Orman Bakanlığını göreve davet ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Sayın Yazmacı...

15.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - "Mizah" adı altında yayımlanan bir dergide Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed (SAV) ve Hazreti Musa'ya yönelik karikatürle açıkça dinî değerlere saldırılmış, milyonlarca inananın inançlarına

pervasızca hakaret edilmiştir. Bu hadsizliğin adı sanat da olamaz, ifade ve düşünce özgürlüğü de olamaz. Bu tür yayınlar özgürlük kılıfına bürünmüş sistematik bir din düşmanlığı ve nefret suçudur. Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz'e yönelik bu çirkinliği yapan zihniyetin hukuk önünde mutlaka hesap vereceğine inanıyorum.

İslamofobiyle mücadele için yurt dışında hak ararken ülkemizde benzer nefret içeriklerinin görülmesi bizleri derinden endişelendiriyor. Toplumsal barışa kasıt amaçlı bu provokasyonlara karşı toplumumuzun tüm kesimlerini sağduyulu olmaya, ahlaksızlıklara karşı doğru yöntemlerle ortak bir duruş sergilemeye davet ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Özcan...

16.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, TESKİ'ye ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada konuşurken üzüntümü saklayamıyorum. Güzelim şehrimiz Tekirdağ, hayatın ta kendisi olan suyu bile insanına veremez hâle geldiyse, kusura bakmayın, bunun adı yönetememektir ve becerisizliktir. Şehirde musluklardan ya çamur akıyor ya da hiç su akmıyor; vatandaş tanker peşinde perişan, rezil oluyor. Yaz günü insanlara susuzluk çilesi çektiirmek hangi vicdana ve hangi yöneticilik anlayışına sığar? Burası Tekirdağ, İstanbul'un yanı başında limanlarıyla, sanayisiyle, tarımıyla, Türkiye'nin göz bebeği bir şehir ama hâlâ "Su ne zaman gelecek?" sorusuna cevap veremiyoruz. TESKİ'nin sosyal medya hesabı âdeta su kesintisi bültenine dönmüş durumda, üstelik Büyükşehir Belediye Başkanının talihsiz açıklamalarına maruz kalmak da işin cabası. Biz bu filmi 90'lı yıllarda İstanbul'da izledik ve orada çözdük. Kuraklık varmış, baraj seviyesi düşmüştü; bunun planlamasını yapamayacak mısınız? TESKİ'nin görevi bu değil mi? Çözüm üretmeyeceksiniz orada niye oturuyorsunuz diyor, Tekirdağlı mağdur hemşehrilerimi buradan saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Arslan...

17.- Afyonkarahisar Milletvekili Hasan Arslan'ın, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözde mizah dergisi Leman 26 Haziran sayısında akıl almaz bir saygısızlığa imza atmıştır. Bombalanan şehirlerin üzerinde Peygamber Efendimiz Hazreti Muhammed ve Hazreti Musa'nın karikatürlerini çizmek ne mizah ne de ifade özgürlüğüdür; bu açıkça bir nefret suçudur, provokasyondur, İslam ve kutsal değerlere düşmanlıktır. Bu hadsizliği asla kabul etmiyoruz, inançlarımıza yapılan bu saldırıyı kınıyor, bu alçak girişimi şiddetle reddediyoruz. Hiç kimse kutsallarımıza dil uzatamaz, bu kirli zihniyetin karşısında susmayacağız. Biz bu değerlerin takipçisiyiz ve bu tarz çirkinliklere asla müsaade etmeyeceğiz; inancımıza, değerlerimize ve Peygamber'imize uzanan her dile karşı dimdik durmaya devam edeceğiz. Nefretle çizilen hiçbir karalama gerçeğin berraklığını gölgeleyemez, ülkemizi ve milletimizin değerlerini benimsemeyeni biz de bu topraklarda benimsemeyiz.

BAŞKAN - Sayın Yaz...

18.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Hazreti Muhammed ve Musa Peygamber'imize yapılan istihzayı karikatürü reddediyor, yapanları, katkıda bulunan ve yayımına müsaade eden insi şeytanların tümünü telin ediyorum. Kişi neye inanmak istiyorsa inansın, ona kimse müdahale edemez zira dinde zorlama yoktur ancak bu ülkede hiç kimse Müslümanların inancına hakaret edemez, buna asla müsaade edilemez. Müslümanlar olarak Hazreti Muhammed ve diğer peygamberler arasında hiçbir ayırım yapmayız, tamamına inanır ve emirlerine riayet ederiz çünkü Muhammed bizim Musa da bizimdir, Yakup da bizim İsa da bizimdir; adı geçen tüm peygamberlere önderimizdir. Bu saldırıyı yapanların en ağır bir şekilde cezalandırılmasını diliyorum, Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Özer...

19.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, bir karikatür dergisinde Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Dün bir karikatürde Peygamber Efendimiz'e ve Hazreti Musa'ya yapılan hadsiz ve çirkin saldırıyı şiddetle kınıyorum. Milletimizin kutsallarına dil uzatmak, geçmişte de sahnelenen ve milleti provoke edip kitlesel eylemlerle birbirine düşürmeyi hedefleyen organizasyonun bir parçasıdır. Milletimiz müsterih olsun, hiç kimsenin yapılan bu tür saldırıları özgürlük kılıfına sararak meşrulaştırmasına müsaade etmeyeceğiz. Bu yapılan ifade özgürlüğü değil, açık bir nefret suçu ve toplumsal barışı hedef alan bir provokasyondur. Milletimizin inancına, değerlerine ve mukaddesatına dair yapılan her saldırı hukuk önünde hesap verecektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Barut...

20.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, emekli maaşına ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, Türkiye'de açlık sınırı 26 bin, yoksulluk sınırı 85 bin liraya ulaştı. Yaşamını ülkesine ve milletine hizmet ederek geçirmiş emeklilerimiz ise 14.500 lirayla yaşama tutunmaya çalışıyor. Bu kara düzen ocaklarımızı söndürürken iktidar orali bile olmuyor, emeklilerimizin insanca yaşam talebini duymuyor. Niye duysunlar ki? Onların keyfi yerinde çünkü sarayın bir günlük harcaması tam 4.797 emeklinin maaşı. Kendileri sefa sürerken açlık ve yoksulluk dayatılan halkımızın sesini duymayanlar vicdansızdır; kirasını ve faturasını ödeyemeyen, torununa harçlık veremeyen emekliye çile çektirenler zalimdir.

Sandıkta hesap soracağız, emeklinin ahını bunlarda bırakmayacağız. Onlara rağmen, emeklilerimiz ve halkımız için daha da yaşanabilir bir Türkiye'ye kavuşacağız.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

21.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, çiftçilere ve süt üreticilerine ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Çiftçilerimiz ve üreticilerimiz her geçen yıl mağdur ediliyor ve eziyet çekiyor. Bu yıl, Toprak Mahsulleri Ofisi buğdaya 13,5 lira; arpa için 11 lira taban fiyat belirledi. AKP Hükümeti ve Tarım Bakanlığı çiftçinin geleceğini ve sorunlarını umursamadan açıkladığı fiyatlarla vatandaşın aklıyla dalga geçiyor. TARSİM'le koruyamadığınız, kuraklık ve zirai donla mücadelede yalnız bıraktığınız çiftçiyi yüksek enflasyon altında ezilmeye mahkûm ediyorsunuz.

Avrupa Birliği ülkeleri çiftçisine, üreticisine sahip çıkarken Hükümet tarımı bitirme politikaları uygulamaya devam ediyor. Ulusal Süt Konseyinin 2025 Ocak ayında belirlediği 17,55 liralık tavsiye fiyatı da enflasyonun altında kalmıştır. Tüm masraflar ele alındığında bu rakamların revize edilmesi şarttır. Çiftçimizin ve süt üreticimizin yanındayız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aydın...

22.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon'un turizmine ilişkin açıklaması

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Turizm sezonunda, Trabzon'da ne yazık ki turizm değil sorunlar gündeme gelmektedir. Denetimsizliğe terk edilmiş, kayıt dışılığa mahkûm edilmiş, sahipsiz bırakılmış turizm sektöründe sorunlar çığ gibi büyümekte fakat sorumluluk alan çıkmamaktadır. İktidar temsilcileri ise sadece sosyal medya paylaşımlarıyla ve fotoğraf kareleriyle meşgul olmaktadır. Turizmin bu başıboşluğa teslim edilmesi sanayisi geliştirilmeyen Trabzon için doğrudan bir tehdit içermektedir. Bu gidişle Trabzon turizmde ev sahibi değil seyirci kalacaktır. Tüm bunlar yaşanırken lüks yatıyla Yunan adalarında gezen Turizm Bakanı Sayın Mehmet Nuri Ersoy'u göreve çağırıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Alp...

23.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ın Digor ilçesinin Kocaköy'üne su talep ettiğine ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Başkanım, Adalet ve Kalkınma Partisi güya ustalık döneminde yüzyılın icadını Kars'da gerçekleştirmiş. Kars'ta Digor'un Kocaköy'ü vardır, Kars'ın en büyük köyü. Buraya tekerlekli boru hattı döşemişler efendim; her gün 200 tane traktör, tankerlerle peş peşe ilçe merkezine gidip su taşıyor. Kocaköy, Kars'ın bazı ilçelerinden bile büyüktür, bu asırda hâlâ susuzdur, AK PARTİ'nin en büyük ayıbıdır. Kars'ın Digor ilçesi Kocaköy'üne su talep ediyorum. Sayın Bakan ne pahasına olursa olsun o suyu bulsun getirsin efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Düşünmez...

24.- Hakkâri Milletvekili Onur Düşünmez'in, Şeyh Sait'e ve Orhan Doğan'a ilişkin açıklaması

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Şeyh Sait ve Orhan Doğan, halkımızın hakikat ve adalet yolculuğunda iz bırakmış 2 büyük öncüdür. Orhan Doğan, Kürt halkının iradesini savunan onurlu duruşuyla, Şeyh Sait ise inkâra ve zulme karşı direnişiyle hafızamızdadır. Bugün bizlere düşen, onların bıraktığı mirası sahiplenmek, cesaretlerini çoğaltmaktır. Her ikisini de saygıyla, minnetle ve yoldaşlık duygusuyla anıyoruz.

Şeyh Sait ve arkadaşlarının idamındaki hakikatin ortaya çıkması için Meclis arşivindeki gizli tutanaklar bir an önce açıklanmalıdır. Onların hayali olan ortak yaşamı, onurlu barışı ve eşitliği bu topraklara getirene kadar mücadelemiz devam edecektir.

BAŞKAN - Sayın Uysal Aslan...

25.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin açıklaması

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - 1 Temmuz itibarıyla, kadınların mücadelesi ve emeğiyle oluşturulan İstanbul Sözleşmesi'nden tek imzayla usulsüzce çıkılması üzerinden tam dört yıl geçti. "İç hukuk yeter." dediğiniz 6284 ise hiç uygulanmadı. Son bir haftada Şırnak Silopi'de Gülizar Yıldız, Adana Ceyhan'da Sebahat Atabay ve bu dört yılda 2.292 kadın, erkek şiddeti nedeniyle katledildi, yaşamını yitirdi. Korunamayan kadınların faillerini koruyarak cezasızlığı artırdınız. Koruma mekanizmaları yetersiz, şiddet tablosu rakamları artarken ayrımcılık çoğalıyor. İstanbul Sözleşmesi sadece uluslararası bir sözleşme değildir; şiddetle mücadelede toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasından çok katmanlı, bütünlüklü, kapsayıcı temel politika üretimine ve bunun denetim mekanizmalarının oluşturulması yükümlülüğüdür. Sizler bu yükümlülüğün kaçtınız. Ancak, biz kadınlar şiddetsiz, özgür, eşit bir yaşam için İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmiyoruz.

BAŞKAN - Sayın Durgun...

26.- Antalya Milletvekili Hilmi Durgun'un, 664'üncü Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri'ne ve pehlivanların özlük haklarıyla ilgili Meclise sundukları kanun teklifine ilişkin açıklaması

HİLMİ DURGUN (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türkiye Cumhuriyeti Başpehlivanının da belli olacağı 664'üncü Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri 4-6 Temmuz tarihlerinde Edirne Sarayı'nda gerçekleştirilecektir. Türk milletinin köklerinden gücüne alan, töre ve yiğitliğin timsali yağlı pehlivan güreşleri geleneksel ata sporumuz, ortak kültürel mirasımızdır. Ahlakın, kardeşliğin, usta-çırak ilişkisinin ve cesaretin harman yeri olan dualı çayırdaki başta Antalyalı pehlivanlarımız olmak üzere kol bağlayacak tüm pehlivanlarımıza başarı dilekleriyle beraber ebediyete irtihal edenlere rahmet diliyorum.

Ayrıca, bu geleneği günümüze taşıyan pehlivanlarımızın özlük haklarıyla ilgili yaşadığı sorunların çözümü adına Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak Gazi Meclisimize sunduğumuz kanun teklifinin yasalaşması hususunun takipçisi olduğumuzu belirtir, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Sayın Cıngı...

27.- Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı'nın, Erciyes'te düzenlenen Dünya Tenis Turu'na ilişkin açıklaması

MURAT CAHİD CINGI (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Erciyes Kayak Merkezi dünya çapında bir turizm destinasyonu olma yolunda hızla ilerlerken dağdan üç yüz altmış beş gün istifade etme maksadıyla 1.850 metre irtifaya yapılan yüksek irtifa spor merkezi, 8 tane futbol sahası, olimpiik yüzme havuzları, atletizm pistleri, kondisyon salonlarıyla tüm dünyadan sporcuları çekmeye devam ediyor. 2.300 metrede kurulan, muhtemelen dünyanın en yüksekteki 12 tane uluslararası tenis kortunda da 26 Mayıs'ta başlayan ve Türkiye Tenis Federasyonu ve Megasaray Akademi iş birliğiyle yapılan Dünya Tenis Turu'nda, 6 Temmuzda tekler ve çiftler müsabakalarıyla ödüller sahiplerini bulacak. 50 ülkeden yaklaşık 500 sporcunun katıldığı bu muhteşem turnuvaya tenis meraklılarını 6 Temmuzda Erciyes'te seyretmek üzere bekliyoruz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

28.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, bir karikatür dergisinin sözde karikatürüne ilişkin açıklaması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

Neyzen Tevfik'in dediği gibi:

"Geldikleri gibi gitmediler.

Kimi itini bıraktı, kimi bitini

Kimi de piçini.

Yoksa bu kadar soysuzun bizden olması mümkün değil!"

Kutsallarımıza açıkça kin kusan Leman dergisinin sözde karikatürlerini görünce Neyzen Tevfik'in ne kadar haklı olduğunu bir kez daha görmüş olduk. Bu alçaklığı yapan Leman dergisi, daha önce adına destek sayısı çıkardığı Charlie Hebdo'yla aynı cephededir. Bunun adı ifade özgürlüğü değil düpedüz alçaklıktır. Bu milletin dinine ve değerlerine düşman hiçbir yayın bu ülkede barınamaz, barınmamalı. Kimse, Müslüman mahallesinde salyangoz satamaz. Kalemimiz, kelimemiz, yüreğimiz, ruhumuz, aklımız, fikrimiz, bedenimiz buna müsaade etmez diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çan...

29.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Ekrem İmamoğlu'na ve İzmir Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Bugün Cumhurbaşkanı adayımız, milletimizin yiğit evladı Sayın Ekrem İmamoğlu'nu hedef alan karanlık kumpasın 100'üncü günü.

Yine bugün İzmir Büyükşehir Belediyesi üzerinden yeni bir operasyon başlatıldı. Bu, hedefinde CHP'li belediyeler olan topyekûn bir sindirme girişiminin, bir zincirin son halkasıdır. Bu iktidar artık sandıkla değil aparatlaştırılmış yargı marifetiyle toplumsal

muhalefeti bastırmaya çalışıyor. Çünkü halkını kaybetti, halkını kaybettiğe de dengesini kaybetti; kumpas kuruyor, iftira atıyor, adaleti siyasete esir ediyor. Bu millet demokrasiye ve iradesine 31 Martta nasıl sahip çıktıysa, aymazlara nasıl ders veriyse aynı dersi yine verecek. Devlet gücünü siyasi intikam aracı hâline getirenler boyunun ölçüsünü alacak, bu karanlık düzen mutlaka son bulacak.

BAŞKAN - Sayın Meriç...

30.- Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in, esnafa ilişkin açıklaması

MELİH MERİÇ (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

AKP Türkiye'sinde esnafın hâli perişan; SSK borçları gırtlığa dayandı, faizle birlikte ana borcun 3 katına çıktı; faizin altında ezilen ve borcunu ödeyemeyen esnafın kredi puanı çöktü, bankalar bu yüzden kredi vermiyor. Dükkânını çekip çevirebilen esnaf neredeyse yok, kepenkler arka arkaya iniyor. Borçlar yığılınca ailevi sorunlar da baş gösteriyor, yuvalar dağılıyor yani hem maddi hem manevi bir iflas ve çöküş süreci yaşanıyor. Buradan yetkililere sesleniyorum: Esnafın yükünü hafifletin, gecikme faizlerini ve cezalarını silin, borcun anapara ödemesini en az otuz altı ay olmak üzere uzun vadeye yayın, ödemesini peşin yapan esnafın borcuna da indirim yapın, kredi sicilini temizleyin. Mağduriyetleri perişanlığa, bereketli felakete...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Genç...

31.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, güçlendirme ruhsatı başvurularında yapı izin belgesi şartına ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

6 Şubat depremlerinin merkez üssü Kahramanmaraş'a komşu olan Sarız ilçemizde birçok yapı hasar görmüştür. Bu yapıların önemli bir kısmı 1970'li yıllarda kırsal mahalle statüsündeki yerleşimlerde ruhsatsız olarak inşa edilmiş ancak tapuya tescil edilmiş evlerdir. Bugün bu evlerin güçlendirilerek ayakta kalabilmesi için güçlendirme ruhsatı alınması gerekmektedir ancak mevzuat, bu ruhsat için yapı izin belgesini şart koşturmaktadır. Yurttaş tapusunu sunuyor, mühendis raporunu sunuyor ama elli yıl önce olmayan bir belge yüzünden evini güçlendiremiyor, hatta kendi imkânlarıyla onardığı ev bile yıkım tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.

Buradan çağrıda bulunuyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak güçlendirme ruhsatı başvurularında yapı izin belgesi şartını kaldırarak düzenlemeyi derhâl hayata geçirelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Şimdi, söz talep eden Grup Başkan Vekillerimize söz vereceğim.

YENİ YOL Partisi adına Sayın Özdağ.

Buyurun.

32.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı'na, Fuat Sezgin'in ölüm yıl dönümüne, bir karikatür dergisinin yapmış olduğu karikatüre ve protestolara, Madımak'ın yıl dönümüne, İsrail'in eylemlerine karşı daha güçlü ses çıkarılması gerektiğine, orman yangınlarına ve kamu işçilerine teklif edilen zamma ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1 Temmuz, çocukluk ve gençlik yıllarımızdan bir hatıradır. Nedir bu? Kabotaj Bayramı'dır. Çocukluğumuzda Türkiye'nin her yerinde Denizcilik ve Kabotaj Bayramı olarak kutluyorduk. Anlamı nedir? Belki çoğu milletvekillerimiz de bilmiyorlardır, söyleyeyim buradan: Biz Kurtuluş Savaşı'nı verdikten sonra, bir devlet kurduktan sonra Lozan'la beraber kapitülasyonlar tamamen kaldırılmıştı ama devamı vardı; Türk kara sularında yani bizim denizlerimizde, bizim sularımızda bizim gemilerimiz bizim bayraklarımızla beraber dolaştırılmıyordu. Bununla ilgili olarak 1 Temmuz 1926 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde, bizim kara sularımızda sadece Türk gemilerinin dolaşabileceği, başka gemilerin de izinle dolaşabileceği noktasında bir kanun çıkarılmıştı. Türkiye'nin tamamında kutlanıyordu ama şimdi ise sadece belli yerlerde işte "Kabotaj Bayramı" diye kutlanıyordu. Ben buradan Hükûmete sesleniyorum: Artvin'den Ardahan'a kadar, hatta Ardahan'ın bu tarafından Hatay'a kadar bütün deniz sahillerimizin olduğu yerlerde, valilerimizin bunu bir bayram coşkusu içerisinde, anlamını da söyleyerek mutlaka kutlamaları gerekir diye düşünüyorum. Lozan'ı meydana getirenlere, oluşturanlara da bir kez daha teşekkürlerimi ifade ediyorum.

Fuat Sezgin'in ölüm yıl dönümü. Fuat Sezgin kim? Fuat Sezgin, profesör doktor. Nedir profesör? O kadar çok profesör var ki... 1960 darbesinde 147 kişi -bilim adamları- Türkiye'den sınır dışı edildiler ve vatansız pasaportu verildi bunlara aynen 1920'li yıllarda yapıldığı gibi. Fuat Sezgin Almanya'ya yerleşti. Burada dünya İslam tarihinin bilim tarihini yazdı yani 27 cilt eseri tek başına yazdı UNESCO'nun 40 kişi görevlendirdiği bir yerde. Kendisi uzun yıllar Almanya'da yaşadı, daha sonra Türkiye'ye getirildi. Şimdi, Alman vatandaşı da olduğu için, Türk vatandaşı da olduğu için de Almanya eserlerini vermiyordu. Ben buradan Türk Dışişleri Bakanlığına ve Hükûmete sesleniyorum: Almanya bu eserlerin tamamını dijital ortama almalı, biz de onun eserlerini dijital ortama almalıyız -İstanbul'daki eserlerini- ve bu eserleri de karşılıklı olarak bir takas yapmalıyız ve bütün dünya ilmine de açabilmeliyiz. "Ursula" diye bir kadınla evlendi, kadın Müslüman oldu ve bütün biriktirmiş olduğu paralarla beraber de Yıldırım Beyazıt Külliyesi'nin restorasyonunu yapmış oldu. Dünya bilim tarihini yazan büyük bir insandı ve İstanbul'da bir müzesi var. Müslümanların yani Arapların ve Türklerin 800 icadı var dünya bilim tarihine hediye ettikleri. Bunların orijinallerini bulduysa orijinallerini sergiliyor Gülhane

Parkı'ndaki müzesinde, orijinal olmayanlarını ise orijinal olmadığı şekliyle tekrar orijinal hâline dönüştürerek yaptı. Fuat Sezgin'i de rahmetle anıyorum ve de bütün fen liseleri öğrencilerini de Gülhane Parkı'ndaki Fuat Sezgin müzesini gezmeye davet ediyorum.

Önemli bir konumuz var, nedir? Leman dergisinin yapmış olduğu bir karikatür. Türkiye bu tür acıları çok yaşadı; hatırlarsanız, Madımak'ta yaşadı, daha önceki dönemlerde yaşadı. Bu tür provokasyonlar her zaman yapılmış oldu; başkaları yaptı, Türkiye'de yapıldı, bu topraklarda yapıldı. Herkes bir şeyler söylerken bunun sonucunu düşünmek zorundadırlar. "Ben kimin kutsalına dokunuyorum, hangi mesajı veriyorum?" diye düşünülmesi gerekirdi. O nedenle, Leman dergisindeki bu karikatürün yayınlanmasını ve bu karikatürün bu şekilde takdim edilmesini doğru bulmuyoruz ve kınıyoruz ama aynı zamanda, "İslam" diyenlerin, "Müslüman"ız" diyenlerin -barış dini, İslam kelimesi "silm"den gelir, barış demektir- protestolarını da doğru yapmaları gerekiyor. Bu tür şeylerde provokatörlerin olabileceğini... Türkiye hassas bir dönemden geçiyor; zaten her zaman hassas bir dönemdeyiz biz, cumhuriyetimizi kurduğumuz andan itibaren, hatta Malazgirt'ten bu Anadolu topraklarına geldiğimiz andan itibaren. Bizi çekemeyenler var, provokatörler var, ajitatörler var, ajanlar var bu topraklarda. Onun için, bu tür protestolarımızı doğru yapmamız gerekiyor. Madımak olaylarında biz bunu yaşadık biliyorsunuz. O zaman çok ciddi şekilde idarenin yanlışları vardı, vatandaşlarımızın galeyana gelmeleri vardı. Orada ölenlerin hepsine de rahmet diliyorum hangi dine mensup olurlarsa olsunlar, hangi inanca veya inançsızlığa mensup olurlarsa olsunlar. O zamanlarda şöyle bir şey yapmıştık: Ben -Muhsin Yazıcıoğlu'yla beraber- Büyük Birlik Partisinin Genel Başkan Yardımcısıydım. Yanan otel ile partinin binası yan yanaydı ve onların, 36 kişinin o binaya geçmesini sağladı Muhsin Yazıcıoğlu ve orada 36 kişi yanmaktan kurtuldu; bunların içerisinde Arif Sağ da vardı, başka sanatçılar da vardı, bu insanların hepsi de kurtuldular. Muhsin Yazıcıoğlu'na bu konu ile ilgili zaman Muhsin Bey şöyle söylemişti: "Buradan kimse dışarı çıkmasını, başka kimseyi de içeri almayın. İçeri alırsınız, duyarlar, onları da yakarlar veya buradan birisi dışarı çıkar, orada olduklarını söyler, yine yakarlar. İnsanların yanmaması lazım. Bizim yaşatmak için gayret sarf etmemiz lazım."

Şimdiden de -yarın da Madımak'ın yıl dönümü- Madımak'ta ölenlere de rahmet diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Özdağ.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Teşekkür ederim efendim.

O nedenle, Türkiye hassas bir dönemden geçerken kutsallara saldırıları doğru bulmadığımızı bir kez daha ifade etmek istiyorum. Ama iktidara da bir sözüm var buradan: Kudüs başkent yapılırken niye çok güçlü bir sesle bulunmadınız? Bugün Netanyahu hem İslam'a saldırıyor hem kutsallarımıza saldırıyor. Orada Kudüs üç dinin de merkezidi -biliyorsunuz- kiblesiydi. O nedenle, bu ticaret yapılırken bu Netanyahu İslam'la uğraşmıyor mu? Kiminle uğraşılıyor? Lübnan'dakiler Müslüman değil miydi? Hamas Müslüman değil mi? Hizbullah Müslüman değil miydi veyahut da Suriye'dekiler Müslüman değil miydi? Lübnan'dakiler, Ürdün'dekiler, Irak'takiler, İran'dakiler Müslüman'dı. Daha güçlü ses vermemiz gerekiyor. O nedenle herkesin enerjisini, İsrail'in yapmış olduğu eylemlere karşı güçlü bir şekilde yükseltmesi gerekmektedir.

Bir diğer yandan orman yangınlarımız var. İçimiz yanıyor arkadaşlar. Bakın, sadece ağaçlarımız yanmıyor. Bu ağaçlar elli yılda, yüz yılda meydana gelen ağaçlar; sedir ormanlarımız, çam ormanları, sarıçam ormanlarımız, karaçam ormanlarımız. Sadece ağaçlarımız mı yanıyor? Oksijenimiz yanıyor, suyumuz yanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Müsaade ederseniz efendim... Kusura bakmayın.

BAŞKAN - Buyurun, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Ve suyumuz yanıyor, mikroorganizmalarımız yanıyor, hayvanlarımız yanıyor, toprağımız yanıyor ve biz çok büyük değerlerimizi kaybediyoruz. Yani bu bir beka sorunu -hani "beke sorunu" diyoruz ya bazen bazı konularda- bu, Türkiye için beka sorunu. Bakın, esas önemli olan bunlar. Eğer çevreyi koruyamazsanız, iklimi koruyamazsanız, ağaçlarınızı, hayvanlarınızı, mikroorganizmalarınızı koruyamazsanız suyunuzu koruyamazsınız, erozyon nedeniyle kaybettiğiniz topraklarınızı koruyamazsınız. O nedenle, Hükûmetin tedbir almadığını görüyoruz. Hükûmet tedbir almış olsaydı yani Hatay'dan ta ki Çanakkale'ye kadar buralarda bunlarla ilgili olarak helikopterleri zamanında alsaydı, gece görüşlü dürbünü helikopterlerimizi, uçaklarımızı almış olsaydı, arazözlerimiz olsaydı...

Ben Manisa'nın çocuğuyum, Muğla Milletvekiliyim; Allah aşkına oradan yüksek gerilimli elektrik hatları geçiyor, bunların altlarının temizlenmesi lazım; niye temizlemediniz kardeşim? Tarım ve Orman Bakanlığı'nda kaç bin kişi çalışıyor biliyor musunuz? 170 bin kişi çalışıyor. Atıl bir bürokrasi var. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçerken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlayacağım efendim, müsaadenizle.

BAŞKAN - Bu 8'inci dakika.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Özür dilerim efendim, hemen toparlıyorum.

BAŞKAN - Buyurun, toparlayınız.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bakın, bununla ilgili olarak sizler görevinizi yapmıyorsunuz, "Yaptık." diyorsunuz. Hani Anadolu'da bir tabir var ya "Körler, sağırılar; birbirini ağırlar." diye, burada bakanlıkların denetim mekanizmaları zayıf, bu bakanlıklar görevlerini yapmıyorlar. O nedenle, bu orman yangınlarının bir an önce söndürülmesi lazım. Bununla ilgili de dört yıldır tedbir almıyorsunuz. Dört yıl önce hatırlarsanız Muğla'da çok büyük yangınlar oldu, ben oradaydım; helikopter yoktu, uçak yoktu. Bununla ilgili olarak da çalışmaların hızlı bir şekilde yapılması gerekmektedir ama yapılmıyor.

Son söz olarak şunu söylemek isterim: Bakın, kamu işçileri tam beş aydır zam alacaklar, alamıyorlar. Bir yandan sendikalar, bir yandan diğer sendikalar burada anlaşmaya çalışıyorlar, Hükûmetle anlaşmaya çalışıp bir türlü anlaşmıyorlar. Bu insanlara enflasyonun altında zam teklif ediyorsunuz. Hem "Enflasyona sizi ezdirmeyeceğiz." diyorsunuz hem de bu insanlar beş aydır maaşlarına zam yapılmasını bekliyorlar. Şimdi diyeceksiniz ki "Bunları toplu olarak alabilirler." Alabilirler, doğru ama beş ay önceki enflasyon ile bugünkü enflasyon bir değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - O nedenle, bu kamu işçilerinin maaşlarında da bir an önce anlaşmayı sağlayın, mağdur edilmekten kurtarın diyor, Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim efendim anlayışınız için.

BAŞKAN - Sağ olun Sayın Başkan.

Buraya gelip mazeret belirten milletvekillerimiz var.

Sayın Başevirgen...

Buyurun.

33.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, Manisa'daki orman yangınına ilişkin açıklaması

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizin birçok yerinde olduğu gibi Manisa'mız da günlerdir yangınlarla mücadele ediyor; Akhisar, Kula ve Ahmetli'de çıkan yangınlar yerleşim yerlerine kadar ulaştı ve pek çok mahalle ve köy tahliye edildi. Akhisar'da çıkan yangın bugün itibarıyla 4'üncü gününde. Tüm kurumlarımızın söndürmek için seferber olduğu yangınlar şiddetli rüzgâr nedeniyle ne yazık ki kontrol altına alınamıyor. Manisa'da yaşanan felaketin boyutları henüz kesinleşmese de çok büyük bir ormanlık alanımızı, canlı nüfusumuzu ve doğal güzelliklerimizi maalesef kaybettik. Orman bölge ekiplerimiz son derece yorgun, soğutma çalışmaları ise yeterince etkin yapılamıyor. Havadan müdahale için gece görüşlü uçak ve helikopterler yine yetersiz kalıyor. İktidara soruyoruz: Her sene bu felaketi yaşadığımız ortadayken neden hâlâ gerekli önlemleri almıyorsunuz?

BAŞKAN - Sayın Karaca Demir...

34.- Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in, BİRTEK-SEN Genel Başkanı Mehmet Türkmen'e ilişkin açıklaması

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Sayın Başkan, bu Meclis sıralarında işçisine sefalet ücreti ve kölelik koşulları dayatıp, işçileri "Böyle gitmez." diyerek eyleme çıktığında ve sendikalaşarak haklarını istediğinde koşa koşa İşçileri Bakanlığına gidip şehirdeki bütün eylemleri yasaklatan, yetinmeyip, sendikacıyı tutuklasın diye savcıya, hâkime baskı yapan AKP'li patron vekiller var. Şubatta Gaziantep'te binlerce işçi insanca yaşayacak ücret için mücadele ederken yanlarında olan BİRTEK-SEN Genel Başkanı bir talimatla dört buçuk aydır tutuklu. Bu ülkede bir sendikacı sendikacılık yaptığı için tutuklu. 4 Temmuzda Mehmet Türkmen'in duruşması var. "Yargı bağımsızdır." diye atıp tutan Adalet Bakanına, patron vekillerin bir ricasıyla işçilerin hak mücadelesini yasaklayan İşçileri Bakanına bu açıdan bir sınav vakti 4 Temmuz. Bakalım, uluslararası sözleşmelerle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özcan...

Buyurun.

35.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, İzmir Büyükşehir Belediyesine ilişkin açıklaması

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

İktidarın siyasal operasyonları bu sabah şafak baskınıyla İzmir Büyükşehir Belediyesine uzanmıştır; bu, çöken bir iktidarın çaresizliğinin ve halkın iradesine duyduğu tahammülsüzlüğün göstergesidir. Belediyelerimiz yoksulluğa karşı ürettikleri sosyal politikalar nedeniyle hedef alınmakta, operasyonlarla yıpratılmak istenmektedir. AKP'li belediyelere dair yüzlerce dosyaya sessiz kalanlar 31 Mart yenilgisinin intikamını almaya çalışmaktadır. Bu bir adalet değil sindirme operasyonudur ancak biz halkın gücüne, dayanışmaya ve demokrasiye olan inancımızla geri adım atmayacağız.

BAŞKAN - İyi Parti Grubu adına Sayın Buğra Kavuncu.

Buyurun Sayın Kavuncu.

36.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, bir karikatür derginin yapmış olduğu karikatüre ve gösterilen tepkiye, 2 Temmuz Madımak'a, 5 Temmuz Başbağlar katliamına, farklı yıllarda 1 Temmuzda şehit edilenlere, geçen hafta Irak'ın kuzeyindeki Metina bölgesinde "drone"la yapılan saldırıya ve orman yangınlarına ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün Lemana dergisinin yapmış olduğu karikatür kabul edilemez. İnsanların inançlarına saygı duyma mecburiyeti var. İfade özgürlüğü, hürriyetler başkasının kutsallarına saygı duyulması gereken noktada biter, ondan sonrası kabul edilebilir bir tavır değildir. Kabul edilemeyecek başka bir konu da o karikatüre gösterilen tepkinin şeklidir. Bizim inancımızda, ne Peygamber Efendimiz'in öğretilerinde ne hayatında böyle bir tavır, böyle bir tepki verme şekli yoktur. Kafelerde, restoranlarda oturan insanlara saldırarak, "Kahrolsun laiklik!" diyerek bu yapılan saygısızlığı kınamak da başka menfur olayların kapısını aralayacaktır. Bakanlık, kolluk güçleri bu konularda her türlü gösteriye de maksadını aşan, Vandallığa varan tavırlara da aynı ölçüde, aynı şekilde önlem almak ve aynı tepkiyi göstermek zorundadır diyoruz ve Lemana dergisinin yapmış olduğu o karikatürün de kabul edilemez olduğunu bir kez daha ifade etmek isterim.

Bugün 1 Temmuz, yarın 2 Temmuz Madımak, sonra 5 Temmuz Başbağlar katliamı. Tabii, bizler, toplu hâlde kayıpların olduğu günleri hatırlıyoruz ama bugün 1 Temmuz; biz, hemen hemen her hafta, her konuşmamızda o gün kaybettiğimiz şehitlerimizi anıyoruz, bugün de, 1 Temmuzda vefat eden tam 24 şehidimiz var. 24 şehidimiz 1 Temmuz günü farklı yıllarda terör örgütü tarafından şehit edilmiş; İlbay Erkan ve Mesut Cengiz sadece bunlardan 2'si. Kendilerine Allah'tan rahmet diliyoruz, acılı ailelerine sabır diliyoruz. Sizleri unutmadık, unutmayacağız, unutturmayacağız.

Bir saldırı oldu geçtiğimiz hafta; Irak'ın kuzeyindeki Metina bölgesinde bir "drone" saldırısı. Şimdi, biz bu Mecliste bugüne kadar çok farklı konularda çok farklı soru önergeleri verdik; doğayla ilgili verdik, tarımla ilgili verdik, ekonomiyle ilgili verdik. Birçok konuyla ilgili soru önergesi verdik bakanlıklara. Bu konuyla ilgili de Millî Savunma Bakanına bir soru önergesi verdik, dedik ki: "Bu 'drone' saldırısı kimler tarafından yapıldı, kaç askerimiz bundan etkilendi?" Bize hiçbir cevap verilmedi. Birçok konuda olduğu gibi bu konuda da muazzam bir sessizlik var. Bundan bir süre önce Millî Savunma Bakanlığı bu tür saldırılarda çok kısa bir süre içerisinde aydınlatıcı bilgi verirdi. Şu anda bu bilgiye biz ulaşamıyoruz, bir açıklama yapılmıyor. Ben -babam Osmaniyeli, annem Ceyhanlı- bir yaralanan askerimizin babasına ulaştım ve orada neler olduğunu kendilerine sordum, evladının durumuyla ilgili bilgi aldım. "Failer kim?" dedim; önce bir sessizlik, akabinde de "Karşı taraf." diyebildi sadece. Daha sonra, biz, bugün, diğer Grup Başkan Vekilimiz Turhan Çömez'le beraber Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesine gittik. Burada, bu bölgede yaralanan 2 askerimizi ziyaret ettik. Kendileri bize uzun uzun neler yaşadıklarını, saldırının nasıl olduğunu, nasıl gerçekleştiğini, iki gün önce ilk saldırının olduğunu -24 "drone"la- daha sonra takip eden saldırılar olduğunu çok açık ve net anlattılar. Saldırının neden olduğunu ve ne amaçla yapıldığını da anlattılar. Biz, Millî Savunma Bakanından alamadığımız bilgiyi Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesindeki askerlerimizden aldık.

Bu arada, başhekim yardımcımızın ilgi ve alakasına, orada bütün tedavi sürecinde gösterilen özverili çalışmalar için de hastanede çalışan doktorlarımıza buradan teşekkürlerimizi iletiyoruz. Hakkâri Işıklar'dan başlayan ve daha sonra Gülhane'ye kadar devam eden süreçte Allah bin kere razı olsun; sağlık ekiplerimiz, sağlıkçılarımız, doktorlarımız, her türlü tedbiri orada almışlar.

Bakın, terör örgütünün faaliyetlerini saklayarak terörle mücadele edemezsiniz. Millî Savunma Bakanlığı, açık, net olarak bize bilgi vermek zorunda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bir kez daha buradan Millî Savunma Bakanına sesleniyoruz bu konuyla ilgili aydınlatıcı bilgi vermesi konusunda. Dediğim gibi, biz yaptığımız ziyarette de birçok bilgiyi kıymetli askerlerimizden edindik. 2'sinin de sağlık durumu iyi, 1'inin bir ameliyatı gerçekleşecek önümüzdeki hafta, hayati tehlikeleri an itibarıyla yok gibi görünüyor ama şarapnel parçalarıyla çok ağır bir şekilde yaralanmışlar. Sayı konusunda da, işte, çeşitli ifadeler var; 5 diyen var, 7 diyen var ama bizdeki bilgi 9 askerimizin yaralandığı yönünde.

Gene, içimizi yakan bir başka konu; orman yangınlarıyla ilgili, bununla ilgili biz geçtiğimiz haftalarda bir önerge vermiştik ama bu araştırma önergesi kabul edilmedi. Dedik ki: Bakın, artık temmuz, ağustos değil, haziran aylarında nem oranının düşmesi ve küresel ısınmadan dolayı bu yangınlar artık erken oluyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Size rakamlar vereceğim çok hızlı bir şekilde: 2020 yılında 20.971, 2021 yılında 139 bin, 2022 yılında 12.799, 2024 yılında 27.485 yani son beş yılda 216.718 hektar orman yanmış. 2020'ye kadar ortalama 8 bin hektar ama son beş yılda 40 bin hektar orman yanıyor. Şimdi, bir filomuz var mı? Bakın, bu önergeyi bunun için verdik, son beş yılda orman yangınları 5 katı, 6 katı artmış. Bununla ilgili yeterli tedbirler alındı mı?

Bir uçak 10 milyon dolar. Bakın, 20 uçak alabilirdik. Ben size nasıl alabilirdik, bunu söyleyeceğim, bunu da gene verdiğimiz soru önergelerine dayanarak söyleyeceğim. Tarım Bakanı 40 milyon dolarlık bir projeye imza altmıştı "Türkiye'de ilk elektrikli traktörü yapacağız." demişti. Bakın, fotoğrafı da burada, 40 milyon dolar. Soru önergesi verdik, cevaplanmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Son bir dakikayı veriyorum.

Buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Hiçbir cevap verilmedi. 40 milyon dolar karşılığında yapılacak olan elektrikli traktör nerede? Size orman yangınını söndürecek 10 tane uçak... Bu konu daha önce de gündeme geldi, bununla ilgili de sorduk. Anayasa Mahkemesinin denetiminde... AK PARTİ'nin Amerika'daki binası, parti binası, bu da 10 milyon dolara alınmış; 1 tane de burada, etti mi size 5. Diyanet İşleri Vakfı, bunu daha önce gene soru önergesiyle gündeme getirdik. Diyanet İşlerine sorduk "Bizim değil efendim, Vakfın." dediler, Diyanet İşleri Vakfına ait tam 100 milyon dolarlık mülk var; hamamlar var oradaki Müslümanlara, oradaki vatandaşlarımıza hizmet vermek için. Amenna, en iyi şekilde temsil edilelim ama bir ofisle yapamadığınızı yüzme havuzundan, hamamdan mı yapacaksınız? Etti mi size 10. Size 15 tane yangın söndürme uçağı... Araştırma önergesiyle bunları konuşalım dedik. Cayır cayır yanıyor ülkemiz ve çoğu da insan hatasıyla.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, sabrınızı zorlamak istemiyorum, ilave süre istemiyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim, sağ olarsınız.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Erkan Akçay.

Buyurun Sayın Akçay.

37.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, muharrem ayına ve Kerbelâ'ya, Genel Başkanları Devlet Bahçeli'nin öncülüğünde Milliyetçi Hareket Partili belediyelerin inşa ettirdiği cemevlerine, bir dergide Hazreti Muhammed'e ve Hazreti Musa'ya yönelik yayınlanan karikatüre ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İslam'ın ulvi aylarından olan muharrem ayını idrak ediyoruz. Bu mübarek ay ehlibeyit muhabbetinin gönüllüleri tutuşturduğu bir matem ayıdır. Muharrem ayı bütün insanlığın ortak hafızasında derin izler bırakan Kerbelâ hadisesini de anmamıza vesile olmaktadır. Bu elim hadise, adalet, hak ve hakikat uğruna verilen mücadelenin de sembolüdür. Bu vesileyle, Kerbelâ şehitlerini rahmetle anıyor, muharrem ayının milletimize ve İslam âlemine hayırlar getirmesini, birlik ve dirliğimizi artırmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum. Aşurenin bereketiyle toplumumuzda sevgi, saygı ve hoşgörünün egemen olmasını temenni ediyorum. Bu özel günlerde geçmişin acılarını unutmadan geleceğe umutla bakmanın ve birlik içinde hareket etmenin önemini vurgulamak istiyorum. Hazreti Ali demişti ki: "Gönüllülerimiz bir olmadıkça sayıca fazla olmanızın bir anlamı yoktur." Bunun için diyoruz ki: "Gelin canlar, bir olalım, işi kolay kılalım." Muharrem ayı aynı zamanda birliğimizin, beraberliğimizin ve kardeşliğimizin pekiştiği bir zaman dilimidir. Bu mübarek günler bizlere ayrılıklardan uzak durmanın, kardeşlik bağlarımızı güçlendirmenin ve ortak hedefler doğrultusunda ilerlemenin gerektiğini hatırlatmaktadır.

Türk milleti bin yıllık kardeşlik hukukunu muhafaza etmeyi başarmış müstesna bir millettir. Milletimiz tarih sahnesine çıktığı günden bu yana adaleti, hakkı, hukuku, merhameti ve hoşgörüyü hâkim kılmıştır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizler için milletimizin birlik ve beraberliği her türlü siyasi hesabın üstündedir. Ülkümüzün mayasında ehlibeyit sevgisi, Hazreti Ali muhabbeti ve Kerbelâ şuurunun müstesna bir yeri vardır. Genel Başkanımız, bilge liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin öncülüğünde Milliyetçi Hareket Partili belediyelerimizin inşa ettirdiği cemevleri işte bu anlayışın vatanımıza nakşedilmiş nişaneleridir. Bazı örnekleri ve bu örneklerin görsellerini muhterem heyetinizle paylaşmak istiyorum. Güzel bir özdeyiş var Sayın Başkan, değerli milletvekilleri: "Küçük ve mütevazı iyi bir hareket, büyük bir iyi niyetten iyidir." Bu çerçevede hareket ediyoruz. Öncelikle, Horasan Erenleri Alevi Kültürü ve Cemevi'nden bahsetmek istiyorum. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli tarafından Horasan Erenleri Dernekler Federasyonuna hibe edilen, Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesindeki 5.865 metrekare arsaya inşa edilen Horasan Erenleri Hacıbektaş Cem ve Kültürevi Külliyesi'nin temeli Eylül 2023 tarihinde atılmış, yüzde 70 oranında tamamlanmış olup 29 Ekimde hizmete açılması planlanmaktadır. 7 bin metrekare kapalı alanda "dört kapı, kırk makam, on iki imam" temasıyla inşa edilen külliye 50 araçlık otopark, cem salonu, kütüphane, 4 adet derslik, 50 yataklı misafirhane, gasilhane, kurban kesim yeri, yemekhane ve çok amaçlı toplantı salonu bulunmaktadır.

2009 yılında yine, Milliyetçi Hareket Partili Nazilli Belediyesi tarafından inşa edilen Alevi Kültür Dernekleri Nazilli Cemevi 14 Ekim 2013 tarihinde hizmete açılmıştır.

Bodrum Cemevi 24 Temmuz 2012 tarihinde Milliyetçi Hareket Partili Konaklı Belediyesi ile Cem Vakfı arasında imzalanan protokolün ardından Beylik Kırklar mevkiindeki 1.200 metrekarelik alana inşa edilmiş ve 2017 yılında açılmıştır.

Tarsus Kültür ve Cemevi 22 Şubat 2014 tarihinde MHP'li Tarsus Belediyesi tarafından inşa edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Tarsus Tekeliören Mahallesi'ndeki Garip Mustafa Baba Cemevi 19 Mart 2019'da MHP'li Tarsus Belediyesi tarafından tadilatı yapılarak hizmete açılmıştır.

Yine, Pınarbaşı Eskiyaşınar Cemevi; partimizin kurucusu cennetmekân Başbuğumuzun, Alparslan Türkeş'in memleketi Kayseri Pınarbaşı'na Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin talimatlarıyla cemevi yapımına başlanmış ve 13 Ekim 2022 tarihinde hizmete girmiştir.

Etimesgut Belediyesi Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi. Milliyetçi Hareket Partili Etimesgut Belediyesince yapımı tamamlanan Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi 21 Ocak 2024 tarihinde açılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - 2017 yılında yapımına başlanan Nazilli Eğrek Alevi Bektaşî Kültür ve Cemevi MHP'li Nazilli Belediyesinin de katkılarıyla Ağustos 2022'de hizmete açılmıştır.

Salihli Kabazlı Cemevi... 10 Mart 2024 tarihinde dönemin Milliyetçi Hareket Partili Salihli Belediyesi tarafından 5 dönüm arazi üzerine 800 metrekare kapalı alan olarak projelendirilen Kabazlı Cemevi'nin temeli atılmıştır, kaba inşaatı belediyemiz tarafından bitirilmiştir. 2024 seçimlerinden sonra proje maalesef askıya alınmış, kaba inşaat alanı atıl vaziyette...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - ...âdeta sürüncemeye terk edilmiştir, bu hususu da hatırlatmak istiyorum.

Son bir örnek de -başka örnekler de var ancak vaktimizin kısıtlılığı nedeniyle bunlarla yetiniyorum- Çorum Osmancık Belediyesi Cemevi. Osmancık Cemevi'nin projesi 2024 yılında hazırlanmıştır ve şu anda ihale süreci devam etmektedir.

Yine, değerli milletvekili arkadaşlarım, bu hususların, biraz önce ifade ettiğim gibi "Küçük ve mütevazı iyi bir hareket büyük bir iyi niyetten iyidir." anlayışıyla gerçekleştirildiğini tekraren hatırlatmak istiyorum.

Değerli Başkanım, bir dergide yayımlanan karikatürle Peygamber Efendimiz'e ve Hazreti Musa'ya yönelik saygısız ve provokatif girişimi şiddetle kınıyorum. Mizah kisvesi altında yapılan bu ahlaksızca yayım ne düşünce özgürlüğü ne de basın hürriyeti kapsamında değerlendirilebilir. Türkiye Cumhuriyeti bu konuda gereken tüm adımları süratle atmıştır ancak mesele sadece adli bir vaka değildir, topyekûn bir değerler mücadelesidir. Bu nedenle, Sayın Genel Başkanımızın da vurguladığı gibi, İslamofobiye karşı siyasi, stratejik ve hukuki bir eylem planının acil olarak hazırlanması ve yürütülmesi gerekmektedir.

Bu düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sağ olun.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Sezai Temelli.

Buyurun Sayın Temelli.

38.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, bir karikatürden yola çıkarak toplumun algısının farklı yönleri çekilmesine, Madımak'ın yıl dönümüne, İzmir'in bir önceki dönem Belediye Başkanına ve gözaltı operasyonlarına, Kobani davasına, orman yangınlarına ve kamu emekçilerinin toplu iş sözleşmesine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, kutsala olan saygı, toplumun hassasiyetlerine olan yaklaşım çok çok önemlidir. Hem fikir özgürlüğü anlamında hem sanat özgürlüğü anlamında zaten bu hassasiyetler bu kavramlara anlam katar. Ama bir karikatürden yola çıkarak, toplumda algıyı farklı yönleri çekerek, âdeta toplumsal barışı dinamitleyen yaklaşımlara da karşı olduğumuzu özellikle belirtmek istiyorum. Dün ortaya çıkan o saldırı görüntüleri bir karikatüre saldırı olarak nitelendirenlerin dönüp bakması gereken görüntülerdir. İnsanlara saldıranlara, insanları yakmaya kalkanlara -ki yarın Madımak olaylarının yıl dönümü, bizim hafızamızda bunlar canlılığını koruyor- ve ortalığı şiddete boğanlara karşı böyle bir sessizlik, duyarsızlık, hatta tırnak içinde, polislin hoşgörüsü ne kadar anlamlı, buyurun, tartışalım. Nereden mi tartışalım? Bugün, Ankara'da, Öğretmenler Sendikası hak mücadelesi vermek için basın açıklaması yapmaya çalışırken, polislin şiddetiyle, işkencesiyle 29 öğretmen gözaltına alındı. Şimdi, bu nasıl bir anlayıştır? Bu iki fotoğrafa birden baktığınızda aslında buradaki niyeti de anlıyorsunuz. Bir ülkenin bakanları böyle bir durumda her şeyden önce topluma itidal çağrısı yaparlar. Toplumsal barış önceliklidir, toplumsal barışı yıkmaya yönelik her hamleye karşı özellikle hukukun, hukuk devletinin nasıl yol alacağını en iyi yürütme bilmek zorundadır. Ama biz dün akşam sosyal medyadan öyle şeyler gördük ki birağın itidal çağrısını, insanları galeyana getiren açıklamalara tanıklık ettik; bunu kabul etmiyoruz. Aslolan hukuk devleti olmalıdır, aslolan demokratik teamüller olmalıdır, aslolan tabii ki toplumsal barışı savunan bir yerden meselelere yaklaşmak olmalıdır. Yoksa bu tür vakalar hiç istemediğimiz sonuçlara neden olabilir. Yarın Madımak'ın, Sivas'ın yıl dönümü; insanlar orada diri diri yakıldı ve maalesef onların bile hesabını sormadık, o hakikatle de hâlâ yüzleşebilmiş değiliz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, bugün, Türkiye'de sokaklarda yaşanan bu gelişmelere baktığımızda, Türkiye'nin en önemli eksikliklerinden biri bir türlü hukuk devleti olamaması. Yargıdaki gelişmeler âdeta her geçen gün hukuk devletinin önüne ya da hukuk devletinin inşasına karşı gelişmeleri yok etmeye çabılıyor.

İşte, yine, bu sabah kalktık, İzmir bir önceki dönem Belediye Başkanına yönelik ve onunla beraber 157 insana yönelik bir operasyon, gözaltı operasyonu. Şimdi, bu belediye başkanlarına yönelik, bu siyasilere yönelik gözaltı operasyonları neyi amaçlıyor? Bu insanlar neden bu şekilde gözaltına alınıyorlar? Neden bu şafak operasyonlarından biz kurtulamıyoruz? Neden Türkiye'de siyasetçiler sürekli tutuklu ve cezaevindeler? Evet, bir soruşturma açabilirsiniz, ortada bir suç varsa ifadeye çağırırsınız ve buna bağlı olarak belki de yargı süreci işler, nasıl bir gelişme sergiliyorsa sonuçları da ona göre ortaya çıkar. Hayır, öyle şafaklarda uyanıyoruz ki biz sanırsınız ki çok ciddi bir suç var ortada, çok çok özel bir durum var ortada, devlet operasyon yapıyor. Aslında böyle bir şeyin olmadığını da çok iyi biliyoruz. Nereden mi biliyoruz? İşte, Kobani kumpas davası. 32 bin sayfalık gerekçeli karar, çöptür çöp, torba bir gerekçeli karar. İçinde 1 tane delil olmayan 32 bin sayfalık gerekçeli karar olur mu ya? Bu denli vicdansızlık, acımasızlık olur mu? Arkadaşlarımız sekiz buçuk yıldır cezaevinde tutsak, 1 tane delil yok içinde, delil. Delil olarak sundukları "tweet"tir, "tweet"ten yargılandıkları konudan da beraat etmişlerdir. İşte, yargının rezaleti budur, siyasetin de sefaleti budur çünkü hâlâ bu gidişatı değiştirebilecek iradeyi burada ortaya koyamıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ormanlar yanıyor fakat sanki mevsimsel, hava sıcaklığına bağlı, nem oranına bağlı bir mesele gibi anlatılıyor bize. 266 tane yangının çıktığını Bakan bizzat söyledi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Şimdi, ne tarihsel verilerin ne de coğrafyanın, genel olarak coğrafyanın istatistikleriyle uyumlu bir şey değil ki bu. Bu yangınlar demek ki iradi olarak çıkarılıyor, iddia ediyoruz, iradi olarak çıkarılıyor çünkü yangınların gerçekleştiği yerlerde -geçmişte de örnekleri var, yarın da buna tanıklık edeceğiz- bu yangınların çıktığı yerlerde sonrasında ağaçlar değil oteller yeşeriyor. Sonrasında madenler yeşeriyor, sonrasında çıkar amaçlı birçok şey yeşeriyor ama ağaç yeşermiyor bir daha orada, yeşeremez zaten; yaktınız, ne toprak kaldı ne canlı kaldı. Dolayısıyla bu orman yangınlarıyla ilgili burada defalarca araştırma önergesi verdik. Hatta geçen sene Mazıdağı ile Çınar arasında çıkan yangında 15 insan öldü, araştırma önergesi verdik, dedik ki bir daha böylesi olmasın; araştırma önergesi reddedildi, ormanlar yanmaya devam ediyor. Ya "vatan" dediğiniz şey zaten ormandır, doğasıdır iklimidir. Sonra "Biz vatanseveriz..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - E, o kadar vatanseverseniz bu orman yangınlarına niye engel olmuyorsunuz? Buna engel olmak mümkün, bu yangınların bir felakete dönüşmesini engelleyebiliriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamu emekçileri toplu iş sözleşmesi gerçekleştirmeye çalışıyorlar. Bu ülkede yoksulluk sınırını, açlık sınırını, bu ülkede emeğin nasıl sömürüldüğünü çok iyi biliyoruz. İşçilere ilk altı ay için teklif edilen yüzde 16. İşçiler itiraz ediyor, işçilere yeni teklif sunuluyor, yüzde 16 yerine yüzde 17. Ya, siz emekçilerle dalga mı geçiyorsunuz? Bu kadar gayriciddi bir toplu iş sözleşmesi yürütülebilir mi? Dolayısıyla emekçilerin mağduriyeti artık ortadadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son dakikayı veriyorum.

Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Zaten bakın, kamuda çalışanlar, kamu emekçileri, kamu işçileri, bütün bunlarla, bütün emekçilerle ilgili yoksulluk bütün çıplaklığıyla ortada, asgari ücretin düzeyi ortada. Dolayısıyla ücretlerde acilen çok hızlı bir şekilde iyileştirme yapmak zorundayız çünkü asgari ücretin 22 bin lira olduğu bir yerde açlık sınırı 26 bin lira, yoksulluk sınırı 86 bin lira. İnsanca yaşam

için ücret talebiyle sokaklara çıkan işçilerin karşısına polisleri dikmeyin, o işçileri dinleyin, emekçileri dinleyin; insanca yaşam için bir ücrete yönelik adımları bir an önce atın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ali Mahir Başarır konuşacak.

Buyurun Sayın Başarır.

39.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, orman yangınlarına, bir karikatür dergisinin paylaşımına ve sonrasında yaşananlara, 19 Martın 100'üncü gününe ve eski İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer'e ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin birçok yerinde -İzmir, Manisa, Hatay'da- orman yangınları içimizi acıtıyor, doğayı yok ediyor, ormanlarımız yok oluyor, evler yok oluyor, kayıplar veriyoruz ama üzülerek söylüyorum ki her yıl bu mevsimde bu tabloyla karşı karşıyayız. Şimdi, niye bundan ders almıyoruz? Bakıyorum, İzmir, Manisa ve Hatay'daki yangınlarda 4 uçak, 14 helikopterle müdahale ediliyor ama yeterli değil. Aslında haziran ayında bunun planlaması yapılmalı, yeteri kadar hava araçlarının alınıp kiralanması bitirilmeliydi ama maalesef ki müdahalelerde rüzgârın etkisiyle -bunu da söylemek isterim- yangınlar genişliyor, büyüyor, kayıplarımız artıyor. Neden? Neden bir ay konuşuyoruz? Kış geldiği zaman tekrar unutuyoruz. Mutlaka tedbir alınmalı.

Şimdi, değerli milletvekilleri, yayın organları, gazeteler, dergiler özellikle yaptıkları yayınlarda inançları, insanları kırıp incitecek yazılardan görüntülerden kaçınmalıdır. Bunu her zaman da onu savunduk, savunmaya devam edeceğiz. Leman dergisi bir açıklama da yaptı, dikkatle okudum. Asıl amaçlarının Filistin'deki katliama, silah tüccarlarına, egemen güçlere, dikkati çekmek olduğunu ama yanlış anlaşıldıklarını belirtti. Doğru değildi paylaşım -bunu söyleyeyim yani burada bir tartışma çıkmasın- ama sonraki görüntüler ve olaylar beni dehşete düşürdü. Taksim'de İBDA-C diye bir örgütün üyeleri yemek yiyen insanlara, yurttaşlara saldırdı; laikliğe, laiklere hakaret etti. Orada yemek yiyen suçsuz günahsız insanlar öldürülseydi ne olacaktı? İBDA-C ne? Ben merak ediyorum, bu örgüt ne hakla benim polisime tekme atıyor, uçarak vuruyor, küfrediyor, taş atıyor ve bir tek kişi gözaltına alınmıyor. Ama bugün 22 öğretmen Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası için yürüyüş yaptığı için gözaltına alındı, şu anda Emniyetler ya da üniversite öğrencileri hiçbiri polise vurmadı, taş atmadı, uçan tekme vurmadı -görüntülere bakın- tutuklandılar. Ben merak ediyorum, onlar niye tutuklanmadılar yani Taksim'de Leman dergisiyle ilgili protesto yaparken polise tekme atma hakkı mı var bu insanların?

Çok hassas bir dönemdeyiz. Bu ülkeyi yönetenler, Bakanlar, hepimiz söylemlerimize ve eylemlerimize dikkat etmeliyiz. Gözaltına aldın, Adalet Bakanına söylüyorum, o alınıp şekli doğru değil, onu sen paylaşma; onu sen paylaşırsan İBDA-C de gelir, orada yemek yiyen insanlara saldırır. Yargılanmasın demiyorum, bakın, asla doğru bulmuyorum ama buradan bir fırtına kopartıp, insanlara saldırıp -Anayasa'nın 2'nci maddesi "Türkiye laik, sosyal bir hukuk devletidir." diyor- buna birileri başkaldırırsa o zaman ülke başka bir noktaya gider, buna da hiç kimse izin vermez, hiç kimse izin vermez! İnsanların bir gazeteyi, bir televizyonu, bir dergiyi yayından sonra protesto hakkı vardır; biz de yaparız bunu ama orayı basmak, polise vurmak, taşlamak, tehdit etmek, laik cumhuriyete saldırmak bir suç ve bu suçun failleri maalesef ki bir dakika bile gözaltına alınmadı ama bugün, Ankara'nın göbeğinde... 22 öğretmen Emniyette şu anda, gösteri ve yürüyüş hakkını kullandığı için, anayasal hakkını kullandığı için. Bu konuyla ilgili son söyleyeceğim; sağduyulu olalım, vereceğimiz mesajlar ülkede bir kargaşaya, insanlara saldırıya yol açmasın, ayrıştırıcı bir dil kullanarak kutuplaştırmaya götürmesin çünkü yargı da orada, dergi de bir açıklama yaptı. Bu olayın üzerinden kendine vazife edinenler suçsuz günahsız insanlara saldırıyor, bu benim içimi acıtıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Başarır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - 19 Mart darbesinin 100'üncü günü. Yüz gündür somut delil bekliyoruz, yüz günde en az 100 tane hukuki, usuli hata yapıldı. Değerli arkadaşlar, bakın, üzülerek söylüyorum ki bu soruşturmalardan dolayı Türk yargısı en güvenilir günlerini yaşıyor. İnsanların yargıya güveni yüzde 20'nin altına düştü. Daha bugün, İzmir'de, basit bir davetiyeyle ifadesi alınacak insanlar sabah altıda alındı. Tunç Soyer İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı yaptı. Kapısını çaldığınızda nerede buldunuz? Evinde buldunuz. Ya, kaçmaz, kaçmıyor bu insanlar işte. Niye itibar suikastı yapıyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Neden itibar suikastı yapıyorsunuz?

Yüz gündür belediye başkanlarımızı aldınız, Meclis üyelerimizi aldınız, bürokratları aldınız, yaklaşık binin üzerinde, 2 bine yakın insan gözaltına alındı. "Temiz eller" operasyonu yapıyorsunuz, ya neden bir tek büyükşehir demiyorum, il demiyorum, meclis üyesi demiyorum, AK PARTİ'li belde belediye başkanı ya da meclis üyesi sabah altıda alınmadı? Neden alınmadı? Ya, bu tuhaf gelmiyor mu size? O kadar Sayıştay raporu var, mülkiye müfettişlerinin raporu var, o kadar iddia var, suç duyurusu var, gözaltına alınan bir tek kişi yok! Sabah altıda bir tek AKP'li belediye başkanının, bürokratin, siyasetçinin kapısı çalınmıyor. Ha, çalınmasın da ama benim niye çalınıyor bu kadar ya?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitireceğim birazdan Başkanım.

BAŞKAN - Son bir dakika veriyorum.

Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Saatleri altıya kurduk. Telefon çalsa ne olduğu belli; Adana'da, Mersin'de, İzmir'de, İstanbul'da insanlar taciz ediliyor sırf bir algıdan dolayı.

Son olarak şunu söyleyeyim: "Temiz eller" operasyonu yapıyorsunuz, kirli ellerle temiz eller operasyonu yapamazsınız. Kendinizden başlayın, partinizden başlayın, belediye başkanlarınıza lütfen bir bakın, geçmişteki belediye başkanlarınıza bakın. Ülkenin hukukunu, adaletini utanç verici bir noktaya getirdiniz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Çeşitli İşler (Devam)

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Suudi Arabistan-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı İbrahim Bin Mohammed Al-Gannas ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, ülkemizi ziyaret etmekte olan Suudi Arabistan Dostluk Grubu Başkanı Sayın İbrahim Bin Muhammed Al-Qanas ve beraberindeki heyet şu anda Genel Kurulumuzu teşrif etmiş bulunuyorlar. Kendilerine Meclisimiz adına hoş geldiniz diyoruz. (AK PARTİ, CHP, MHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu.
Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

40.- Manisa Milletvekili Bahadır Nahit Yenişehirlioğlu'nun, orman yangınlarına, 1 Temmuz Kabotaj Bayramı'nın 99'uncu yılına, Gönül Elçileri Projesi'ne, 30 Haziran Koruyucu Aile Günü'ne ve bir dergi tarafından Hazreti Muhammed'e yönelik yapılan saygısızlığa ilişkin açıklaması

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaz mevsimiyle birlikte başta memleketim Manisa olmak üzere Bilecik, Sakarya, Hatay, İzmir ve yurdumuzun çeşitli bölgelerinde ne yazık ki orman yangınları gündeme gelmiştir. Türkiye'nin akciğerleri olan ormanlarımızı korumak hepimizin vazifesidir. Devletimiz Tarım ve Orman Bakanlığımız öncülüğünde, uçaklarımızla, helikopterlerimizle, arazözlerimizle, orman teşkilatımızın fedakâr mensuplarıyla birlikte havadan ve karadan cansiparane bir mücadeleyi yürütmektedir. Bu vesileyle vatandaşlarımızı dikkatli ve duyarlı olmaya davet ediyorum. Piknik ateşi, sigara izmariti, cam kırıkları, küçük bir ihmal büyük bir felakete dönüşebilir. Ormanlarımız sadece ağaç değildir, içinde bir milletin hatırası, nefesi ve geleceği vardır. Milletimizden, her ferdimizden ricamız, yeşile, toprağa, nefese ve ormanlarımıza sahip çıkmasıdır. Bu duygu ve düşüncelerle, Rabb'im memleketimizi her türlü afetten muhafaza etsin diyor, yangınlardan etkilenen tüm vatandaşlarımıza bir kez daha geçmiş olsun dileklerini iletiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, denizlerimizdeki egemenlik hakkımızın tescili olan 1 Temmuz Kabotaj Bayramı'nın 99'uncu yılını büyük bir gururla idrak ediyoruz. 1926'da yürürlüğe giren Kabotaj Kanunu Türkiye'nin kendi kara sularında söz sahibi olduğu bir dönemin kapılarını aralamış, denizlerde bağımsızlığın simgesi olmuştur. Ancak bugün geldiğimiz noktada, kabotaj sadece bir hukuki kazanım değil, stratejik bir vatan meselesi hâline gelmiştir. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, mavi vatan vizyonu ile sadece deniz taşımacılığında değil, enerji aramadan savunma sanayisine, balıkçılıktan deniz turizmine kadar denizlerimizde tarihî hamleler gerçekleştirdik; millî sondaj gemilerimizle Doğu Akdeniz'de, Karadeniz'de varlık gösterdik; limanlarımızı büyüttük, deniz ticaret filomuzu dünyanın en büyükleri arasına taşıdık; millî gemilerimizi kendi tersanelerimizde inşa ettik. Bu duygu ve düşüncelerle tüm deniz emekçilerimizin Kabotaj Bayramı'nı kutluyor, denizlerde bağımsızlığımızı perçinleyen her adımda emeği olan herkese şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aile sadece kan bağından ibaret değildir; aile, yüreğiyle büyüyen, sevgisiyle koruyan, emeğiyle yoğuran bir kavramdır. İşte bu anlamda, koruyucu ailelik medeniyetimizin vicdani mirasını günümüz sosyal politikalarına nakşeden bir modeldir. On iki yıl önce, Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde başlatılan Gönül Elçileri Projesi bugün yalnızca Türkiye'nin değil, insanlık vicdanının ortak bir çağrısına dönüşmüştür. Bu proje sayesinde çocuklarımız sıcak ve sevgi dolu yuvalara kavuşmuştur. Bugün ülkemizde 10 bini aşkın çocuğumuz, 8 bini aşkın gönül elçisi ailenin yanında büyüyor. 2002 yılında sadece 515 olan bu sayı azmin, inancın ve merhametin yol göstericiliğinde on binleri aşmıştır. Özel gereksinimli, savaş mağduru, yetim, öksüz demeden her bir evladımız milletimizin vicdanına emanet edilmiştir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız Koruyucu Aile Akademisi, Rehber Koruyucu Aile Uygulaması, Akraba Koruyucu Aile Modeli gibi yeniliklerle sistemi her geçen gün daha da güçlü hâle getirmektedir. Bu meydanda Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'ye süreci vizyoner bir liderlikle sahiplendiğinden dolayı şükranlarımızı sunuyor, Sayın Bakanımız Mahinur Özdemir Göktaş'a sistemin güçlendirilmesi için ortaya koyduğu kararlı çalışmalar nedeniyle teşekkür ediyorum. Bu vesileyle, 30 Haziran Koruyucu Aile Günü'nü en içten dileklerle kutluyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dergi görünümlü bir paçavra tarafından Sevgili Peygamber'imiz Hazreti Muhammed'e (SAV) yönelik yapılan saygısızlığı lanetliyoruz. Bu garabetin sanatla ya da ifade özgürlüğüyle en ufak bir ilgisi yoktur. Zorbalığı çağdaşlık, faşizmi medeniyet, sapkınlığı modernlik olarak dayatan bu çapsızlara her platformda en ağır cevabı vereceğimizin altını çizmek istiyorum. Buradan açıkça ilan ediyoruz: Bu kendini bilmez, çürük zihniyetle mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz. Biz bu mücadeleyi sadece siyasi görev değil, ahlaki, vicdani, insani bir sorumluluk olarak görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Bu vesileyle, aziz milletimizin tüm fertlerini inancı, kökeni, meşrebi ne olursa olsun bu tür provokatif saldırılar karşısında sağduyulu ama kararlı bir duruşa davet ediyoruz.

Son olarak, yapılan alçak saldırıyı lanetlediğimizi bir kez daha ifade ediyor, değerlerimizi hiçe sayan mukaddesat düşmanlarıyla hukuk önünde hesaplaşacağımızı vurgulayarak teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Güner...

Buyurun.

41.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, hayvan pazarlarının kapatılmasına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Tarım ve Orman Bakanlığı şap hastalığında yeni virüs tiplerinin ortaya çıkması ve aşılamanın tamamlanmaması nedeniyle ülke genelinde hayvan pazarlarını kapattı. Kurban Bayramı öncesinde hayvan hareketleriyle hastalık görülmeye başlandı, bu konuda yeterli denetimin olmadığı bu sonuçla ortaya çıkıyor. Ülkemizde hayvan hastalıkları ve buzağı ölümleri önlenemediği için de hayvan açığı bitmemektedir. Bakanlık soru önergemesi verdiği yanıtta 2024 yılında 146 baş hayvanın şap hastalığından öldüğünü bildirmişti. 2024 yılında 1.500 büyükbaş hayvan farklı nedenlerle şartlı kesime gitmişti. 2024 yılında ülke genelinde büyükbaş hayvanlara 146 milyon doz aşı uygulandığına göre bu hastalıkların önüne neden geçilemiyor? Gerekli denetimler sağlanmalı ve bir an önce hastalığın önüne geçecek önlemler alınmalı diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Dinçer...

42.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, uyuşturucu kullanımının yaygınlaştığına ilişkin açıklaması

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ülkemizde uyuşturucu kullanımı oldukça yaygınlaştı. Her gün onlarca gencimiz uyuşturucu kullanımına bağlı olarak hayatını kaybediyor. Uyuşturucu bataklığı ortaokul kapılarına kadar indi. Her gün basına yansımayan yüzlerce çocuk sessizce ölüme sürükleniyor. Aileler çaresiz, gençlik yalnız, Hükümetse sessiz. Bu artık bireysel bir dram değil, toplumsal bir çöküştür. Uyuşturucu geleceğimizi hedef alan bir terör silahıdır. Gençleri değil nesilleri kaybediyoruz. Bu ülkenin yarınları sokak aralarında göz göre göre eriyor. İçişleri Bakanlığı nerede, denetim nerede, önlem nerede? Okul önlerinde zehir satan çeteler serbest ama "tweet" atan gençler tutuklu. Buradan sesleniyoruz: Bu milletin evlatları sahihsiz değildir. Uyuşturucu çetelerine kurban vermeyelim, geleceğimiz olan gençlerimize sahip çıkalım, gençliği koruyalım, ülkemizi koruyalım.

BAŞKAN - Sayın Akburak...

43.- İstanbul Milletvekili Burak Akburak'ın, futbolseverlerin formalarla ilgili taleplerine ilişkin açıklaması

BURAK AKBURAK (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkürler.

Futbolseverler yeni sezon öncesinde formalar hakkında bir düzenleme istiyor. Yıllardır formalarda zorunlu tutulan basit ve estetikten uzak "Arial fontundan artık vazgeçilmeli." diyorlar. Kolay okunması ve yayıncı kuruluşun işini kolaylaştırması için yıllar önce alınan bu karar zaman geçtikçe gerekliliğini yitirmiş. Birçok üst düzey futbol liginde formalar hakkında kısıtlamalar bulunuyor ancak bu kısıtlamalar yapılırken estetik değerler de göz önünde bulunduruluyor. Formalar yalnızca spor kıyafeti değil, bir ligin marka değeri için önemlidir. Destekledikleri kulübün formasını günlük hayatta dahi giyen futbolseverlerin bu konudaki talepleri göz önüne alınmalı. Yıllar sonra bile hatırlanacak forma tasarımları son kullanma tarihi geçmiş bir zorunluluk için heba edilmemeli. Futbol sahalarımız tekdüzeliğinden bir nebze olsun kurtulmalı. Türkiye Futbol Federasyonunu Türk futbolunun marka değeri için doğru kararı almaya davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kanko...

44.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, GSM operatörlerinin yaptıkları zamlara ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Son iki yılda dolar kuru yaklaşık yüzde 95 arttı ama GSM operatörleri internet ve konuşma paketlerine yüzde 500'e varan zam yaptı. Bu artık zam değil tam anlamıyla kurumsallaşmış bir soygun düzenidir. Vatandaş iletişim hakkını bile parayla satın alamaz hâle geldi. Gençler bu fahiş fiyatlarla internete erişemiyor; öğrenciler derslere, insanlar kamu hizmetlerine ulaşamıyor. Peki, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı nerede? Bu fahiş fiyatlar karşısında neden hiçbir adım atmıyorsunuz? Rekabet Kurumu ne iş yapar? 3 şirketin oluşturduğu tek elci düzene sessiz kalınması bu soyguna ortak olmak demektir. Halkı hiçe sayan bu düzeni kabul etmiyoruz, derhâl müdahale edin. İletişim hakkı lüks değil, temel bir haktır.

BAŞKAN - Sayın Kara...

45.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Hatay'daki orman yangınına ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Antakya ilçemiz Dikmece, Karaali, Üçgedik'te kısmen kontrol altına alınan yangın şu anda Alahan ve Serinyol'a doğru ulaştı. Hava rüzgârlı ancak daha fazla destek lazım. Şu an 9 helikopterle dün başlayan Hatay'daki yangına müdahale edilmeye çalışılıyor ama birçok maddi ve manevi kayıp yaşandı. Daha geçen hafta dedim ki: "Bu yaz çok zor geçecek." Fakat aynı zamanda da dedim ki: "Hava gücümüz çok yetersiz." Orman Genel Müdürlüğü'nün envanterindeki araçlar ancak kiralamalarla 105 helikoptere

ve 27 uçağa tekabül edebiliyor. Bunlar için ödenen kiralara ise koca bir delik. Son üç yılda helikopter ve uçak için fona, envantere 1 milyar 200 milyon harcayan Genel Müdürlük son bir yılda 3 milyar harcamış kira için.

BAŞKAN - Sayın Öneş Derici...

46.- Muğla Milletvekili Süreyya Öneş Derici'nin, 1 Temmuz Kabotaj Bayramı'na, bugün İzmir'de yapılan gözaltılara ve Ekrem İmamoğlu'na ilişkin açıklaması

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) - Sayın Başkan, bugün 1 Temmuz 2025, normal şartlarda denizlerde bağımsızlığımızın sembolü Kabotaj Bayramı'mızı kutlayıp değerlendirmelerde bulunmamız gerekirken yine anormal bir sabaha uyandık. Sayın vekiller, her sabah yeni bir hukuksuzluğa uyanmak normal değil. Bugün, İzmir'de olduğu gibi, çağrılma ifadeye gelebilecek bürokratlarımızı, başkanlarımızı, şafak operasyonu ile gözaltına almak normal değil. Yargının siyasi aparat olarak bu denli kullanılması normal değil. Bugün Cumhuriyet Halk Partisi olarak Ekrem Başkana yönelik hukuksuzluğun 100'üncü gününde ülkemizi aydınlık ve normal günlere kavuşturmak üzere kararlılığımızı bir kez daha vurguluyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

VII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ tarafından, son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünlerinin ortaya çıkmasını sebepleri ve sağlıklı gıdaya erişim hususunda alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

1/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 1/7/2025 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Selçuk Özdağ

Muğla

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Muğla Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Selçuk Özdağ tarafından, son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünlerinin ortaya çıkmasının sebepleri ve sağlıklı gıdaya erişim hususunda alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 1/7/2025 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere YENİ YOL Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun Sayın Özdağ. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; grup önerimiz üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen hafta burada bu konu tartışıldı. Grup önerisini DEM PARTİ vermişti bu konuyla ilgili olarak ve ardından da Adalet ve Kalkınma Partisinin Grup Başkan Vekili "Ne yani biz vatandaşlarımıza zehirli gıdalar mı yediriyoruz? Yani el insaf!" diye söylemişti ve ben de oradan cevap vermiştim, "Bu araştırma önergesine 'evet' oyu verirsiniz, araştırırız ve deriz ki: Niçin bu gıdalar yurt dışına giderken pestisitli maddelerle gidiyor? Avrupa'nın bize geri göndermiş olduğu bu sebze ve meyveler veya gıdalar yeniden Türkiye'ye geldikten sonra yok edildiği söyleniyor. Hayır, bunlar ihaleye veriliyor, bir kısmı da ihaleyle tekrar, yeniden Türkiye'de kamuoyuna takdim ediliyor." demiştim.

Değerli milletvekilleri, bu söylediklerimizin hepsi doğru. Bakın -isterseniz bir tanesi olsun- ben burada örnekler vereceğim sizlere. 2 soru önergesi verdim ben Tarım ve Orman Bakanına. Niye cevap vermedi bana? Eğer bunlar yalansa tek tek yalanlasaydı, "Bizim gümrüklerimizden geçen maddeler şunlardır, sebzeler bunlardır, meyveler bunlardır, gıdalar bunlardır. Bunların hiçbirisi geri gönderilmemiştir. Avrupa'dan da geri gönderilmesi mümkün değildir." deseydi; hayır, demedi, cevap bile vermedi ama ben söyleyeyim: Bakın "Tunus'tan iade edilen 2.500 ton patates Mersin'de imha edilecek." diyor. Ya, Tunus gönderiyor, Tunus. Bizim bu göndermiş olduğumuz gıdaları Avrupa Birliği ülkeleri çok iyi inceliyorlar, ince eleyip sık dokuyor, vatandaşlarına değer veriyor, onlara sağlıklı gıdaları, sağlıklı sebzeleri, sağlıklı meyveleri, sağlıklı kuru gıdaları veriyor. Peki, biz bunları yaparken ayıp değil mi bunlar? Niye Türkiye bunları gönderiyor oralara? Peki, geri gönderildikten sonra utanmıyor muyuz biz! Yani bu ülke ile ilgili olarak basında çıkan bu tür şeyler bizim itibarımızı sarsmaz mı? Sarsar. Peki, burada, Türkiye'deki bu yangınlar olurken, bu depremler olurken, bu sel felaketleri olurken insanlar buraya turizme gelir mi? Onun için turizm sahilleri de bomboş bekliyor ve insanlar bir noktada -tırnak

inde- sinek avlıyor diyebiliriz. Bakın, on beş, yirmi sene önce dünyada kendi kendine yeten hem hayvan ürünlerinde hem sebze ve meyvede nadir ülkelerden bir tanesiydik. Peki, şimdi nedir? Yaz mevsimindeyiz değil mi, dünyada gıdanın, sebze ve meyvenin en ucuz olduğu dönemdeyiz. Enflasyon rakamları ne kadardır, biliyor musunuz? Yüzde 70'tir Türkiye'de, yüzde 70. Peki, bizi takip eden dünya ülkelerinden bizim arkamızda 2'nci sırada olan kim var? Meksika var. Kaç, biliyor musunuz? Ya, bizimki 70'se onlarınki 50 olsun, 40 olsun; 6,5 arkadaşlar, 6,5 ve ardından OECD ülkelerinin ortalamasını söylüyorum, 4,5; Avrupa Birliği bölgesi yüzde 1,8; Avrupa Birliği yüzde 1,5; İsviçre, Finlandiya, Litvanya, Macaristan, Yeni Zelanda, Kosta Rika ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkelerde ise bu oranlar eksilerde değerli arkadaşlarım, düşünebiliyor musunuz? Ardından diyorsunuz ki siz: "Hayır efendim, bunların hiçbirisi olmuyor." Ben size söyleyeyim. Bakın, ihraç edilen ülkelere... Avrupa'da "RASFF" diye bir sistem var, biliyorsunuz, biz de buna dâhiliz. Düne kadar bu sistem açıktı, herkes bunu görebiliyordu; Türkiye'de bu gıdalarda ne kadar pestisit kullanılmış ve bunların ne kadarı geri gönderilmiş, bunu görebiliyorduk biz vatandaşlar olarak; bunu da kaldırdınız. Ya, niye kaldırdınız? Mademki bunlar yok, kaldırmayacaksınız, çok şeffaf bir iktidar olacaksınız, Hükûmet olacaksınız ve 4.777 bildirim yapılmış dünyanın her yerinden, 361'i Türkiye'den bildirilmiş arkadaşlar, 361 bildirim Türkiye'den bildirilmiş yani geri gönderilmiş bunlar. Hem itibarımız sarsılmış hem de geri gönderilen gıdalar tekrar yeniden bizlere yedirilmiş. Mesela, İtalya'ya ihraç edilen Antep fıstıkları kabul edilebilir limitlerin 9 katı fazla aflatoksin tespit edilmesi sonucunda Türkiye'ye geri gönderilmiş. Söz konusu aflatoksin maddesi, özellikle karaciğer kanserine yol açtığı bilinen bir madde. Yine, mesela, İtalya, Fransa, İsveç, Hollanda ve Bulgaristan'a ihraç edilen kuru incirlerde yasal sınırların 10 katı aflatoksin tespit edildiği için sınırlardan geri gönderilmiştir. Bu aflatoksin maddesi de gıdaları en çok kirleten mikotoksinlerden ibarettir, kanserojen madde olup böbrekleri mahveden bir kimyasaldır. Yasal limitlerin 35 katı miktarında tespit edildiği için Hollanda'ya ihraç edilen kayısılar da geri gönderilmiştir. Savaşta olan Rusya ve Ukrayna'ya mandalina ihraç edildi ve sınırdan geri döndürüldüler, tıpkı Rusya'ya ihraç edilen limonlarda olduğu gibi. Hırvatistan'a ihraç edilen armutlarda yasal sınırların 5 misli pestisit tespit edildiği gerekçesiyle Türkiye'ye geri gönderilmiştir. Aynı şekilde, Hırvatistan'a ihraç edilen domatesler de pestisit maddesine rastlanıldığı gerekçesiyle geri gönderilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Letonya'ya ihraç edilen narlarda da yasal sınırların 10 misli pestisit bulunduğu için Türkiye'ye iade edilmiştir.

Peki, bu pestisit nedir? Uzmanların ifadesiyle, kullanılması, alınması durumunda insanı zehirleyen bir kimyasaldır. Pestisitlerin sağlığa zararları uzun vadede kendini gösterebilir; beyin hasarı, doğum kusurları, kısırlık, böbrek, akciğer hasarları pestisitlerin uzun vadede etkileri olabilmektedir ki ülkemizde son yıllarda bu tip sağlık sorunlarının yaygınlaştığını da bir de bu açıdan düşünmek gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, sadece bunları ihraç ettiğimiz zaman geri gönderilerek itibarımız sarsılmıyor, aynı zamanda da ben diyorum ki bunlar geri gönderildikten sonra bir kısmı Afrika ülkelerine, bir kısmı Güney Amerika ülkelerine gönderiliyor çünkü onlarda bu sınırlar biraz daha yüksek. Peki, bir kısmı da ne yapılıyor? Gümrüklerde tekrar, yeniden orada ihale edilip bize yediriliyor arkadaşlar, bu kesin. Bakın, ben bununla ilgili iddiamı ispat edebilirim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Arkadaşımın birisi aradı beni Manisa'dan, dedi ki: "Ben yaprak ihraç ediyorum, Türkiye'nin bir numarasıyım ben ve bir kısmını geri gönderdiler. Daha sonra ben bunları Afrika'ya gönderdim, Güney Amerika'ya gönderdim ama bazılarını da..." Elimde belgeler var, eğer araştırma önergesine "evet" oyu verirsiniz ben o belgeleri hemen kamuoyuyla paylaşacağım. Sizler de çok rahat bir şekilde, hadi, gelin, hep beraber buna bir "evet" oyu verin de birlikte araştıralım. Bizi yalancı çıkarın, biz de sizden özür dileyelim. Biz doğruyu çıkarırsak size "Yanlış yapıyorsunuz, insanlarımızı zehirliyorsunuz." diyelim, yeter bu kadar.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Tahtasız...

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

47.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesini 1'incilikle bitiren Kerim Topçu'nun mezuniyet töreninde yaptığı konuşmaya ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Hitit Üniversitesi Tıp Fakültesini 1'incilikle bitiren öğrencimiz Kerim Topcu mezuniyet töreninde yaptığı konuşmasında tıp fakültesi binasının yetersizliğine dikkat çekerek binanın sınıflarıyla, çalışma odalarıyla, yaşam alanlarıyla üniversite eğitimi alan öğrencilere uygun olmadığını vurguladı. "Her ne kadar hocalarımız şartlarımızı iyileştirmek için büyük gayretler gösterse de İkbalkent'teki fakülte binamız sınıflarıyla, çalışma odalarıyla, yaşam alanlarıyla üniversite eğitimi alan öğrencilere uygun değil." dedi. Biz bunu yıllardır dile getirdik. Buradan Çorum'un Rektörüne ve yetkililerine sesleniyorum: Morfoloji binamızı bir an önce yapalım ve bu çocuklarımız iyi eğitim alsın.

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ tarafından, son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünlerinin ortaya çıkmasının sebepleri ve sağlıklı gıdaya erişim hususunda alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla

1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın.

Buyurun Sayın Akalın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, binlerce yıldır Anadolu'muz dünyayı doyuran bir coğrafya olmuştur ancak ne yazık ki bugün tarımsal üretimdeki yanlış uygulamalar bu bereketli topraklardaki tarımı tehdit etmektedir. Bunların başında ise kontrolsüz pestisit kullanımı vardır. Türkiye'de tarımda kimyasal ilaç kullanımı son yıllarda katlanarak artmıştır. 1980'li ve 90'lı yıllarda 7-8 bin ton düzeyinde olan pestisit kullanımı son verilere göre 57 bin tonu aşmış durumdadır. Bu dramatik artış yalnızca üreticiyi değil tüketiciyi de zehirlenmektedir. Tarım ilacı satan bayi sayısı Türkiye'de 7.800'e yaklaşmışken Avrupa'nın pek çok ülkesinde bu sayı 200-300 civarındadır. Bu kontrolsüz yapı, çiftçimizi bilgi eksikliğiyle baş başa bırakmaktadır. Bilinçsizce yapılan ilaçlama yalnızca toprağımızı değil, yer altı su kaynaklarımızı ve nesillerimizin sağlığını da tehdit eder hâle gelmiştir. 2024 yılının ilk yarısında 205 parti gıda ürünümüz bu kimyasal kalıntılar nedeniyle uluslararası gümrüklerde sorun yaşamıştır ve 132'si de sınırda reddedilmiştir. Bu durum yalnızca ihracatçımızın kayıplarını artırmakla kalmamış, uluslararası pazarlardaki itibarımızı ve rekabet gücümüzü de zayıflatmıştır; en önemlisi, ülkemizde insan sağlığını ve çiftçilerimizin emeklerinin karşılığını almasını engellemiştir. Emeklerinin karşılığını almaları bir yana, pestisit kullanımı sebebiyle kimyasala maruz kalarak hayatını kaybeden vatandaşlarımızın sayısında da her yıl artış yaşanmaktadır.

İklim Kanunu'nun görüldüğü bugünlerde tarımda karbon ayak izi ölçümüne yönelik çalışmaların hız kazanması büyük önem taşımaktadır. Bu sayede tarım ürünlerinin üretiminden tüketimine kadar tüm aşamaları izlenebilir hâle gelecek, hem sağlık riskleri hem de ekonomik kayıplar en aza indirilecektir. Bugün Türkiye, Avrupa Birliği'nin gıda ve yem için hızlı alarm sisteminde en çok bildirilen ülke konumuna gelmiştir. Bu durum, ihraç pazarlarındaki güvenimizin, çiftçimizin emeğinin ve ülkemizin itibarıyla birlikte tarım geleceğimizin zedelendiğinin bir kanıtıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET AKALIN (Devamla) - Biz ülkemizin tarım politikalarını millî güvenlik politikaları kadar önemsiyoruz. Ancak bu önemin altını eğitimle, destekle, denetimle doldurmamız gerekiyor.

Tarım Bakanlığı'nı, ziraat odalarını, üniversitelerimizi ve yerel yönetimleri bu konuda acilen birlikte çalışmaya davet ediyor, Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Sayın Hüseyin Olan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarımda 1940 ile 1970 yılları arası endüstriyel tarımın gelişmesiyle yeşil devrim yaşandı, tarımsal üretimde yüksek verim sağlandı. Bu verim, kimyasal ilaçların ve zehirlerin tarım politikalarında uygulanmasına ve yaygınlaşmasına neden oldu. Bugün uluslararası tarım tekelleri sadece üretimi değil, sağlığını da kontrol altına almış durumdadırlar. Bu şirketlerin kârı büyürken halkın hastalığı da büyümektedir. Gelin bu zehrin adını doğru koyalım, bu zehrin adı pestisitlerdir.

Pestisitler kanserden Parkinson'a, alzaymırdan doğurganlık sorunlarına kadar birçok hastalığın sebebi olarak görülüyor. En tehlikelileri arasında yer alan klorpirifos Avrupa'da yasaklandığı hâlde Türkiye'de hem kullanılıyor hem de ihraç edilen ürünlerde tespit ediliyor. Yapılan araştırmalar Türkiye'den ihraç edilen narların dörtte 1'inden fazlasında klorpirifos kalıntısı olduğunu gösteriyor. Bu bileşikler özellikle beyin gelişme aşamasındaki bebekler ve çocuklar için ciddi tehdit oluşturuyor. Anne karnındaki bir bebekte bu bile zihinsel geriliğe neden olabiliyor. Tarımsal pestisit tüketimi 1990 yılından 2025 yılına kadar yaklaşık 2 katına çıkarak yıllık yaklaşık 60 bin tona ulaşmıştır. 2000 ile 2025 döneminde pestisit kullanımı yüzde 60 artış göstermiştir. Epidemiyolojik ve meta-analitik çalışmalar, pestisit maruziyetinin yıllar içinde beyin işlevlerinde yaklaşık yüzde 10 ile yüzde 30 arasında düşüşle, mesane, kolon, böbrek ve beyin kanserinde yüzde 20 ile yüzde 100 üzerinde, lösemide yüzde 88 ile yüzde 242, çocuklarda nadir görülen kanser türlerinde ise yüzde 36'ya varan artışlarla ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu veriler, pestisit kalıntılarının hem nörolojik hem de onkolojik riskleri anlamlı şekilde artırdığını ciddi biçimde desteklenmektedir. Gümrüklerden geri dönen pestisitli ürünlerin özellikle toplu yaşam alanları olan cezaevleri, askerî kışlalar ve öğrenci yurtlarında tüketildiği iddia edilmektedir. Bu tablo bir tarım politikası sorunu değil sadece bir halk sorunudur, bir ulusal güvenlik sorunudur. Pestisitler sadece soframıza değil doğamıza da zarar veriyor, toprağı, suyu kirletiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

HÜSEYİN OLAN (Devamla) - Tamam Başkanım.

Pestisitlerin yoğun ve kontrolsüz kullanımı dünya genelinde böcek popülasyonlarının hızla azalmasına yol açmaktadır. Araştırmalar, böcek türlerinin yüzde 40'ından fazlasının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu göstermektedir. Sussex Üniversitesi'nden Profesör Dave Goulson'un belirttiği gibi, böcekler yeryüzündeki tüm canlı yaşamının yaklaşık 2'sini oluşturmakta ve bu canlıların sayısı son yıllarda dramatik biçimde azalmaktadır. Oysa, böcekler yalnızca doğanın bir parçası değil, ekosistemin temel taşıdır; hem bitkilerin tozlaşmasını sağlarlar hem de birçok canlı için vazgeçilmez bir besin kaynağıdırlar.

Bu Meclisin görevi halkın sağlığını tehdit eden bu tabloyu seyretmek değil, derhâl harekete geçmektir. Gıda güvenliğine ilişkin bu derin sorunların araştırılması, nedenlerinin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması için acilen Meclis araştırma komisyonu kurulmalıdır. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İrmez...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

48.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, Şırnak Belediyesinde çalışan işçilerin taleplerine ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Taşımali seçmen ve seçim hileleriyle gasbedilen Şırnak Belediyesinde çalışan emekçiler haklarını alamamakta ve gaspçı yönetimin zulmüne maruz kalmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda Şırnak Belediyesinde kadrolu işçilerin hak ettikleri zammı aylarca alamadıklarını gündeme getirmiştik. Bugün benzer sorunlar yine gündemde. Toplu iş sözleşmesine yanaşmayan Şırnak Belediyesi yönetimi emekçilerin hak aramasını da engellemektedir. Grev kararı alan işçilerin önüne ise yargı engeli çıkarılmaktadır. Türkiye genelindeki belediyelerde kadrolu işçilerin aldığı ücretler incelendiğinde Şırnak neredeyse son sırada yer almaktadır. Açlık sınırındaki ücretlerle belediye işçileri geçinememektedir. Şırnak Belediyesinde çalışan işçilerin talepleri arasında şunlar yer almaktadır: Özlük, sosyal ve ekonomik haklarının iyileştirilmesi, en az belediyede çalışan en düşük memur maaşı kadar ücret alma hakkı, Şırnak Belediyesini bu işçilerin taleplerini bir an önce yerine getirmeye çağırıyorum.

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ tarafından, son yıllarda artan zehirli ve sahte gıda ürünlerinin ortaya çıkmasının sebepleri ve sağlıklı gıdaya erişim hususunda alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi Gürer.

Sayın Gürer, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada konuştuğumuz gıda ürünleriyle ilgili verilmiş önerge, özünde yalnızca yurt dışına giden ürünleri değil, yurt içindeki ürünleri de kapsayan ve her kişinin sağlığıyla doğrudan ilgili olan bir önerge.

Dünyada 385 milyon insan her yıl, tarım zehirlerinden etkilenerek zehirleniyor. Ülkemizde de tarım zehirlerinden etkilenenlerin sayısı tam olarak verilere yansımaya da 80 bin civarında insanın bu nedenle sorun yaşadığı bir gerçek. Bakanlığa soru önergesi veriyoruz, verdikleri yanıtta diyorlar ki: "Son üç yılda pestisit kalıntısı oranı yüzde 35 azalmıştır." Sonra, Avrupa Birliği Gıda ve Yem İçin Hızlı Alarm Sistemi'nde olan verilere bakıyoruz, 2023 yılında Türkiye'ye 359 bildirimle ürün iade edilmiş, 2024 yılında 492 bildirim iadesi var ve 2025 yılının ilk beş ayında da 223 bildirimde bulunuluyor. Avrupa Birliği'nin dışında da Rusya gibi farklı ülkelerden de gönderdiğimiz ürünler iade geliyor. Bunların nedeni tarım zehirleri ya da aflatoxin dediğimiz küflenmeyle ilgili olumsuzluklar. Türkiye içinde de buna benzer üretimlerin laboratuvarlarda denetlendiği söylene de ortaya çıkan veriler bu sorunun devam ettiğini gösteriyor çünkü tarım zehri kullanılmadan artık üretimin olası olmadığı gerçeğiyle karşı karşıyayız ama bunların atılış zamanı, atılış miktarı, atılacağı ürünün içeriği ve özelliği yani tarım zehrinin alanda kullanılmasına yönelik bilgi ve eğitimin gerekliliği de açık. Bu bağlamda yapılması gerekenlerin yapılmadığı ve yalnızca kâğıt üzerinde verilerle bu işin üstesinden gelemeyeceğimiz de bir gerçek. Onun için Meclis tarafından yapılacak böyle bir araştırmanın Bakanlığın da faydasına olduğunu, iktidarın da bu konuda göremediklerinin ortaya çıkmasına vesile olacağını düşünüyorum. Bu nedenle, verilen önergenin mutlak surette desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Arkadaşlar, geçtiğimiz günlerde söyledim, ülkemizde tatlandırıcısından kullanılan tuza kadar sorunların oluştuğunun da altını çiziyim. Çin tuzu denen, monosodyum ve glutamat olarak bilinen ürünün bağımlılık yarattığı, çocuklara zararları olduğu ve bu nedenle Pakistan'da yasaklandığı, Hindistan'da sınırlandığı, Avrupa Birliğinde Çin tuzunun sıkı denetime alındığı ortada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Bunun çocuklar için yaratacağı olumsuzluklar nedeniyle ülkemizde yasaklanması yönünde Bakanlığa bir çağrıda bulundum. Bu Çin tuzundan başlayalım çünkü bu tükettiğimiz ürünlerin çoğunda var; hazır çorbada, cips, işlenmiş gıdada, hızlı tüketilen ürünlerde hem bağımlılığa neden oluyor hem insanlar için lezzet yapıcı özelliğinden dolayı cazip gelmesine rağmen beyin gelişimi ve dikkat eksikliğine yol açtığı bilim insanları tarafından ifade ediliyor. Yani bu tür gıda ürünlerine karşı daha duyarlı olunmalı ve bunlarla ilgili yapılan denetimlerde... Soru önergeme de Bakan Bey diyor ki: "Biz bunu takip ediyoruz." Takip edilmemeli, yasaklanmalı.

Yediğimizi, içtiğimizi bilmeden süren yaşamın hepimizin yaşantısını olumsuz etkilediğinin altını çizmek istiyor ve önergenin desteklenmesinin bir ihtiyaç olduğunu düşünüyor, teşekkür ediyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Sayın Abdullah Doğru.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDULLAH DOĞRU (Adana) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; YENİ YOL Partisinin Meclis araştırması açılması önerisinin aleyhinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sağlıklı gıdaya erişim başlıklı Meclis araştırması önergesi ilk bakışta toplumumuzun gıda güvenliği kaygılarını sahiplendiğini ima etse de ne yazık ki içeriği itibarıyla gerçeklerden uzak siyasi bir propaganda metnine dönüşmüştür. Bu önerge

sadece gıda zincirinin denetim sürecini değil aynı zamanda yıllardır bu alanda gece gündüz demeden çalışan çiftçilerimizin, üreticilerimizin ve sahada görev yapan kamu personelimizin emeğini de yok saymaktadır.

Öncelikle şunu ifade etmeliyim: AK PARTİ iktidarları olarak sağlıklı ve güvenli gıdaya erişim meselesini hiçbir zaman sadece bir tüketici sorunu olarak görmedik. Bu meseleyi üretimden tüketime, çiftçiden laboratuvara, tarladan sofraya kadar uzanan bütüncül bir zincir olarak ele aldık. Bu zincirin her halkasına güç kattık, şeffaflık getirdik, denetim kapasitesini ise tarihî seviyelere ulaştırdık. Türkiye geneli gıda kontrol görevlisi sayımız 2002 yılında 1.500 iken 2025 yılında 8.102'ye ulaşmıştır.

Bunların yanı sıra, 5996 sayılı Kanun gereği ihraç edilen ürünlerle ilgili ürünlerin iadesinde aynı ürün olup olmadığı ilgili mevzuat kapsamında yüzde 100 resmî kontrollere tabi tutulmaktadır. Üründe bozulma, küflenme, böceklenme olup olmadığına yönelik muayene yapılmaktadır. Gözlem yapılarak tespit edilemeyen risklere karşı da iade sebebi dikkate alınarak pestisit, aflatoksin, antibiyotik testleri için numune alınmaktadır. Yapılan resmî kontroller sonucunda mevzuata uygun olmayan ürünlerin ülkemize girişine izin verilmemektedir. Ülkemize girişine izin verilmeyen, üçüncü bir ülkeye gönderilmeyen veya başka bir şekilde değerlendirilemeyen ürünler imha edilmektedir ve bu ihraç etmiş olduğumuz ürünlerin iade oranı binde 11'dir. Bu denetimler neticesinde yalnızca cezai işlem uygulanmakla kalmamış, halk sağlığını tehdit eden ürünler kamuoyuna açık şekilde teşhir edilmiştir, firmalara kapatma cezaları verilmiş ve savcılara suç duyurusunda bulunulmuştur. Bu kararlı adımla sadece cezai değil, caydırıcı bir sistem kurulmuştur. İddialar ise maalesef bu verileri yok saymaktadır, milletimizin zihninde algı oluşturmaya hedeflemektedir. Her fırsatta "sağlıklı gıdaya erişim krizi" diyerek çiftçimizin emeğini küçümsemek, kendi toprağını itibarsızlaştırmaktır. Oysa biz yerli üretimi koruyan, tarımda dijital dönüşümü teşvik eden, gıda israfıyla mücadele eden, tarım desteklerini her yıl artıran bir anlayışla hareket ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ABDULLAH DOĞRU (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gıda güvenliği dinamik bir süreçtir; tehditler değişir, riskler artar ama Türkiye Cumhuriyeti devleti bu tehditlere karşı her geçen yıl daha güçlü, dirençli ve daha hazırlıklı hâle gelmiştir. Taklit, tağşiş, sahtecilik gibi suçlara karşı sıfır tolerans ilkemiz cezaların artırılmasıyla da desteklenmiştir. Bizim yolumuz net, yönümüz bellidir; yerli üretimi desteklemek, gıda arz güvenliğini sağlamak, denetim sistemini sürekli geliştirmek ve her vatandaşımıza güvenilir gıdayı en uygun koşullarda ulaştırmak için gayret etmektir; işte AK PARTİ'nin vizyonu budur.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - İsminiz "Doğru" ama anlattıklarınızın çoğu yanlış efendim.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.17

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.39

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Nurten YONTAR (Tekirdağ)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103'üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- İYİ Parti Grubunun, Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz ve 19 milletvekili tarafından, zeytinlik alanlarda gerçekleştirilen ve âdeta katliama dönüşen zeytin ağacı kesim ve söküm işlemlerinin ilgili bölgelerde yaratmış olduğu mağduriyet ve sorunların araştırılması ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 20/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

1/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 1/7/2025 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz ve 19 milletvekili tarafından, zeytinlik alanlarda gerçekleştirilen ve âdeta katliama dönüşen zeytin ağacı kesim ve söküm işlemlerinin ilgili bölgelerde yaratmış olduğu mağduriyet ve sorunların araştırılması ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 20/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 1/7/2025 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Burhanettin Kocamaz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve aziz milletim; başta madencilik faaliyetleri olmak üzere zeytinlik alanlarda gerçekleştirilen ve âdeta katliama dönüşen zeytin ağacı kesim ve sökülme işlemlerinin ilgili bölgelerde yaratmış olduğu mağduriyet ve sorunların araştırılmasına yönelik vermiş olduğum önerge üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi Mersin'in bazı ilçelerinde asırlık zeytin ağaçları, Orman Genel Müdürlüğü tarafından, gözünün yaşına bakılmadan insafsızca kesilmektedir. Âdeta katliama dönüşen zeytin ağaçlarının kesim işlemleri, geçimini zeytin ve zeytinyağı üretiminden sağlayan ve başka da hiçbir gelirleri bulunmayan köylüler için büyük bir mağduriyete dönüşmüştür. Köylünün anadan, babadan ve dededen kalma altmış, yetmiş yıllık binlerce zeytin ağacı, ormana ait alanlarda dikildikleri gerekçesiyle özel mülkiyet dahi olsa kesilmiş ve çok sayıda köylü hakkında da cezai işlem uygulanarak tutanak tutulmuştur. Hâlbuki, geçmiş yıllarda Mersin'in ilçelerinde bizzat Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından zeytin fidanı dağıtılmış ve orman vasfını kaybetmiş alanlara ekim yapılması istenmiş, 2005 yılında köylülere Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından bölgede sertifikalı zeytinciliği yaygınlaştırmak amacıyla dönüm başına 100 TL de destek sağlanmıştı; ayrıca, zeytin üretimini yaygınlaştırmak amacıyla daha önce birçok ilçemizde ecrimisil karşılığı köylülere alan tahsisleri dahi yapılmıştı. Bütün bunlara rağmen, bir taraftan ekim için köylüler teşvik edilerek fidan dağıtımı ve destek sağlanırken diğer taraftan yetişmiş asırlık zeytin ağaçlarının kesilmesi hem bölgede hem de Mersin'de büyük tepkilere neden olmuştur. Bu ağaçlar kolay yetişmiyor; onlarca, yüzlerce yıl sonra bugünkü hâline geliyor. Zeytin zaten bir orman ağacıdır. Kesim yapılan ağaçların arasında yirmi, otuz, hatta altmış, yetmiş yıllık, hatta asırlık zeytin ağaçları da yer almaktadır. Köylülerin yetkililere "Yazıktır, kesmeyin; burası zeytin ormanı olsun, devlete kalsın!" şeklinde yalvarmalarına rağmen ağaçlar kesilmiş, yetkililer tarafından kesmenin ve sökmenin dışında ne yazık ki bir çözüm üretilmemiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mersin'de asırlık zeytin alanlarında hiç acımadan kesim ve sökülme işlemi yapılırken ülke genelinde birçok ilçedeki zeytinlik alanların kökünü kazıyacak bir düzenleme, muhalefet partilerinin tepkilerine rağmen, iktidar tarafından komisyondan geçirilmiştir. Bu teklifle, sadece Mersin'de değil, bütün illerimizde bu iktidar döneminde, ne yazık ki ülke genelinde tüm zeytinlikler sahipsiz kalmış, patronların, yabancı şirketlerin emrine tahsis edilmiş, hâlâ da edilmektedir. İktidar böylece, maden ocakları uğruna yerin altını yerin üstündeki tabiat varlıklarına tercih etmiş ve talana kapı aralamıştır. Teklifte yer verilen düzenlemeler yalnızca çevresel ve toplumsal hassasiyetleri göz ardı etmekle kalmamış, aynı zamanda Anayasa'yla güvence altına alınmış hak ve ilkeleri de hiçe saymıştır. Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ortadan kaldırılmış, hukuk devleti olma ilkeleri ayaklar altına alınmıştır. Özellikle teklifin birçok maddesinde doğal kaynaklar özel sektör lehine ve sınırsız bir şekilde emre amade yapılmış, buna karşılık kamu yararını gözetilen denetim, izin ve halk katılımı süreçleri işlevsiz hâle getirilmiştir. Böylece, ÇED raporu konusu bir formaliteye dönüşmüş, zeytinlik alanlarda madencilik yapılabilmesinin önü ardına kadar açılmış ve 3573 sayılı Zeytincilik Kanunu fiilen yok sayılmıştır. Oysa zeytinlikler hem tarımsal üretimin devamlılığı hem de ekolojik denge açısından korunması gereken alanlar arasında yer almaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) - Bu teklifin yasalaşması hâlinde ülkemizin her köşesinde maden şirketleri üretimlerine devam etsinler diye iktidar eliyle on binlerce zeytin ağacı sökülecek ve zeytinlik alanlarda büyük bir talan yaşanacaktır. Gelin, bu zeytin katliamından vazgeçin, ağaçları kesmek yerine zeytinlik alanları üreticilere en azından ecrimisil olarak hep birlikte tahsis edelim; araştırma önergemize destek verin ve köylülerimizin bu mağduriyetini giderelim diyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun Sayın Ekmen. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubuna ve Mersin Milletvekilimiz Sayın Burhanettin Kocamaz'a Mersindeki zeytinlik alanların sorunları ve Mersin zeytinciliğinin kendisinin konuşulmasına vesile olan önergeleri nedeniyle teşekkür ediyoruz. Bu, Burhanettin Bey'in verdiği ilk önerge değil, burada maalesef iktidar çoğunluğuyla hep reddediliyor ama hakikaten bu adam ne diyor diye iktidarın bir durup dinlemesine ve bu sorunlara bir el atması gerektiğine inanıyoruz.

Burada izleyicilerimiz açısından, milletvekillerimiz açısından belki Mersin'in zeytincilik potansiyeli tam olarak bilinmiyor. Resmî verilere göre Türkiye'de 11 milyon 201 bin meyve veren zeytin ağacıyla Mersin en çok zeytin üreten 8'inci ilimiz ve Mersin'in bir ucu, biliyorsunuz, Adana sınırında Tarsus'la başlar, diğer ucu Anamur ya da Karaman sınırında Mut'la biter. Mut'tan Tarsus'a kadar her ilçenin kendine mahsus zeytin çeşitleriyle Türk zeytinciliğine büyük katkıları vardır. Özellikle Mut zeytini ve zeytinyağı mikroklimatik özellikleri nedeniyle Türkiye'de emsali bulunmayan bir yağdır. Yüksek rakımı, toplam güneş görme süresi, gece ve gündüz saat farkından kaynaklanan, ısı farkından kaynaklanan imkânlar ve aynı şekilde düşük nem nedeniyle Mut ilçemizde sıfır hastalıkla ve dolayısıyla sıfır ilaç kullanımıyla zeytinyağı üretilmektedir, zeytin üretilmektedir ancak maalesef marka değeri olarak istenen yere kavuşmamaktadır. Bu noktada, Mut Ziraat Odası Başkanı Sayın Muharrem Yılmaz ile Mut Belediye Başkanı Sayın Murat Orhan'ın çabalarını da burada takdirle anmak gerekiyor zannederim.

Peki, Sayın Kocamaz'ın Mersin'in bu geniş zeytin zenginliği içerisinde ifade ettiği konuyu bir detayla ifade etmek gerekirse nedir o? Efendim, Mersin, aynı zamanda Türkiye'de orman alanlarının da en geniş olarak kayıt altında olduğu yer. Vatandaşın kimi zaman sınır belirsizliği nedeniyle evinin bahçesinin hemen bitişiğinde, kimi zaman ise metruk hâle gelmiş arazilerde ektiği ağaçlar var. Hatta önergenin gerekçesinde detaylı olarak anlatılıyor, geçmişte Orman Müdürlüğü vatandaşlara para vererek zeytin ağacı dikmesini temin etmiş. Bunun gibi değişik meyve ağaçları ve ceviz ağaçları da var. Herhangi bir ağaç kesilmeden, herhangi bir orman varlığına zarar verilmeden metruk alanların ihyası yoluyla ortaya çıkan bir değerdir. Bu değeri ortaya çıkarttığı ve emeğini verdiği için çiftçinin ödüllendirilmesi gerekiyorken, eğer mevzuattan kaynaklanan birtakım sorunlar var ise bunun ortadan kaldırılması gerekiyorken bugün zeytin ağaçları kesiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Buraya Maden Yasası'yla ilgili teklif gelecek, 40 bin zeytin ağacının taşınması nedeniyle kıyamet kopacak burada ama Mersin'de devlet eliyle zeytin ağaçları kesiliyor arkadaşlar, bu bir vahşettir, buna "Dul" demek lazım. Bir başka orman varlığına zarar vermeden üretilen her türlü zeytin, ceviz, cennet hurması ve benzeri meyve ağaçlarının korunması, gerekiyorsa bunun karşılığında bir kira bedeli alınması gerekir ki zaten geçmişte biz bunun örneklerinin olduğunu da biliyoruz.

Bu araştırma önergesinin kabulü zeytin varlığımızın kuvvetlenmesi... Ve sadece Mersin değil, Kahramanmaraş Milletvekilimiz Sayın İrfan Karatutlu aynı sorunun Kahramanmaraş'ta, Tarım Bakanlığı da yapmış olan Sayın Vahit Kirişçi'nin karşısına çıktığını da ifade ediyor. Bir de Millî Emlaktan ormana devredilen araziler var yani kökünde orman vasfında değil ama Millî Emlak devrettiği için orman gözüküyor, oradaki ağaçlar da kesiliyor. Lütfen bu önerge kabul edilsin ve Türkiye'nin zeytin varlığının kesimine son verilsin diyor, saygılar sunuyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Tunceli Milletvekili Sayın Ayten Kordu.

Buyurun Sayın Kordu. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kuşkusuz, Mersin için, Mersin'in zeytinlikleri için verilen önergeyi, bugün ne İklim Kanunu'ndan ne de torba yasayla getirilen maden kanunlarından ayrı tutmak mümkün değil. Zaten kanunlar, böyle, ısmarlama kroki verilerle -Muğla için de geçerli- sermayeye sunulan yasalarla gündeme geliyor dolayısıyla Mersin'deki zeytinlikleri düşündüğümüzde bu kanunları çıkaran ve bu kanunların kime, nasıl hizmet ettiğini bilerek çıkaran bir zihniyetten ayrı ele almak mümkün değildir.

Elbette ki zeytinler gerçekten çok bereketli, barışın sembolü olan kadim ağaçlar; çok büyük emeklerle yetiştirilen, çok büyük emeklerle büyütülen kadim ağaçlar aslında aynı zamanda. Dolayısıyla, bu hususu, devletin zeytinliklerinin, ormanlıklarının korunması yerine onları kesen, yerinden söken, taşıyan, talana açık hâle getiren zihniyetin kendisiyle ele almak gerekiyor. Dolayısıyla, derdi sermayeyi büyütme olan, toprağı, doğayı her şeyi meta olarak gören, araçsallaştıran bir zihniyetin Mersin'in kadim zeytinliklerine bu yaklaşımı göstermesi çok da şaşırtıcı değil ama oradan bağlantılı olarak zeytinliklere ilişkin şunu da söylemek istiyorum: Bizim, bu sömürü çarkını, bu sömürü düzenini eleştirirken aslında bütüncül bir yaklaşım göstermemiz gerekiyor. Gereçlerinde vardı, okudum, Suriye'den ithal edilen zeytinlerden ve zeytinyağından bahsediliyor. Sömürü zihniyetinin her biri aynıdır, hiçbir ülkede farklılık göstermez, yabancı veya yerel olsun sömürü zihniyetinin kendisi aynıdır. Bugün Afrin'de o zeytinlikleri yerinden söken, Afrin'de zeytinliklerin talan edilmesini sağlayan, oradaki halkın zeytinliklerinin sömürü düzenine tabi olarak buraya ithal edilmesini sağlayan zihniyetin kendisine de aynı derecede karşı çıkmak gerekiyor. İşte, biz, bu zihniyetin kendisine bir bütün, ortak tepki verebilirsek o zaman gerçekten halkın ormanlarını, zeytinliklerini, yaşam alanlarını koruyabiliriz diye düşünüyorum. Koruyamıyoruz, birçok açıdan koruyamıyoruz. Niye? Çünkü bir yandan bir sömürü geliştirirken bir yandan diğer, kendi işimizi, kendi yaşadığımız coğrafyada o sömürünün kendisini bütün şirketlere açık hâle getiriyoruz. Dolayısıyla, bu konuda bizim mücadelemiz - toprağını, suyunu, emeğini, hakkını savunan- zeytin ağaçlarını talan eden zihniyete karşı da bir bütün mücadeleyi gerekli kılıyor. Kapitalizme hizmet eden neoliberal politikaların kendisi aslında hiçbir düzenek tanımıyor çünkü derdi kâr yapmak, derdi alanları sermaye alanlarına açmak olan bu zihniyetin kendisine ilişkin yasalar çok özel olarak çıkartılıyor.

Benim bulunduğum Dersim'de de neredeyse...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

AYTEN KORDU (Devamla) - ...145 yerde maden çalışması var, onları da bu vesileyle dile getirmek istiyorum. İşte, bunlardan biri Sekasur, Hozat ve Pertek ortasında kalan alanda maden ocağı açılmak isteniyor; orada halk bir nöbet başlattı, çadır nöbeti başlattı. Onları da buradan selamlıyorum.

Yine, Tahar Çayı'nda çok küçük bir regülatör vardı, tarihî bir regülatördü, aslında korunması gerekiyordu ama kapasite artışıyla orada büyük bir HES kuruluyor. O HES konusunda da hem orada bulunan tarihî köprüler hem orada bulunan su samurları, yaban geyikleri ve endemik bitki örtüsü büyük tehlike altında.

Yine, Ovacık Cevizlidere'de bir maden çalışması var. Bu maden çalışması -sondaj çalışmasıyla- birçok yerde su yataklarını değiştiriyor; meraları, orman alanlarını ve çiftçileri, herkesi etkiliyor. Bu, aslında zeytinlik alanlar da dâhil bir başka göçe zorlama politikasının kendisidir. İnsanların emek verdiği yaşam alanlarına el konularak, bir anlamda da göçe, başka...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYTEN KORDU (Devamla) - ...yerlere mecbur bırakılıyor. Bu konuda biz emeği ve yaşam hakkını savunan bütün mücadeleyi desteklediğimizi buradan bir kez daha belirtiyorum.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Talat Dinçer.

Buyurun Sayın Dinçer. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubunun vermiş olduğu önerge üzerinde söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Konuştüğümüz konulara bakılırsa bugün konuşulacak konu bunlar değil esasında. Bir tarafta halkın yoksulluğu, öbür tarafta insanların geçim sıkıntısı içerisinde çabaladığı durumlar var iken maalesef ülkemizde böyle, gerek madenlerin gerek zeytinliklerin talanıyla ilgili görüşme yapmak zorunda kalıyoruz. Bu konuda da gerçekten üzgünüz.

Değerli milletvekilleri, Zeytin Kanunu, biliyorsunuz, 1939'da çıktı. 1939'dan bu tarafa seksen altı yıldır bu kanunu kimse delememi ama gördüğümüz kadarıyla iktidar bunu delmek istiyor. Delmek için 8 defa uğraştılar ama halkın büyük tepkisini görünce geri çektiler. 2022'de bir yönetmelik yaptılar, yönetmelikle delemeli diye, sağ olsun onu da Danıştay iptal edince bu yıl, tekrar bir teklif getirip yine Zeytin Kanunu'nu delmek için mücadele ediyorlar.

Değerli milletvekilleri, zeytin herhangi bir ağaç değildir; zeytin ölümsüzlüğün simgesidir, zeytin barışın simgesidir. Zeytin, o bölgedeki insanın yaşam kaynağıdır, tarihidir, geçmişidir; bunu böyle kesip atamazsınız. Evet, Mersin'de zeytinlikler talan ediliyor, zeytinlikler kesiliyor, odun yapılıyor veya taşınma bahanesiyle sürekli bir yerden bir yere aktarılmaya çalışılıyor. Bu son derece yanlış bir şeydir. Zeytin üretmeyenler bilmez; zeytin taşımayla tutmaz. Yeni ektiğiniz bir zeytin on senede meyve verir. (CHP sıralarından alkışlar) Taşadığınız zeytinin kökleri bağından koparıldığı için bir yere nakledilirsedece yeşilliği kalır, on sene de gene meyve vermez ama tutturdular "Bu zeytinler meyve verir, taşınır." diye. İşte Maden Kanunu'nda önümüzdeki hafta yine göreceğiz, coğrafi işaretli adrese teslim alanlar şirketlere peşkeş çekiliyor. Tarihte görülmemiş bir şey yani böyle bir şey olmaz, buna bizim izin vermememiz lazım. Yani düşünün ki -önümüzdeki hafta gelecek- yahu, yolları verdik, köprüleri verdik, hastaneleri verdik, şimdi zeytinlik alanlarımızı adrese teslim şekilde büyük şirketlere vermek için mücadele ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TALAT DİNÇER (Devamla) - Yahu, seksen altı yıldır bu Mecliste görev yapan milletvekilleri -iktidar, muhalefet- bugüne kadar buna izin vermemiş, ne oldu da şimdi izin vermeye çalışıyoruz? Yani Limak ile İçtaş para kazansın diye mi vermeye çalışıyoruz? Bunlar olur mu? (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Öbür taraftan, Mersin'deki o köylüler geçimini zeytinden karşılıyor. Ya, mahalleyi yok ediyorlar, mahalleyi; sırf tapuda ormana kayıtlı diye, içinde okulu olan, camisi olan, evi olan yerleşim yerini yıkıyorlar! Ağaç koymadılar kesmedik, hepsini odun yaptılar. Ya, bunlar olmaz değerli milletvekilleri! Bizim, burada -halkın sesi isek eğer- halk adına kesinlikle bu uygulamaya bir son vermemiz lazım, "Dur!" dememiz lazım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti, YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Yücel Arzen Hacıoğulları.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi üzerinde konuşacağım.

Sanıyorum, geçen sene buradan, bu kürsüden muasır medeniyetler seviyesi, medeniyetin burada değil yani yukarıda ama hep orada, bizim dışımızda oluşuna ilişkin yüz yıllık yanlış anlayışla ilgili yine bir şeyler konuşmuştum ve demiştim ki: Muasır benim, muasır biziz; ayırım yok.

Türk aydınlanmasının maalesef programlı bir şekilde kendimizden nefret üzerine kurulu olduğunu bu kez zeytin üzerinden anlatmaya çalışayım. Nasıl mı? Bir türkü üzerinden: "Zeytinyağı yiyemem aman/Basma da fistan giyemem." Zeytinyağı yedirtmediler millete, basma da fistan giydirtmediler çünkü margarin yenmeli, etek giyilmeliydi. Amerikan margarini yedik uzun süre, kısacık eteklerle İngiliz, Fransız hanımlarına benzemeye çalıştı bizim kadınlarımız.

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Şimdi aynısını siz yapıyorsunuz.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - Annemize benzeyen, babamıza, dedemize benzeyen her şey gericilikti çünkü. Ama sonra "Siz annenizin margarini mi kullanıyorsunuz?" diye reklam sloganları da yapıldı, onları da çabucak unuttuk. Anneniz gibi giyinmek, görünmek gericilikti zira.

Bakın, kendimizden nefretin simgesi bir başka türkü; bir Tokat Niksar türküsünden şöyle şeyler söyleyeyim: "Öğretmene varamadım/Naylon çorap giyemedim/Muradıma eremedim/Abum abum, kız abum/Sebebim sensin/Bir çobana verdiniz/On bin lira yediniz." falan devam ediyor türkü; meraklısı bakar. Bu zihniyet başından beri böyle ama Türkler ilk kez Türkiye Yüzyılı'yla ayağa kalkacak inşallah. Karşımızda yine aynı terane: "İstemezük." Enerjiye, madene ihtiyaç var ama "zeytin ağaçları..." Hani zeytin de zeytinyağı yemek de ekmeği banmak da gericilikti?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Kim diyor?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Kim diyor onu?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ne alakası var?

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - AK PARTİ iktidara geldiğinde kayıtlı tarım yapılan ya da "tarihî" diye adlandırılan zeytin ağacı sayısı 1 milyon civarındaydı. AK PARTİ bunu 2 katına, tam 2 milyona çıkarmış biliyor musunuz?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Arzen, önergeyi okudunuz mu acaba? Bir cümle de önerge hakkında konuşun, Mersin hakkında konuşun.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - Dalga mı geçiyorsunuz; arkadaşlar, 2 milyon! Bahsi geçen zeytin ağaçları sökülecek; ilmin, bilimin, üniversitedeki ziraat profesörlerinin, Tarım Bakanlığındaki mühendislerin gözetiminde başka bir yere taşınacak. (CHP, DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Olmaz, olmaz; bu tarımın işi, tarımın!

TALAT DİNÇER (Mersin) - Olmaz, olmaz. Hayatında zeytin görmemişsin, ağaç görmemişsin ki! Kâğıt üzerinde yazmaya benzemiyor bu.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Bu, önerge sahibine saygısızlık, Mersin'e saygısızlık!

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - Şöyle: Hem ekmek bütün kalsın hem karnım doysun olmaz. Hem "SİHA" diyeceksiniz hem enerjiden bahsedeceksiniz hem de... Olmaz o.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Enerjiye karşı değiliz.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - Zeytin bizim zeytinimiz; yağı da bizim, tanesi de. Basma bizim basmamız; fistan da yaparız, çorap da. Bizi bu saatten sonra artık kimse tutamaz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Tutmuyoruz zaten; uçuyoruz, uçuyoruz(!)

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - SİHA da bizim, uzay da bizim; türkü de bizim, senfoni de bizim.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Bir kelime de Mersin için söyleyin.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - Uçuyoruz, güzel olan her şey bizim zira; siz kafanızı yormayın.

İBRAHİM AKIN (İzmir) - Maval okuyor, maval!

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (Devamla) - Efendim, saygıyla selamlıyorum, hoşça kalın. (AK Parti sıralarından alkışlar)

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Olmadı Hocam, hiç olmadı.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Taşınan ağaçların yüzde 70'i tekrar meyve vermiyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bu konuşmadan ne anladınız?

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Dam üstünde saksağan...

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, Kobani kumpas davasındaki hukuksuzlukların adalet duygusunda yarattığı tahribatların araştırılması amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

1/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 1/7/2025 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli

Muş

Grup Başkan Vekili

Öneri:

1 Temmuz 2025 tarihinde Kars Milletvekili, Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili, Grup Başkan Vekili Sezai Temelli tarafından (12592 grup numaralı) Kobani kumpas davasındaki hukuksuzlukların adalet duygusunda yarattığı tahribatların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 1/7/2025 Salı günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şırnak Milletvekili Sayın Nevroz Uysal Aslan.

Buyurun Sayın Aslan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye siyasi tarihinin en büyük siyasi kumpas yargılamalarından Kobani davasında hâlâ hapis hanelerde rehin tutulan siyasi tutsak tüm siyasetçi arkadaşlarımı saygıyla selamlıyorum.

6-8 Ekim olayları, suçlanan partimiz ve siyasetçiler olarak birçok kez bu kürsüde "Araştırılsın." diye sunduğumuz önergeler her defasında bizi suçlayanlar tarafından reddedildi. Karar çıktı, kumpas çöktü ancak algı yönetimi ve rehinlikler devam ediyor. Tam da bu nedenle "düzmece" dediğimiz iddiaların hukuksal gerçeklikler olduğuna inanılıyorsa bugün bir kez daha burada gerçeğin açığa çıkması için araştırma önergemize "evet" demenizi bekliyoruz. Bu kürsüden, kumpas davası olduğunu; intikam, siyasi öç alma operasyonu olduğunu; 8 savcının elinde yıllarca bekletildikten sonra görünürde hukuk ama gerçekte kumpas belgelerine dönüştürüldüğünü; TEM şubeye antetli beş sayfalık talimat notunu; özel mahkeme heyetlerinin oluşturulmasını; yargılamadaki kritik görevlerde yer alan bazı hâkim ve savcı çetelerinin hâlâ karar çıkmayan Ata Dedeler'e mensup olduğunu; peş peşe duruşma tayinlerini; olan, olmayan, gizli olan, açık olan, aslında olmayan tanık beyanlarını; bir bütünen adil yargılamalardan, güvenceden yoksun savunma hakkının gasbedildiği tüm yargılamaların her aşamasını burada dile getirdik.

13 Mayıs 2024'te, mahkeme kararının açıklanmasının üzerinden tam on üç ay sonra önümüze konulan yaklaşık 33 bin sayfalık gerekçeli karardan sonra artık bu Meclisin farklı bir tavır alması gerekir çünkü bu bir dava değil siyasi bir operasyondur; hâlâ da öyle. Verilen gerekçeli karar, kumpasta ısrarın kumpasla sürekliliğini bizlere gösteriyor. Orada iddia edilen mevzuların, öç hâline getirilen meselelerin hesaplaşma yeri mahkeme salonları değil Meclistir, burasıdır, siyaset kurumudur; bunu sadece biz söylemiyoruz. Yargıya taşınma, kumpastaki sürekliliği ifade ettiğimizde sadece AIHM'deki Demirtaş, Yüksekdağ kararlarıyla değil - bugün bir araştırma ve tarama yaptım- Kobani dosyası dünyadaki birçok üniversitenin hukuk fakültelerinin resmî araştırma belgelerinde, akademi belgelerinde siyasi dava örneği olarak değerlendiriliyor. Türkiye'yle ilgili siyasi kumpas dosyası KCK'den sonra şu an Kobani dosyası olarak yer alıyor ve yüzlerce arama motorunda siyasi dava örneği olarak kabul edilen akademide tıpkı Dreyfus davası, tıpkı McCarthy davası, tıpkı Lula davası gibi yargılamanın başından nihai kararlarına göre kimisinde düşman ceza hukukuna kimisinde yargının siyasileşmesine kimisinde de kriminalleşen siyasete bir tipik örnek olarak gerçekleşiyor.

2014 yılında MGK kararıyla "çöktürme planı" olarak bilinen stratejinin bir uygulaması olarak bu yargılamada çok şey gördük. 33 bin sayfaya bu yargılama nihayete erişmiş görünüyor; dosyada bir suç, dosyada bir delil, dosyada bir değerlendirme yok. 33 bin sayfayı -dosyanın avukatlarının söylediği gibi- yemeden, içmeden, uyumadan, göz kırpmadan, aralıksız bile okusanız yaklaşık doksan gün sürüyor ancak verilen itiraz süresi kaç gün? Yedi gün. Mahkemeye verilen gerekçeli karar yazma süresi kaç gündü? On beş gün. On beş günlük kararı on üç ayda yazan mahkeme, 33 bin sayfalık karara karşı yedi günlük itiraz bekliyor.

Algı değişmedi, devam etti ancak 33 bin sayfada tek bir suç tespiti, somut suç tespiti yok. Devletin siyasileşen algıları, iddiaları, algısı devam ediyor ancak şiddet, ancak ölüm; fail, yer, zamanla ilgili tek bir tespit yok. 33 bin sayfanın hemen hemen

hepsinde partimizin çalışmaları, basın açıklamaları, MYK toplantısı sonrası alınan kararlar, miting konuşmalarından bahsediliyor. Bu mahkeme bile tüm bu algı yönetimine, tüm bu yıllar içerisinde kurulan propagandaya bile var olan bu ölüm iddialarıyla ilgili, yaralama iddialarıyla ilgili dosyaların temelsiz, delillerin yetersiz olduğuna karar vermeye çalıştı.

Artık kumpaslar, çöktürme planları yerine yeni bir söz, yeni bir politika, yeni bir siyaset kurma zamanıdır.

Bugün Orta Doğu'da siyasi dengelerin değiştiği, ittifakların değiştiği söyleniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Devamla) - Tam da o gün, 2014'te Suriye'de, Kobani'de değişen bu ittifakların, IŞİD karanlığına karşı halkların bir arada mücadelesinin sesi ve mücadelesi sonucu gerçekleşen bir yargılamadan bahsediyoruz. Eğer ittifaklar değişiyor, eğer Türkiye değişiyorsa bugün demokratik siyaseti tasfiye etmek yerine halklara, bölgelere, herkese kazandıran -iflas eden politikada ısrar değil- yeni bir politika kurmak gerekir. Yargı eliyle Kürtlere, HDK'ye, yerel demokrasiye, bugün CHP'li belediye ve siyasetçilere karşı yürütülen bu iflas siyasetinden vazgeçilmelidir.

İçinde bulunduğumuz tarihî süreci, tartışmaları yürüten, umudu büyüten süreci göze alarak diyoruz ki: Yönünüzü hukuka çevirin, kumpasları değil AİHM ve AYM kararlarını uygulayın. Siyasi rehinelikleri değil bu toplumda bu barışı inşa edecek siyasi öznelerin özgürlük yolunu açın. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin vermiş olduğu öneri ve "terörsüz Türkiye" süreci üzerine konuşmak için söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Süreç, Sayın Devlet Bahçeli tarafından başlatılmış; Sayın Cumhurbaşkanı da süreci sahiplenerek bunu bir devlet projesi hâline getirmiştir. İmralı'dan gelen çağrı üzerine örgütün fesih ve silah bırakma kararı almasından sonra beklenen adımların bu ay içinde atılacağı konuşulmaktadır. Bu konuda, maalesef, bir bilgi kirliliği ve karmaşa söz konusudur. Sürecin bir an önce rayına oturması ve bu bilgi kirliliğinin şeffaf ve bilgilendirici açıklamalarla ortadan kaldırılması çok önemlidir. Burada da elbette en büyük sorumluluk Hükûmete ve iktidar partisine düşmektedir. Örneğin gerek Milliyetçi Hareket Partisi gerekse DEM PARTİ, süreçle ilgili halkımızı bilgilendirmek adına birçok ilde toplantılar yapıyorlar. Süreci sahiplenilen bir tavırla hareket ettiklerini hepimiz müşahade ediyoruz. Bu vesileyle her iki partiyi de bu politikalarından dolayı tebrik ediyorum. Ancak süreci esas sahiplenmesi gereken iktidar partisinden -tabiri caizse- tık yok. İktidar partisinden üst düzey yöneticilerinde dahi süreçle alakalı garip bir çekingenlik ve apati, duyarsız bir tavır görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, Orta Doğu gerçeğiyle her geçen gün tekrar tekrar yüzleşiyoruz. Tüm dünyanın vekâlet savaşları yürüttüğü bir coğrafyada, hâlihazırda kriminalize olmuş bir örgüt kimlerin temas kurmak isteyeceğini, kimlerin örgütü kullanmak için girişimlerde bulunacağını hesap etmek durumundayız. Bu yüzden süreç şu an en kritik aşamasındadır. İmralı'dan yapılan çağrı değerlidir ancak o çağrı yeterli değildir. İktidarın da güven artırıcı adımlar atması sürecin başarıya ulaşması için elzemdir. Bugün silahı bırakanların yarın tekrar silahlanmaması için bu konuda bazı adımlar atmak zorundayız. Silahlar bırakıldıktan hemen sonra, silahı bırakanlar hakkında gerekli hukuki düzenlemeler yapılmalı ve ülkemize dönmeleri sağlanmalıdır.

Yine, bu sürecin tamamlayıcısı olarak şu an görüştüğümüz Kobani kumpas davası gibi siyasi yargılamaların son bulması önemlidir. Siyasi sebeplerle cezaevinde tutulan genel başkanlar, belediye başkanları, siyasetçiler gibi siyasi tutsakların tekrar hürriyetlerine kavuşmaları, sürece destek vermeleri, hem güven ortamının sağlanmasına hem de siyasi atmosferin yumuşamasına hizmet edecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, özellikle iktidar sıralarındaki arkadaşlara sesleniyorum: Yüz yıllık bir sorunun çözümünden bahsederken sizlerin daha fazla heyecan duymasını beklerdik, bu kadar kayıtsız davranmanız doğrusu endişe veriyor. Komisyonsa kuralım, toplantıysa yapalım, sorumluluksa alalım, adım atılacaksa atalım ama artık yerimizde saymayalım. Kurulması beklenen Meclis komisyonu bir an önce kurulsun ve Meclis, sürecin yasal ve hukuki düzenlemelerini bir an önce hayata geçirsün, demokratik hak ve özgürlüklerin önünü açacak düzenlemeler yapsın; sorunun çözümü için herkes elini taşın altına koysun.

Özellikle iktidar partisinden beklenen modundan vazgeçip parti olarak süreci sahiplenmesi gerektiğini belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Hakan Şeref Olgun.

Buyurun Sayın Olgun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; eskiden "kumpas" dendiğinde akla FETÖ geliyordu, bugün "kumpas" dediğimizde el değiştirmiş ama yöntem değiştirmemiş bir zihniyetle karşı karşıyayız.

Kumpas nedir biliyor musunuz? Kumpas, hedef belliyken delilin sonradan bulunduğu düzendir. Kumpas; suçun değil kişinin yargılandığı, cezanın değil mesajın ön planda olduğu davalardır. Kumpas; siyasi mühendisliğe, kamuoyunu yönlendirmeye, düşman yaratmaya yarayan bir yargı sözüdür. Yargının siyasallaşması sadece yargının sorunu değildir; o, bir ülkenin çürümesinin işaret fişeğidir. Bağımsız olmayan bir yargı önce muhalefeti susturur, sonra toplumu hizaya çeker, sonunda da devleti içeriden çürütür.

Sayın Adalet Bakanı, her fırsatta kürsüye çıkıp "Türkiye bir hukuk devletidir." diyorsunuz ya, o kadar komik duruma düşüyorsunuz ki. Siz çıkıp diyorsunuz ki: "Mahkemelere talimat vermedik." Ama hemen ardından "Kararı takdir ediyoruz." diyorsunuz. Ne kadar zarif bir çelişki; adaletin kantarını önce bozup sonra terazisine saygı duymak gibi bir şey bu. Açık konuşalım, bir yandan "Talimat vermiyoruz." diyorsunuz, öte yandan o talimatın neye benzemesi gerektiğini açıkça tarif ediyorsunuz ve sonra da kalkıp "Adalet yerini buldu." diyorsunuz. Siz kararları tebliğ etmiyorsunuz, önceden ilan ediyorsunuz. Karar günü, mahkeme

salonundan önce iktidar bültenlerinde duyuruluyor. Artık mahkemeler değil manşetler hüküm koyuyor; savcılar değil danışmanlar dosya hazırlıyor ve siz de tüm bunların göbeğinde, hukukun merkezinde değil alginın reji masasındasınız ve bu çarpık sistem sadece muhalefeti değil bu ülkenin gençlerini de yutmaktadır.

Biz Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'na karşı değiliz ama bu sınavın arkasına saklanarak staj hakkını bile çok gören bir sistem kurdunuz. Sınavdan 1 puanla kalan genç ne baroya girebiliyor ne staj yapabiliyor. Yıllarca hukuk fakültesinde okuyan bir gencin emeğini tek bir sınavla heba ediyorsunuz. Son sınava giren kişi sayısı 5.818, sınavı geçen 1.386, boşta kalan 4.430 kişidir.

Buradan Sayın Adalet Bakanı ve tüm milletvekillerine sesleniyorum: Gelin, gençlerimizi heba etmeyelim. Sınav, staja başlama şartı değil avukatlık mesleğine giriş şartı olmalıdır ve geçmiş sınavlardaki başarı notu hiç olmazsa fakültelerdeki geçer not olan 60 olarak kabul edilmelidir. Bakın, tatil öncesi, gündemde görüşülmekte olan torba kanun tekliflerine bir madde eklenerek yapılabilir ve bununla 4.430 gencimizi heba olmaktan kurtarabiliriz. Gençlerin önüne set değil yol açalım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Aydın Milletvekili Sayın Süleyman Bülbul.

Buyurun Sayın Bülbul. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz üç dakikadır.

CHP GRUBU ADINA SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargısı bağımsız ve tarafsız olmayan, yasaması ve yargısı yürütmeye bağlı olan, saraya bağlı olan ülkemizde tabii ki yargılamalar hukuki tahribatlı olacak. Yani burada Kobani davasının gerekçeli kararı bile on üç ay sonra -heyetin on üç ayda yazdığı 32.630 sayfalık karar var- tebliğ edilecek, iki haftalık sürede kanuni yola başvuracak avukatlar; böyle bir şey olamaz, hukuki tahribattır bu yani siyasi bir dava Kobani davası. Olay olduktan beş yıl sonra dava açılıyor, iddianamesi de doğrudan bir partinin genel başkanı tarafından yıllarca yazılıyor, sonra da dava açılıyor yani bu davanın siyasi dava olduğu burada da açıkça ortada. Uzamasıyla, zamanlamasıyla, karar duruşmasının seçimden sonraya bırakılmasıyla her yerden siyaseten kullanılmaya elverişli bir dava. Kim ne derse desin, Kobani davasında hukuk yok; kim ne derse desin, Kobani davasında adil yargılanma hakkı ihlalleri var; kim ne derse desin, Türkiye'de hukuki tahribatlı yargıyı aparat olarak kullanıp, yargıya müdahale edip siyasi operasyonlar yapılıyor. Sarayda yazılan, mahkeme salonlarında usulen okutulan kararlar önümüzde. Hiç unutmam, gözümle gördüm, kulağımla duydum; Ekrem İmamoğlu'nun "ahmak" davasında karar veren hâkim bir celse önce çıkıp o duruşma salonunda "O 'ahmak' lafı Süleyman Soylu'ya yapılmış laftır, bunu ben de biliyorum." dedi ve bir celse sonra ise çıktı YSK üyelerine hakaretten iki yıl yedi ay ceza verdi. İşte, bir örneği bu, en küçük örneği bu.

Yani bakınız, Türkiye'de hukuk devleti mi var? Yok. Şu anda iktidarsınız, olmayan hukuk devletinin uygulamaları sizi etkilemiyor ama hukuk devleti yoksa, adil yargılanma hakkı yoksa, yargı bağımsız değilse yarın bunun sonuçlarına siz de katlanacaksınız. Düşünüyorum, sabah zil çaldığı zaman saat 05.00'te, 06.00'da sütçü gelmişse bu memlekette demokrasi vardır; güvenlik kuvvetleri gelmişse, polis-jandarma gelmişse o memlekette demokrasi yoktur. (CHP sıralarından alkışlar) Bu, açık ve nettir.

Ne yaptınız yargı aparatlarıyla birlikte? 1'inci parti olan -31 Martta iktidarınızı kaybettiğiniz- Cumhuriyet Halk Partisini itibarsızlaştırmak için belediyeler üzerinden yargı aparatlarını kullanıyorsunuz. Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu'nu cezaevinde zindana attınız ve yapılan tüm yargısal faaliyetler rakibinizi kenara itme faaliyetidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Devamla) - Ama millet biliyor, millet yaşıyor. Sandık halkın önüne geldiği zaman gereğini yapacaklar. Zulmünüz artsın, zulmünüz artsın; devam edin zulmünüzü artırmaya(!) Ne demiş Yunus Emre? Açık ve net şunu söylemiş:

"Olsun be aldirma, Yaradan vardır

Sanma ki zalimin ettiği kâdır

Mazlumun ahı indirir şahı

Her şeyin bir vakti vardır."

Vakit de geliyor.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Cüneyt Yüksel.

Buyurun Sayın Yüksel. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle, 6-8 Ekim 2014 tarihinde neler oldu, bunları kısaca özetlemek gerekir. Suriye'deki gelişmeleri bahane eden bölücü örgüt unsurları doğrudan devletimizin bekasını hedef alan bir isyan girişiminde bulunmuştur. Bu isyan girişiminde 37 insanımız şehir eşkıyaları tarafından katledilmiştir. Ülkemizin 35 ili, 96 ilçesi ve 131 yerleşim biriminde sokaklar, dükkanlar ve okullar ataşe verilmiş, masumların kanı akıtılmıştır.

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Ama bundan beraat ettiler Sayın Başkan.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bölücü canilerin katlettiği insanlar arasında ihtiyaç sahiplerine kurban eti dağıtan 16 yaşındaki Yasin Börü ve arkadaşları da vardır.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Onların failleri hâlâ bulunamıyor, faili meçhul kaldı.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Yargı organları 6-8 Ekim olaylarını kışkırtanlardan, yönlendirenlerden, azmettirenlerden, milletimize böyle bir acıyı yaşatan faillerden hesap sormak zorundadır. Nitekim mahkeme kararında 24 sanık hakkında mahkûmiyet kararı vermiştir, faillerin bir kısmı hakkında da beraat kararı verilmiştir.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Niye?

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Değerli milletvekilleri, demokrasilerde şiddet çağrısına yer yoktur. Gerek Anayasa'mızın 26'ncı maddesi gerek Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 19'uncu maddesi gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu ve 11'inci maddeleri şiddeti ve şiddet çağrısını reddetmektedir. Bu düzenlemelerde yer aldığı üzere, kişi...

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Mahkeme verdi kararını.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bak, bunları iyi dinleyin de öğrenin.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Biz biliyoruz zaten!

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Mahkeme "Öyle bir şey yok." dedi.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Kişi özgürlüğü ve ifade özgürlüğü sınırlandırılabilir haklardır.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Adalet Komisyonu Başkanısınız!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Hem Anayasa'mız hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bakımından bu haklara müdahalenin meşru amaçları arasında terörle mücadele, ulusal güvenliğin ve kamu düzeninin korunması yer almaktadır.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Siyasi rekabet meşru amaç değildir!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Anayasa'mız ve uluslararası sözleşmeler siyasi ifade veya kamu yararına ilişkin meselelerin tartışılmasına yönelik sınırlamalara çok dar bir alan tanımış olsa da hem ulusal hem uluslararası yargı organları ilgili konuşmaların ve çağrılarının şiddeti teşvik edici nitelikte olmaması gerektiğini özellikle dikkate almaktadır. İlgili çağrılarının, "tweet"lerin, konuşmalarının barışçıl bir içerik taşıyıp taşımadığı, dolayısıyla kamu yararına olan bir tartışmaya katkı sunup sunmadığı titizlikle incelenmektedir.

Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Daire kararı da o dönemin koşullarını ve yapılan çağrılar sonrasında bir dizi şiddet olayının yaşandığını kabul etmektedir. Mahkeme, özellikle Suriye'deki krizin ardından Türkiye'nin terör saldırıları nedeniyle karşılaştığı zorlukları, ulusal güvenliğe yönelik tehdidi, halkın sokağa çağırılmasının yarattığı hassas arka planı ve bu çağrılardan sonra meydana gelen şiddet olaylarını kararında vurgulamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Bunun yanı sıra, bu hususlar, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının düzenlendiği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5'inci maddesi kapsamında makul şüphenin değerlendirildiği bölümde de yer almaktadır. Dönemin ve bölgenin koşulları ile yaratacağı sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda bu şiddet çağrılarının siyasi söylem sınırlarını aştığı aşikardır.

Hukuk devleti, yargı kararlarına saygı ve itirazların hukuk içinde yapılmasını gerektirir. Türkiye'de hukuk yolları açıktır, bu süreçler tamamlanmadan Mecliste yargıya yönelik ithamlar demokrasimize zarar vermektedir. Kobani davasında verilen karar, iddia edildiği gibi siyasi değil tamamen hukukidir. "Siyasi dava" denilerek bu terör kalkışmasının meşru gösterilmeye çalışılması büyük bir hezeyandır. Asıl siyasi olan, o dönemde sokakları savaş alanına çeviren, 37 insanımızın ölümüne sebep olan çağrılardır. "Şecaat arz ederken merdikipti sirkatin söyler." misali suçlarını örtmeye çalışırken hakikati de itiraf etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yazık, yazık! Mahkeme kararını bile okumamışsın, Adalet Komisyonu Başkanısın bir de!

Yazık!

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Keşke kararları okusaydınız ya!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Milletimizin vicdanı da mahkeme kararı da aynı gerçeği haykırmaktadır.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Konuşmayı hazırlarken kararı okusaydınız keşke, mahkeme kararını!

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) - Terörün azmettiricileri yaptıklarının hesabını hukuk önünde vermelidir diyorum.

Bu itibarla, verilen araştırma önergesinin reddedilmesi gerektiğini belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK

PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - AİHM Büyük Daire kararını...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Temelli, oylamadan sonra söz vereyim.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Temelli, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

49.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yaşadığımız talihsizlik şu ki Adalet Komisyonu Başkanı bu konuşmayı yapıyor yani hukukçu olmayan, Adalet Komisyonu Başkanı olmayan birisi olsa deriz ki ezberden konuşuyor ama bir Komisyon Başkanı, bir hukukçu! Ortada gerekçeli karar var, gerekçeli kararda itham ettikleri şeylerden dolayı arkadaşlarımız beraat etmiş, o hâlâ çıkıyor, burada diyor ki: "37 kişinin ölümünden sorumlu." Yani açıkça yalan söylüyor, yalandır bu! Bir hukukçu, bir Adalet Komisyonu Başkanı nasıl insanların gözünün içine baka baka yalan söyler? Hayretle dinledik!

Bir de bu yetmedi, döndü, bize hakaret etti "Dinleyin, öğrenin." diyor. Esas sen oku, öğren!

Seni saygıya davet ediyoruz, hukuka davet ediyoruz, adalete davet ediyoruz! (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye'deki orman yangınlarının nedenlerinin, sonuçlarının ve alınacak önlemlerin araştırılması, ormanlara müdahale eden hava ve kara aracı ile personel sayısının yeterli olup olmadığının ortaya çıkarılması amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

1/7/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 1/7/2005 Salı günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır

Mersin

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Mersin Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye'deki orman yangınlarının nedenlerinin, sonuçlarının ve alınacak önlemlerin araştırılması, ormanlara müdahale eden hava ve kara aracı ile personel sayısının yeterli olup olmadığının ortaya çıkarılması amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (1262 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 1/7/2025 Salı günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Manisa Milletvekili Sayın Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu.

Buyurun Sayın Bakırlıoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Saygıdeğer Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, her haziran ayında televizyonlarda gene o bildik görüntüler; ormanlarımız cayır cayır yanıyor, ciğerlerimiz yanıyor. Cumhurbaşkanının bugün belirttiğine göre haziran ayında tam 1.516 tane orman yangını meydana gelmiş, henüz ne kadar alanın yandığını bilmiyoruz. Evet, ormanlarımız yanıyor, son bir hafta içerisinde 15 ayrı ilde aynı anda yangınlar çıktı; memleketim Manisa, İzmir, Adana, Bilecik, Hatay. Manisa'nın Akhisar ilçesinde çıkan yangın tam dört gün boyunca devam etti ancak bugün kontrol altına -o da zorlukla- alınabildi. Onlarca köy boşaltıldı, hayvanlar tahliye edildi, insanlar evlerinden uzak kalmak zorunda kaldı; Allah'a şükür herhangi bir can kaybımız yok ancak Akhisar'ın ciğerleri yandı. Dün -Akhisar, Salihli, Kula, Ahmetli, Gördes- tam 5 ilçede aynı anda orman yangınları çıktı ancak çok şükür şu anda kontrol altına alınmış.

Ben, burada, üstün çalışmalarına şahitlik ettiğim Orman Genel Müdürlüğü personeline, AFAD personeline ve belediye çalışanlarına sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Evet, ciğerlerimiz yanıyor, ormanlarımız yanıyor, köylerimiz yanıyor, evler yanıyor, canlılar yanıyor, ölüyor ve biz yıllardan beri iklim krizi nedeniyle orman yangınlarının sayısının artacağını, yanan alanların artacağını ve orman varlığımızın tehlike altında olduğunu defalarca söyledik, durduk. Orman Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Faaliyet Raporu'na göre, 2024 yılında 3.797 adet orman yangını çıkmış ve 27.487 hektar alan yanmış; yangın başına yanan alan miktarı 7,2 hektar. Bu rakam 2014 yılında ne kadardı biliyor musunuz? 1.4 hektar yani bugün, aradan geçen yıllar içerisinde tam 5 kat artmış. Yıllar içerisinde personel sayımız yetersiz ama bir artış var; arazöz, araç ve gereç sayılarında yetersiz olmasına rağmen bir artış söz konusu; hava gücü artmış ancak orman yangınlarıyla hâlen daha mücadele edemiyoruz. Peki, neden? Geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanı açıkladı: "Tam 27 tane uçak, 105 helikopter, 14 insansız hava aracı..." Geçen senelere göre oldukça iyi bir hava gücü çünkü biz bundan üç dört sene evvel 3 tane uçakla orman yangınlarına müdahale etmeye çalışan bir milletiz. O güne bakarsak bu güç iyi ancak bu iş sıkıntılı Sayın Başkanım çünkü bunların neredeyse tamamı kiralamayla yapılıyor. Geçen sene yaşanan bir olaydan bahsedeceğim size. Bir firma 35 tane hafif helikopter ihalesi almış, bunlardan ancak 24 tanesini getirebilmiş, teslim edebilmiş, 11 tane helikopteri teslim edememiş; 10 tane gece görüşlü helikopter için ihaleye girmiş, almış ancak 1 tanesini yerine getirebilmiş. Aynı firma geçen sene Rus pilotlara ücretlerini veremediği için Rus pilotlar ormanlarımız cayır cayır yanarken kalkış yapmadılar; akaryakıt temin edemediği için bu helikopterler, bu kiralık helikopterler kalkış yapamadılar. Bu sene de benzer sıkıntılar, benzer sorunlar var.

Her seferinde yerli ve millîden bahsediyoruz değil mi? Peki, bu durumlar, bu şartlar altında bizim kendimize ait bir hava filomuzun olması gerekmiyor mu? Şunu sormak istiyorum ya: Diyelim ki kiralık F-35'lerle, yabancı pilotlarla biz mavi vatanımızı savunabilir miyiz, gök vatanı savunabilir miyiz? Savunamayız. (CHP sıralarından alkışlar) Bizim kendi yerli ve millî bir hava gücümüzün olması gerekirken biz ne yapıyoruz? Biz şunu yapıyoruz: Türk Hava Kurumunun geçen sene görev almış 8 tane uçağını satmaya kalkıyoruz. Böyle bir şey kabul edilemez.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanının açıklamasına göre haziran ayında çıkan yangınların tamamı insan kaynaklı, tamamı. Peki, ne yapmak lazım? Akıllı bir insan şunu yapar: Ya, bunların tamamı insan kaynaklıysa o zaman insan ile orman ilişkisini azaltmamız lazım değil mi? Biz ne yapıyoruz? Tam tersini yapıyoruz. Ormanlarımızı madenlere, turizm tesislerine, enerji tesislerine, eğitim kurumlarına, altyapıya açıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) - Adalet ve Kalkınma Partisi öncesinde ortalama 1.087 tahsis varmış madene, bu AKP döneminde yüzde 143 artmış, 2.488'e çıkmış. Anlatılacak çok şey var, işte nedir o? Millî parklarımızı üretime açtık, üretimi 2 katına çıkarmışız.

İronik olan şey ne biliyor musunuz? Bugün şu anda orman yangınlarından konuşuyoruz, birazdan tüm toplumun karşı çıktığı İklim Kanunu Teklifi'ni görüşmeye başlayacağız. İklim Kanunu yapıyoruz ancak iklim kriziyle mücadelede en önemli yutak alanlarından olan ormanlarla alakalı kanunda tek bir madde bile yok. İklim Kanunu'ndan sonra da büyük ihtimalle haftaya Akbelen ormanlarını, zeytinlikleri madencilğe açacak olan kanun teklifini görüşmeye başlayacağız. Arkadaşlar, biz istediğimiz kadar personel sayısını artıralım, uçak sayısını artıralım ancak bu kafayla, bu bakış açısıyla bizim orman varlığımızı muhafaza etme şansımız ne yazık ki yok. Ne yapmak lazım? Bu kafayı değiştirmek lazım. Ne yapmak lazım? Bu iktidarı değiştirmek lazım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Şerafettin Kılıç.

Buyurun Sayın Kılıç. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun önerisi üzerine grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Sakarya'dan Hatay'a, Manisa'dan Muğla'ya, İzmir'den Adana'ya, Antalya'ya kadar pek çok ilimizde çıkan orman yangınları yüreğimizi yaktı. Yalnızca ağaçlar değil evler, hayvanlar ve umutlar da yok oldu. Ormanlar sadece doğal yaşam alanları değil aynı zamanda, nefesimiz, ekmeğimiz, ortak mirasımızdır. Orman varlığımız her geçen yıl azalıyor ancak bunun sebebi sadece yangınlar değil; ormanlarımızı tehdit eden en büyük sorun, rantı önceleyen yönetim anlayışıdır. Anayasa'nın 169'uncu maddesi açıktır; devlet ormanları korumak ve çoğaltmakla yükümlüdür, ormanlara zarar verecek hiçbir faaliyete izin verilmemelidir. Ancak gerçek bu mu? Her yaz yangınlar büyüyor, müdahale yetersiz, yangınlar bitmeden o alanlar başka projelere açılıyor, ağaçlar yanıyor, sonra oraya otel ya da tesis yapılması planlanıyor. Bu, vicdana sığmaz; aynı zamanda Anayasa ihlalidir bu.

Bakanlık her yıl orman varlığının arttığını söylüyor ama bu artış çoğu zaman sadece fidan dikimiyle açıklanıyor. Oysa bir fidan, orman değildir; gerçek orman yıllarca süren bir süreçtir, toprağı, canlıları, dengesiyle bir bütündür. Fidan dikmek önemlidir ama yeterli değildir. Yangın sonrası yapılan ağaçlandırmalar çoğu zaman eski ekosistemi geri getiremez. O alanlarda kurulan sistem gerçek bir orman gibi çalışmaz, bunu bilin; bunu bilim insanları da söylüyor. Ayrıca, yanan yerlerin hızla imara açılması da büyük bir problemdir. Anayasa bu alanların orman olarak kalması gerektiğini söyler fakat uygulamada bu hüküm sıkça çiğneniyor. Söylemler ve grafikler başka, uygulama ise bambaşkadır.

Değerli milletvekilleri, ormanlarımız her geçen yıl biraz daha azalıyor. Bu, bir doğa sorunu değil aynı zamanda bir güvenlik ve gelecek sorunudur. Orman, sadece çevre değil vatandır.

Devleti yönetenlere açıkça sesleniyoruz: Gerçekçi önlemler alın. Ormanları sadece kâğıt üzerinde değil sahada da koruyun, kamuoyunu yanıltmayın, göstermelik ağaçlandırmalarla rakamları şişirmeyin, ormanı ranttan koruyun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Ormanları korumak sadece çevreci bir tutum değildir; bu, aynı zamanda inancın, ahlakın ve insanlığın gereğidir. Ormanları korumak adına var olan koruma mekanizmalarını güçlendirin, Anayasa'yı çiğnemeyin; keyfi torba yasalarla ormanlık alanları, zeytinlikleri talan yolunu açmayın; bu milletin ortak zenginliğini koruyun. Bunu yapmak iktidarların görevidir, bunu yapmak sizlerin görevidir.

Bu doğrultuda verilen grup önerisini önemli buluyor ve destekliyoruz.

Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun Sayın Kırkpınar. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye genelinde cuma gününden bu yana 342 yangın çıktı. Meydana gelen yangınlardan etkilenen başta İzmir halkı olmak üzere tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerini iletiyorum. Daha iki hafta önce Genel Kurulda "Orman yangınları için önlem alın, yangınlar Türkiye için büyük tehdit." dedik, o zaman orman yangınlarına dair vermiş olduğumuz önergemizi reddettiniz. Şimdi, bu konuda bu noktaya geldikten sonra çözüm aramanın faydası var mıdır? İnşallah, vardır. Âlim olmaya da gerek yok, iktidarınız boyunca her yıl yangınlarla orman alanlarımız daralıyor, üstelik orman zengini bir ülke de değiliz. Son yıllarda orman yangınları, ihmallerimiz ve müdahalenizdeki yetersizlikler yüzünden bu kadar arttı. Hâlâ dökme suyla değirmen döndürme peşindesiniz. Yangına müdahale için hava araçları envanterini genişletmek, yangın filosu kurmak yerine kiralama yoluna başvurup her türlü zarara sebep oluyorsunuz. 2023-2024 yılında kiralanan helikopter ve uçaklar için toplam 7 milyar 863 milyon TL ödendi. İktidar israfı kesse 15 adet yangın söndürme uçağı satın alabiliyorken aksi gibi Türk Hava Kurumuna ait yangın söndürme uçakları da Mayıs 2025'te satışa çıkarıldı. Evet, Sayın Bakanım, Allah sizlerin idaresindeki bizlere acıyor, yağmuru yağdırıyor. Peki, ya siz, Türkiye Cumhuriyeti devletinin Orman Bakanı olarak ne yapıyorsunuz? Yangınlar için ne tedbir aldınız, aldınız mı? Almış olsaydınız bu yangınlar katlanarak artmazdı.

Orman Genel Müdürlüğü'nün faaliyet raporuna göre 2023 yılında 2.579 orman yangını çıkmış, 15.527 hektarlık ormanlık alan yanmıştır. 2024 yılında ise 3.797 adet orman yangınına müdahale edilmiş, 27.485 hektarlık ormanlık alan kül olmuştur. Artan yangın sayısına baktığımızda ormanlarımızı koruyamadığınızı görüyoruz. Orman yangınlarına müdahale süresinin azaldığını söylüyorsunuz. Peki, siz bunları sahada neden göremiyorsunuz? Ne yazık ki ihmalkârlığınızın bedelini en çok da milyonlarca ağaç, bitki ve hayvan ödüyor.

Yangın, yerleşim yerlerine sıçradı; evler, tarım alanları ve geçim kaynakları yok oldu. Yangınla mücadele için harcanan kaynaklar, tarım ve turizm sektöründe yaşanan kayıplar kötü giden ekonomiye bir darbe daha vurdu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

HÜSMEN KIRKPINAR (Devamla) - Bir alanı çevreleyip fidan dikince "Ormanlık alanlarımız arttı." diyerek kendinizi kandırabilirsiniz.

Değerli milletvekilleri, ormanlarımız sadece yanarak yok olmuyor, maden şirketlerine peşkeş çekiliyor, imara kurban ediliyor. Hukuksuz yollarla ele geçirilen orman alanları orman sınırları dışına çıkarılarak işgalciler âdeta ödüllendiriliyor. Sadece İzmir'in Menemen ilçesinde en son 7 milyon metrekare orman alanı imara açıldı. Ormanlar millî servetimizdir. Yanan ormanların yeniden toparlanması belki yıllar alacaktır. Sizin yüzünüzden, çocuklarımıza bırakacağımız yeşil miras geleceğimiz olmayacak.

Bu sebeple önergeyi desteklediğimizi ifade ediyor, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kordu...

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

50.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin açıklaması

AYTEN KORDU (Tunceli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kadınların yaşam güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi'nden dört yıl önce bugün, Cumhurbaşkanlığı tarafından gece yarısı kararnamesiyle geri çekildi. Bu karar, erkeklere yani şiddet faillerine verilmiş açık bir destektir. O günden bugüne kadınlar, erkekler tarafından her gün daha fazla bir cesaretle katledilmeye, tacize, tecavüze maruz kalmaya devam etmektedir. İstanbul Sözleşmesi, sadece bir metin değil, sosyal hukuk devletin şiddeti önleme, koruma ve cezalandırma yükümlülüğünün, bu yükümlülükle korunduğunun belgesidir. Bu yükümlülük yok sayıldıkça kadınların yaşam hakkı her gün daha fazla yok edilmektedir. Kadınlar olarak kazanılmış haklarımızdan vazgeçmeyeceğiz. Cinsiyetçiliği derinleştirdiğiniz düzeninizi biz kadınlar değiştireceğiz. Eşit, özgür ve şiddetsiz bir yaşamı bu topraklarda, bütün kadınlarla birlikte mutlaka ama mutlaka inşa edeceğiz.

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, Türkiye'deki orman yangınlarının nedenlerinin, sonuçlarının ve alınacak önlemlerin araştırılması, ormanlara müdahale eden hava ve kara aracı ile personel sayısının yeterli olup olmadığının ortaya çıkarılması amacıyla 1/7/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Temmuz 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın İbrahim Akın.

Buyurun Sayın Akın. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM AKIN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, bir araştırma önergesini konuşuyoruz ancak gerçekten yüreğimiz yanıyor. Hem Hatay'da hem İzmir'de hem Antalya'da, aynı zamanda Dersim'de, Manisa'da, Türkiye'nin her tarafında korkunç bir yangın atmosferiyle karşı karşıyayız. Bizim gördüğümüz bu durum ve bu yaşadığımız süreç, aslında göz göre göre gelen bir durumdur. Maalesef, bütün uyarılarımıza rağmen ne devletin kendisi ne de bakanlığı gerekli önlemi almamıştır. Öncelikle, bu süreç içerisinde canları yanan bütün canlılara ben sabır diliyorum, canlarının yanmasından dolayı da acılarını paylaşıyorum.

Aynı zamanda, İzmir'de yaklaşık 27 tane evin yıkılarak, oradan özellikle çok yaşlı insanların bile zorla kurtarıldığı bir durumla karşı karşıya kaldık, tanıklık ettik; gerçekten yüreğimiz yanıyor bu konuyla ilgili.

Öncelikle şunu söylemek isterim: Bakanlığın görevi sadece rapor vermek, basın açıklaması yapmak değil. Bakanlık bu konuyla ilgili geçen yıldan bu yana ülkemizde yaşanan iklim değişikliğinin yarattığı atmosfer başta olmak üzere her türlü kötülük karşısında önlem alacağı yere maalesef önlem almamıştır. Bu durum şunu göstermektedir: Bu ülkede maalesef nasıl sağlık için ön tedbirler alınmıyorsa ormanlar için, yangın için de ön tedbirler alınmıyor. Tedbir alınmayan bir yerde yangının çıkması çok mümkündür ve dolayısıyla her türlü kötülüğün de olması söz konusudur.

Örneğin Seferihisar'da yaşadığımız çok açık bir durum var: Orada birtakım katliam girişimleri var ormana dönük; bunu engelleyen insanlar vardı ancak bu engellemeye çalıştığımız sürecin tam ortasında yangın çıktı ve şimdi orada JES'ler yapılmaya çalışılıyor, RES'ler yapılmaya çalışılıyor. Doğal olarak insanlarımız şunu düşünüyor: Burası fiilen korunmaya çalışılan, insanlar tarafından korunmaya çalışılan yerler ve yakıldı ve o yol açılmaya çalışılıyor. Şunun takipçisi olacağımızı söylemek isterim: Eğer bu yakılan ormanlar içerisinde en ufak bir meralaşma, aynı zamanda sanayileşme ya da RES'leşme ya da ruhsatlaşma söz konusu olduğunda burada bunun hepsini tek tek belgeleyerek yaptığınız kötülükleri açığa çıkaracağımızı söylemek isterim.

Peki yakılan, yanan yerler sadece bir orman mıdır? Hayır. Aynı zamanda bizim açımızdan sizin politikanızdır, orman politikanız da bu yangınlar içerisinde yanmıştır. Aynı zamanda ekolojik yıkım, aynı zamanda toplumsal hayatımızın sönmesi, bütün canlılığın ekolojik olarak da yıkılmasına sebep olan bir durumla karşı karşıya olduğumuzu söylemek isterim.

Bakın, biz İklim Kanunu'nu görüşeceğiz bugün ve sonra Maden Kanunu'nu, Enerji Kanunu'nu ve aynı zamanda Zeytin Kanunu'nu görüşeceğiz. Bu kanunların tamamında hem Orman Bakanlığının hem Tarım Bakanlığının hem de Çevre Bakanlığının söz kurması lazım ama bunlar yok. Sanayi Bakanlığının bütçesi içerisinde, daha doğrusu Komisyon içerisinde gelen bir durum var, onlarla görüşüyoruz.

Biz buradan sesleniyoruz: Bu ülkenin yangın yerine çevrildiği bir yerde, iklim kanunuyla ilgili en ufak bir tedbir almayan bir Hükûmetin yapacağı kanun iklim kanunu değildir. İklim kanunuyla alakası olmayan bu kanunu geri çekin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

İBRAHİM AKIN (Devamla) - Ülkemizdeki herkes bu mesele karşısında çok duyarlı hâle gelmiş durumdadır. Gelin, İklim Kanunu Teklifi'ni geri çekin. Gerekirse "emisyon ticaret kanunu" adı altında yeni bir kanun yapılmasını tekrar değerlendirelim, bunun görüşmesini yapalım ama aksi takdirde, gerçekten bu ülkenin iklim kanununa ihtiyacı var, korunmaya ihtiyacı var. Havamızın, suyumuzun, toprağımızın ve bütün canlı hayatının sonlanmasına sebep olan bu politikayı durdurmadan bu ülkede birlikte yaşamamızın mümkünatı yok çünkü oksijen kalmıyor, aynı zamanda topraklarımız gidiyor, ormanlarımız gidiyor. Bunun karşısında sessiz kalmak mümkün değildir. Türkiye'deki bütün halk bu konuda çok duyarlıdır. Gerçekten bu yangınlar bir kez daha iklim kanununun ne kadar önemli olduğunu, tedbirin ne kadar önemli olduğunu bize duyurmuştur.

Ormancıların bir sözüyle bitirmek istiyorum, ormancılar diyor ki: "Yangına beş dakika geç müdahale edersen beş gün geç kalırsın." Yani demek istediğim şu: En hızlı müdahale koruyucu tedbir olarak çok önemlidir, bunu ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mehmet Ali Cevheri.

Buyurun Sayın Cevheri. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün sizlere ülkemizin ciğerleri olan ormanlarımızı tehdit eden yangınların sebeplerinden ve sonuçlarından hem de AK PARTİ döneminde yapılan mücadele ve hizmetlerden bahsetmek istiyorum.

Öncelikle şunu açıkça belirtmeliyim: Orman yangınları yalnızca ülkemizin değil dünyanın ortak bir sorunudur. Orman yangınlarının başlıca nedenlerini iki başlıkta toplamaktayız: Doğal nedenler ve insan kaynaklı nedenler.

Doğal nedenlere baktığımızda, yüksek sıcaklıklar ve aşırı kuraklık dönemi orman altı örtüsünü âdeta bir barut fıçısına çevirmektedir. Yine, yıldırım düşmesi de orman yangınlarının doğal sebeplerindendir.

İnsan kaynaklı nedenlere baktığımızda ise piknik ateşi ve mangal külleri gibi dikkatsizlikler, sigara izmaritleri, tarla temizliği sırasında anız yakılması, kasıtlı kundaklama eylemleri, enerji nakil hatlarındaki arızalar, araç ve ekipmanlardan kaynaklı kıvılcımlar, bunun yanı sıra arıcılık, havai fişek, çoban ve avcı ateşi gibi nedenleri sayabiliriz. Bu nedenler yangınların yüzde 90'ını oluşturmaktadır. Özellikle yangınların önemli bölümü insan eliyle başlamaktadır. Bu yüzden kamuoyu farkındalığı hayati önem taşımaktadır.

Orman yangınlarının etkileri ise çok geniştir; ekolojik denge bozulur, biyolojik çeşitlilik kaybolur, erozyon hızlanır, toprak kalitesi düşer, atmosfere yayılan karbon salımı iklim değişikliğini tetikler, köylülerimizin geçim kaynağı olan orman ürünleri ve arıcılık zarar görür ve en acı yanı da yangınlarda canlıların yok olmasıdır.

Küresel iklim değişikliği yangın sezonlarının daha uzun sürmesine ve daha geniş alanların yanmasına neden olmaktadır. Birleşmiş Milletler Çevre Programı ve FAO'nun ortak raporuna göre 2050 ile 2100 yılları arasında dünya genelinde yangın alanlarının oranı yüzde 50 artabilir. Bu yıkıcı sonuçlar, devletimizin orman yangınıyla mücadeleyi her dönemde stratejik bir mesele olarak ele almasını zorunlu kılmıştır.

Bir de bunun ekonomik sonuçları bulunmaktadır; tarım ve hayvancılık zarar görmekte, turizm gelirleri olumsuz etkilenmekte, göç ve yer değiştirme meydana gelmekte, sağlık riskleri ile psikolojik etkiler ve bölge halkında travmalar oluşmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ iktidarı döneminde yangınlarla mücadelede hem kurumsal kapasite hem de teknolojik anlamda büyük bir atılım gerçekleştirilmiştir. Başlıca uygulamaları saydığımızda, yangın müdahale süresi 2002'de kırk beş dakika iken bugün on bir dakikaya kadar düşürülmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Devamla) - İHA'lar, termal kameralar ve uydu izleme sistemleri aktif olarak devreye alınmıştır. Yangın söndürme filomuz güçlendirilmiş, 2023 itibarıyla 105 helikopter, 26 uçak, 14 İHA ve 25 binden fazla personelle büyük mücadele kapasitesine ulaşılmıştır. Yerel müdahale ekipleri oluşturulmuştur. Yangın riski yüksek bölgelerde yirmi dört saat esaslı gözetleme sistemleri kurulmuştur. Yangın yolları ve su havuzları yapılmış, erişim artırılmıştır.

Aynı zamanda, orman varlığımıza da bu dönemde büyük yatırımlar yapılmıştır. 2002 yılında ülkemizin orman varlığı 20,8 milyon hektar iken bugün 23 milyon hektara çıkarılmıştır, orman varlığımız yaklaşık 3 milyon hektar artırılmıştır. 7 milyonun üzerinde fidan toprakla buluşturulmuştur. Bu tablo, ormanlarımızı sadece korumakla yetinmediğimizi, aynı zamanda genişlettiğimizi de açıkça göstermektedir.

Ancak şunu unutmamalıyız: Orman yangınlarının önlenmesinin en etkili yolu önce insanın bilinçlenmesidir. Devletimiz elinden geleni yapmaktadır fakat her vatandaşın da sorumluluk duygusuna sahip olması gerekmektedir.

Bu vesileyle, Orman teşkilatımızın kahraman çalışanlarına, orman yangınına söndürürken şehit olan vatandaşlarımıza, bu mücadeleye katkı veren tüm vatandaşlarımıza teşekkür ederim. Orman vatandır, orman gelecektir, bu emaneti yarınlara bırakmak boynumuzun borcudur.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Karar yeter sayısı istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım:

Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

Divanda ihtilaf var.

Elektronik cihazla oylama işlemini yapacağız.

İki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)
BAŞKAN - Karar yeter sayısı yoktur.
Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.57

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.09

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Nurten YONTAR (Tekirdağ)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve karar yeter sayısı arayacağım.

Oylamayı elektronik cihazla yapacağız.

İki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Önerge kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

İç Tüzük'ün 37'nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınması önergesi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Önergeyi okutuyorum:

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) Önergeler

1.- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, (2/3092) esas numaralı 5682 Sayılı Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/108)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/3092) esas no.lu Kanun Teklifi'min İç Tüzük'ün 37'nci maddesi uyarınca doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını talep ederim.

Mustafa Bilici

İzmir

BAŞKAN - Önerge üzerinde teklif sahibi olarak İzmir Milletvekili Sayın Mustafa Bilici.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün bu kürsüde ekonominin görünmeyen ama hayati taşıyıcılarından biri olan bir meslek grubunun hakkını savunmak için söz almış bulunuyorum. Bahsettiğim meslek grubu, serbest muhasebeci mali müşavirlerdir. Bu kürsüde onların sesini duyurmak, yıllardır biriken taleplerinden yalnızca birini ama çok temel bir tanesini yüce Meclisin dikkatine sunmak istiyorum. Tarafımızdan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun teklifi, mesleğinde en az on yılı tamamlamış serbest muhasebeci mali müşavirlere hususi damgalı pasaport yani yeşil pasaport verilmesini amaçlamaktadır. Bugün Türkiye'de yaklaşık 130 bin mali müşavir ve 5 bine yakın yeminli mali müşavir devletimizin vergi gelirlerinin toplanması, kayıt dışı ekonomiyle mücadele ve mali disiplinin sağlanması için çalışmaktadır ancak ne yazık ki bugüne kadar kamusal ayrıcalıklardan yararlananlar arasında isimleri hiç geçmemiştir. Unutulmamalıdır ki mali müşavirler yalnızca defter tutmaz, onlar aynı zamanda şirketlerin doğuşundan tasfiyesine kadar her aşamada yer alan profesyonellerdir. Bir iş yeri kurulurken, vergi numarası alınırken, sigortalı ilk çalışan bildirilirken, her türlü kamu yükümlülüğü yerine getirilirken o masada mutlaka bir mali müşavir vardır; adları geçmez, faturada isimleri yazmaz fakat sorumlulukları büyüktür. Beyanname yanlış olursa ceza mükellefe değil, önce mali müşavire gider; kurallar değişirse uyumsuzlukla suçlanan yine mali müşavirdir; sorun çözülmezse kapıyı ilk çalan müfettiş de soruyu ilk soran vatandaş da mali müşaviri muhatap alır. Bugün, ülkemizde faaliyet gösteren tüm işletmelerin, tüm serbest çalışanların, tüm sivil toplum kuruluşlarının hatta birçok kamu-özel ortaklığının finansman süreçlerinde mali müşavirlerin emeği vardır. Vergi idaresi ile mükellef arasında köprü olan bu meslek grubu aynı zamanda devlet ile toplum arasında güven ilişkisini sürdüren bir yapının temel taşlarıdır fakat ne yazık ki bu ağır sorumluluğa rağmen mali müşavirler birçok hakkın dışında tutulmuşlardır.

Sayın milletvekilleri, hususi damgalı pasaport kamuyu temsilen yurt dışında görevlendirilenler kadar kamuya uzun yıllar hizmet etmiş, belirli kriterleri sağlamış kişilere de tanınmaktadır. Bu hak, avukatlara on beş yıl kıdem şartıyla tanınmıştır. Akademisyenler, üst düzey bürokratlar, bazı meslek örgütü mensupları bu haktan yararlanmaktadırlar. Bizim önerimiz ise on yıl boyunca mesleğini disiplinle icra etmiş mali müşavirlere de bu imkânın sağlanmasıdır çünkü mali müşavirler yalnızca masabaşında evrak hazırlamazlar; uluslararası fuarlara giden iş insanlarına danışmanlık hizmeti verirler, yurt dışındaki işlemlerin muhasebeleştirilmesine katkı sunarlar, dış ticaret işlemlerinin en kritik mali adımlarında aktiftirler. Bu nedenle, vize işlemleriyle aylar kaybetmeleri, yurt dışında mesleki temsil ya da eğitim faaliyetlerine katılamamaları sadece onların değil, Türkiye'nin kaybıdır. Yeşil pasaport bu noktada kişisel bir ayrıcalık değil, kamusal bir fayda aracı hâline gelir. Burada tekrar vurgulamak isterim ki bu teklifin kamuya maliyeti yoktur yani bir istihdam, ücret artışı ya da ekonomik yük getirmemektedir. Tek kriter şudur: En az on yılını bu mesleğe vermiş olmak ve meslek onurunu zedeleyecek herhangi bir sicil kaydına sahip olmamak. Bu şartları taşıyan bir mali müşavirin neden bu haktan yararlanamayacağını samimiyetle sorgulamak gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, bir meslektaşım bana şöyle yazdı: "Mustafa Bey, biz yeşil pasaportla tatile gitmeyeceğiz. Biz, çocuğumuzun mezuniyetine, yurt dışı toplantımıza vize kuyruğunda beklemekten katılmak istiyoruz. Yıllardır yalnız hissettik, devletimizin bizi de hatırlamasını istiyoruz." Bu kürsüde farklı dönemlerde farklı meslek grupları için haklı talepler dile getirildi. Biz, bugün, burada, yıllardır ekonomik sistemin yükünü omuzlayan ama görünmez bırakılan bir meslek grubunun haklı sesini duyuruyoruz. Bu teklifin herhangi bir siyasi polemik ya da tartışma konusu hâline getirilmeden ortak bir akıl ve toplumsal adalet ilkesiyle değerlendirilmesini talep ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFA BİLİCİ (Devamla) - Hep birlikte sadece bir meslek grubunun değil, kamu vicdanının da rahatlayacağı bir karara imza atabiliriz. Gelin, mali müşavirlerin sesi olalım, bu kanun teklifini yasalaştırarak hak edenin hakkını verelim diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Kaya...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

51.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Patara Plajı'na ulaşımına ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Kaş ilçemizin dünyaca ünlü Patara Plajı'na ulaşım antik kent içerisinden geçtiği için plaja gitmek isteyenler de ücretlendirilmektedir. Türk vatandaşları plaja 10 girişlik kartla 280 liraya girerken yabancı turistler ise aynı kartı 55 euroya alarak giriyorlar yani bir yabancı bir Türk vatandaşının yaklaşık 10 katı ücretle aynı plaja giriş yapıyor. Bu durum Patara'nın cazibesini azaltıyor, turizmi yavaşlatıyor, esnafı da mağdur ediyor. Yerli ve yabancı turistler arasındaki bu fark ülkemize duyulan güveni de sarsmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığına çağrıda bulunuyorum: Sadece plaja gitmek isteyenler için ya alternatif bir yol sağlanmalı ya da ören yeri girişine ayrı bir gişe konularak bu ayrım net bir şekilde yapılmalıdır. Fiyatlar yabancı misafirler için makul seviyelere çekilip Kaş'ta ikamet eden vatandaşlarımız için Patara Plajı ücretsiz olmalıdır çünkü burası Kaşlıların ata toprağıdır.

BAŞKAN - Sayın Altıntaş...

52.- İzmir Milletvekili Haydar Altıntaş'ın, Cumhurbaşkanının yanan orman alanlarıyla ilgili sözlerine ilişkin açıklaması

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

"Yanan orman alanlarını asla imara açmayacağız." demişti Sayın Cumhurbaşkanımız. Orman vasfından çıkarıp otel, tatil sitesi, tatil köyü yaptınız mı yanan orman yerlerini; belgelerini basın ve milletvekilleriyle paylaşmayı düşünüyor musunuz? Kaç helikopterimiz, kaç gece görüşlü uçağımız var, Parlamentoyla paylaşır mısınız? Yanan orman alanlarının temizlenmesi sonunda elde edilen keresteleri nasıl sattığınızı açıklayabilir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Sümer...

53.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'daki ayçiçeği ve buğday üreticilerinin mağduriyetine ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Maalesef, Adanalı ayçiçeği ve buğday üreticimizin bu sene rekoltesi çok düşük. Ayrıca, mayıs ve haziran aylarına ait de elektrik faturaları çok fazla gelmeye başladı. Bakın, burada 2 adet fatura; biri 69.660 lira, haziran ayında 97.495 lira. Çiftçiler yıllardır tamamlanmayan yapı suyu projesi nedeniyle ağır bir mağduriyet yaşıyor. Kuraklıkla mücadele eden üreticiler yapı suyunu ulaşamadığı için derin kuyulardan su çekmek zorunda kalıyor. Bu da beraberinde fahiş elektrik faturaları ve artan mazot maliyetlerini getiriyor. Buğday ve ayçiçeği gibi temel ürünlerin sulanmasında yaşanan zorluklar çiftçiye üretimden uzaklaştırıyor. Ürün maliyetleri katlanıyor, elektrik faturaları ödenemez hâle geliyor. Üretici zarar ederek toprağı terk etmenin eşiğine geldi.

Buradan yetkililere çağrımız nettir: Yapı suyu projesi derhâl tamamlanmalı, elektrik ve mazot gibi temel üretim girdilerinde çiftçiye acil destek sağlanmalıdır. Üreticiye sırt çeviren hiçbir ekonomi sürdürülebilir değildir. Çiftçimiz üretmezse sofralarımız boş kalır.

BAŞKAN - Sayın Tanhan...

54.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Demirtaş kararına ilişkin açıklaması

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Az önce Kobani kumpas davasının görüşülmesi üzerine AKP adına konuşan hatip "Dinleyin ve öğrenin." demişti ama Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi Demirtaş kararında -aynen bu ifadeleri içermektedir- oy birliğiyle başvurunun kabul edilmesine, 16'ya karşı 1 oyla sözleşmenin 10'uncu maddesinin ihlal edildiğine, 15 oya karşı 2 oyla sözleşmenin 5'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının ihlal edildiğine, yine 16 oya karşı 1 oyla sözleşmenin 5'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasının ihlal edildiğine, 16 oya karşı 1 oyla sözleşmenin 5'inci maddesinin (4)'üncü fıkrasının ihlal edildiğine, oy birliğiyle sözleşmenin ek protokol 1 numaralı

protokolün 3'üncü maddesinin ihlal edildiğine karar vermiş. 16 oya karşı 1 oyla sözleşmenin 18'inci maddesinin 5'inci maddeyle bağlantılı olarak ihlal edildiğine karar vermiş. 15 oya karşı 2 oyla davalı devletin başvurusunun derhâl serbest bırakılması için gereken tüm önlemleri almasına karar verilmesine rağmen hâlen yalan beyanda bulunuyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

VIII.- SEÇİMLER

A) Komisyonlara Üye Seçimi

1.- (10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719) esas numaralı Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılmalarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu üyeliğine seçim

BAŞKAN - Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılmalarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna üye seçimi yapılacaktır.

Komisyon üyelikleri için siyasi parti gruplarınca gösterilen adayların listesini okutup oylarınıza sunacağım.

Şimdi listeyi okutuyorum:

Adı Soyadı Seçim Çevresi

Adalet ve Kalkınma Partisi (11)

Asuman Erdoğan Ankara
Jülide Sarıeroğlu Ankara
Ayşe Keşir Düzce
Erol Keleş Elâzığ
Fatma Öncü Erzurum
Büyüamin Bozgeyik Gaziantep
Yücel Arzen Hacıoğulları İstanbul
Mehmet Muharrem Kasapoğlu İzmir
Latif Selvi Konya
Emre Çalışkan Nevşehir
Mehmet Ali Cevheri Şanlıurfa

Cumhuriyet Halk Partisi (5)

Aylin Yaman Ankara
Elvan Işık Gezmiş Giresun
Hikmet Yalım Halıcı Isparta
Yüksel Taşkın İzmir
Ali Karaoba Uşak

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi (2)

Semra Çağlar Gökalg Bitlis
Ömer Faruk Gergerlioğlu Kocaeli

Milliyetçi Hareket Partisi (2)

Ramazan Kaşlı Aksaray
Fevzi Zırhlıoğlu Bursa

İYİ Parti (1)

Burhanettin Kocamaz Mersin

YENİ YOL Partisi (1)

Elif Esen İstanbul

BAŞKAN - Okunan listeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

C) Duyurular

1.- Başkanlıkça, (10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719) esas numaralı Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılmalarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimini yapmak üzere toplanacağı gün, saat ve yere ilişkin duyurusu

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Meclis araştırması komisyonuna seçilmiş bulunan sayın üyelerin 3 Temmuz 2025 Perşembe günü saat 13.00'te Halkla İlişkiler Binası Alt Zemin 1 Numaralı Toplantı Salonu'nda toplanarak başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip üye seçimini yapmalarını rica ediyorum.

Komisyonun toplantı gün, saat ve yeri ayrıca elektronik ilan panosunda ilan edilecektir.

Sayın Olan...

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

55.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Tatvan Karşıyaka Kavşağı'na ilişkin açıklaması

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Uzun bir süredir yapım çalışmaları devam eden ve bir türlü bitmeyen Tatvan Karşıyaka Kavşağı, Tatvan şehir içi ve uluslararası yol trafiği yoğunluktan kaynaklı tıkanma noktasındadır. Trafik akışının tek şeritli yol üzerinden sağlanması kilometrelerce kuyruğun oluşmasına neden olmaktadır. Kamu kurumları ve hastaneler için hayati önemde olan bu yolun derhâl bitirilmesi gerekmektedir. Yaz aylarında bölge nüfusunun 3-4 kat arttığı dönemde çalışmalar oldukça yavaş ilerlemektedir. Battıçık kavşaklarının normal şartlarda otuz ila altmış gün içinde tamamlanması gerekirken söz konusu yolun bir yılın hikâyesine dönmüş olması kabul edilemez. Ulaştırma Bakanlığının ve Karayolları Genel Müdürlüğünün derhâl konuya müdahale etmesi gerekmektedir.

BAŞKAN - Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.25

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati:20.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Nurten YONTAR (Tekirdağ)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103'üncü Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - İzin verirsiniz efendim.

BAŞKAN - Buyurun Selçuk Bey.

56.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, üye seçimi yapılan komisyona ve engelliler bakanlığı kurulması gerektiğine ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; biraz önce bir liste okundu burada, bir Komisyon kuruldu biliyorsunuz; engelli bireylerin problemleri ve çözüm önerilerinin araştırılması ve bunların da aynı zamanda çözüm önerilerinin takdim edilerek hayata geçirilmesine dair. 10 milyona yakın engellimiz var. Bu engellilerin problemleri çok fazla, 7 bakanlığı ihtiva ediyor ama tek bir bakanlığın kurulması gerekmektedir. Biliyorsunuz araştırma önergemizi verdiğimizde engelliler bakanlığı kurulması üzerine bina etmiştik ama tekrar, yeniden geriye dönmek istemiyorum. Bu Engelliler Komisyonunda, engellilerin problemlerini ve çözüm önerilerini araştırmak üzere kurulan Komisyonunda, burada çok değerli milletvekili arkadaşlarımız var ama ben buradan hem muhalefet milletvekillerine, burada görev yapan milletvekili arkadaşlarıma hem de iktidar partisine sesleniyorum: Burada engelli milletvekili arkadaşlarımız var; Komisyon Başkanının, Komisyon Başkan Vekilinin, Sözcüsünün ve Kâtip Üyesinin yine aynı şekilde engelli milletvekillerinden olmasında fayda vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlıyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Neden? Anadolu'da bir tabir vardır ya... Nasrettin Hoca hani damdan düşmüş de "Seni doktora götürelim." demişler, "Yok, beni damdan düşen birine götürün, damdan düşenin hâlini damdan düşen bilir." demiş. O nedenle engelli milletvekili arkadaşlarımıza böyle bir görev tevdi edilirse iyi olur. Tabii ki bugünkü İç Tüzük gereği takdir iktidar partisinin ve çoğunluğu olan yerin ama ben burada tarihe not düşmek adına bunu öneriyorum ve bu Komisyon -en büyük önemi- engelliler bakanlığı kurulması noktasında bir hamle yaparsa, Sayın Cumhurbaşkanı da bunu duyarsa çok güzel olur.

Teşekkür ediyorum. İnşallah, hayırlı hizmetler yaparlar, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - İnşallah.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor, gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükkara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi ve Çevre Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükkara Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198)¹

¹ 198 S. Sayılı Basmayazı 8/4/2025 tarihli 73'üncü Birleşim Tutanağı'na ekli.

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

26 Haziran 2025 tarihli 102'nci Birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerinde soru-cevap işleminde kalınmıştı.

Şimdi on beş dakika süreyle soru-cevap işlemi yapacağız.

Sisteme giren milletvekillerine sırasıyla söz vereceğim.

Sayın Kaya...

AYKUT KAYA (Antalya) - Gündoğmuş ilçemizin Kozağacı Mahallesi'nde bir mermer ocağı yapılması isteniyor. Bu proje sadece Kozağacı'nı değil, Senir, Karadere ve Gündoğmuş ilçe merkezimizin su kaynaklarının tarihini ve doğal güzelliklerini tehdit etmektedir. Biz doğru yerde doğaya ve insana zarar vermeyecek şekilde yapılacak maden faaliyetlerine karşı değiliz ancak bu proje yanlış bir yerde yanlış bir anlayışla planlanmaktadır, bu yüzden karşıyız. Burada, Gündoğmuş'umuzun geleceğini, çocuklarımızın yarınını, bölge halkımızın yaşam hakkını söz konusu yapıyoruz. Atatürk'ümüz "Antalya şüphesiz dünyanın en güzel yeridir." demiştir. Biz de bu büyük emanetin sorumluluğuyla Antalya'mızın suyuna, toprağına, tarihine ve doğasına sahip çıkmaya devam edeceğiz.

Gündoğmuş'ta mermer ocağı istemiyoruz. Gündoğmuş'ta hemşehrilerimizin sesi olmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Çan...

MURAT ÇAN (Samsun) - İklim değişikliği denen şey, kendiliğinden yaşanan bir olay değil, özünde insan müdahalesinin olduğu, hatta daha da ötesi, vahşi kapitalizmin sebep olduğu bir felakettir. İşte bu felaketin bedelini son dönemde Karadeniz Bölgesi çok ağır ödüyor. Bir süre önce yaşanan zirai don felaketi özellikle belirli bir rakımın üzerinde yetiştirilen fındığı âdetâ yok etmiştir. Dün Terme ilçemizde fındık üreticilerimizle bir aradaydık, bahçeleri ziyaret ettik. Ürün kaybı geçen yıla kıyasla yüzde 90'lara varmış. Geçen yıl bahçesinden yarım ton fındık hasat eden bir çiftçimiz, şimdi dalda sadece 50 kilogram fındık görüyor. Fakat iktidar hayal mahsulü rekolte tahminleriyle alenen piyasa manipülasyonu yapıyor, algı yaratılıp üreticimizin emeğini, alın terini çalmak istiyor.

BAŞKAN - Sayın Aşila...

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Bu İklim Kanunu Teklifi'ni Meclise getirenlere ve bunu destekleyenlere soruyorum: Türkiye küresel projelerin denek üssü mi yapıldı? Messenger RNA aşılarında, iklim kanununda, sıfır karbon aldatmacasında, yanan ormanlarımızda, akıllı şehir tuzağında neden hep bizler kobay ülke olduk? Siyonist ajandalara sürekli boyun eğmek sizi üzmüyor mu? Bu oyunu bozmanın vakti gelmedi mi? Bilirsiniz ki Türkiye denek değil, hür bir millettir; bunu bilirsiniz.

BAŞKAN - Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kırk beş yıl önce Çorum'da, Alevi yurttaşlarımızı hedef alan, derin devletin gözetiminde, karanlık odaların planlamasıyla 28 Mayıs'tan 4 Temmuz'a kadar devam eden bir Alevi katliamı yaşandı. 57 canımız katledildi, yüzlercesi yaralandı, binlercesi göçe zorlandı. Adaletin ertelendiği her gün karanlık cesaret buldu. Tam otuz iki yıl önce düşünen, üreten, iyiliğe tutunan insanlara karşı yürütülen sistematik baskının devletin göz yummasıyla nasıl vahşete dönüştüğünün en acı örneğini ise Madımak katliamında yaşadık. Katliam siyasi bir iş birliğiyle cezasızlığa döndürüldü. Yakanları da aklayanları da katilleri de serbest bırakanları da affetmeyeceğiz. Alevi toplumunun yaşadığı acıların tanığı ve takipçisi olmaya, Mecliste ve sokakta adalet mücadelesini yükseltmeye devam edeceğiz. Madımak katliamı ve Çorum katliamı unutulmamalı.

BAŞKAN - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Yeşil finansman mekanizmasında Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası gibi finansal kuruluşlar aracılığıyla sanayicilere ve KOBİ'lere uzun vadeli, düşük faizli veya faizsiz finansman sağlanacak mı? Yeşil dönüşüm sürecinde sanayicinin rekabet gücünü koruyacak özel teşvikler devreye sokulacak mı? Emisyon azaltımını teşvik eden ancak üretim kapasitesini baltalamadan sürdürülebilecek finansman araçları nelerdir? Bu konularda ilgili bilgiyi aktarır mısınız?

BAŞKAN - Sayın Sümer...

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Adana'mızın şirin ilçesi Feke'de birçok resmî kurum kapatıldı. Kurumların kapatılması sadece bir mesele değil, bir ilçenin göz göre göre yalnızlaştırılmasıdır. Mal müdürlüğü devletin kırsaldaki eli, vatandaşla olan bağının temelidir. Bu kurumun kapatılmasıyla birlikte Feke'de yurttaşlarımız en basit bir resmî işlem için saatlerce yol gitmek zorunda kalacak; yaşlılar, engelliler ve dar gelirli vatandaşlar da mağdur olacaktır. İlçede memur sayısı azalacak, ekonomik canlılık iyice yok olacaktır. Zaten yeterince ihmal edilen Feke ilçemiz bu kararlar kurumsal olarak da güçsüzleştirilecektir. Bu yanıltan derhâl dönülmeli, Feke'ye hak ettiği kamu hizmeti sunulmalıdır. Bizler Feke'yi sahipsiz bırakmayacağız, kurumlarımıza sahip çıkacağız, kırsaldaki vatandaşımızın yanında olacağız.

BAŞKAN - Sayın Meriç...

MELİH MERİÇ (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Araç muayenelerindeki kredi kartı tahsilat komisyonu sürücülerimizi zorluyor. Nisan 2025 sonu itibarıyla ülkemizde trafiğe kayıtlı araç sayısı 32 milyona ulaştı. Ulaşım sektöründeki otobüs, kamyon, taksi vesaire ticari araçlar yılda bir muayeneye gitmek zorunda. Ancak ülkemizde hemen her sektörü perişan eden ekonomik kriz muayene ücretlerine de yansıyor, ücretler her geçen sene katlanarak artıyor. Milyonların kredi kartına bağımlı hâle getirildiği bir ülkede hâliyle muayene ücretlerinin büyük kısmı da kredi kartıyla ödeniyor. Evine ekmek götürmek için çabalayan, 10 liranın hesabını yapan vatandaştan her ödemede 150-200 lira kredi kartı tahsilat komisyonu almak hangi mantığa sığıyor? Bu mağduriyete son verin, insanlarımızı faizin pençesine düşürmeyin.

BAŞKAN - Sayın Arslan...

İBRAHİM ARSLAN (Eskişehir) - İklim Kanunu Teklifi görüşülürken neden hâlâ kömürlü termik santrallere teşvik verilmektedir? Örneğin, Paris Anlaşması'nı imzalayan bir ülke 2030 yılına kadar tüm kömür santrallerini kapatmayı planlamalıyken Türkiye yeni santral projelerini neden sürdürmektedir? 2025 yılı bütçesinde fosil yakıtlara ayrılan kaynaklar ile yenilenebilir enerjiye ayrılan kaynağın oranı nedir? Bu kanun teklifi sadece kâğıt üzerinde mi, yoksa bütçe tercihlerine yansıyor mu? İklim Kanunu Teklifi,

kentlerdeki betonlaşmayı, rant projelerini, doğa talanını nasıl durduracaktır? İklim politikaları yerel yönetimlerle nasıl uyumlu hâle getirilecek, belediye bütçeleri ve projeleri nasıl desteklenecektir?

BAŞKAN - Sayın Kasap...

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Kütahya gibi iklim krizinden en çok etkilenen, klimatizasyonun bozuk olduğu, arsenikli suların içirildiği Emet, Hisarcık ilçelerimiz başta olmak üzere, Seyitömer ve Tunçbilek Termik Santrallerinin filtrelerinin hâlâ çalışmadığı bir yerde iklim kriziyle ilgili kanun getirmek neyin nesidir? Zaten görevini yapmayan Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığının isminden "İklim Bakanlığı" ibaresinin ve "Çevre" ibaresinin çıkarılması gerekmektedir. Görevinizi yerine getirmenizi diliyorum.

Teşekkürler Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Komisyon, buyurun.

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, soruları dinledik. Yazılı olarak kendilerine iletteceğiz.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

İkinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi ikinci...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım, süreyi o zaman devam ettirelim. Yani böyle olur mu?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

Siz mi söz istiyorsunuz?

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Yok, süreyi devam ettirelim Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sıra bende mi?

BAŞKAN - Tanhan, buyurun.

İtiraz yok beyler.

Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Tamam Başkanım.

Maden Kanunu neredeyse 100'ün üzerinde defa değiştirildi ancak yapılan bütün değişiklikler doğal kaynakların daha iyi korunması ve madencilik faaliyetlerinin denetlenmesi için değil, ruhsatların daha kolay ve keyfî bir şekilde dağıtılması için yapıldı. Bu kanun teklifiyle kime, hangi şirketlere, ne türlü imtiyazlar sağlayacaksınız?

BAŞKAN - Sayın Nermin Kara...

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hatay'da ÇED süreci işletilmeksizin, 6 Şubat sonrasında 114 tane taş ocağı, maden ocağı ve hazır beton santrali kurulmuştur. Aynı zamanda, TOKİ'nin şirketleri su borularını patlatmakta ve çevreye hasar vermektedir. Bakanlığınızın veya mülki idare amirliğinin bu konuda herhangi bir denetimi mevcut mu? Var ise bu konuda nasıl bir müeyyide uyguladınız? Bunları bilmek istiyoruz. Ayrıca, kamuoyunda 30 Haziranda sona erecek olan yerinde dönüşüm talepleriyle ilgili bir süre uzatımı düşünüyor musunuz? Çünkü henüz konutlar bitmedi, konutlar bitene kadar bu konuda ne yapacaksınız? Ve yerinde dönüşüm dışında güçlendirme ruhsatlarında belediye ve Bakanlık arasında sıkıntı yaşanıyor; bu konuda mevzuata ilişkin bir düzenleme yapacak mısınız?

BAŞKAN - Sayın Bilici...

MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Bakanlıklar, belediyeler, enerji ve altyapıyla ilgili kurullar arasında görev dağılımı, yetki paylaşımı ve koordinasyon nasıl belgelendirilmiştir? Olası kriz durumlarında acil karar alma süreçleri hukuken tamamlanmış mıdır? İklim Kanunu Teklifi'nde iklim göçü riskini azaltacak, insanları yaşadıkları yerde tutacak politikalar öngörülüyor mu?

BAŞKAN - Sayın Kanko...

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - AKP iktidarı yirmi üç yılda bu ülkenin fabrikalarını, madenlerini, ormanlarını, limanlarını, şeker fabrikalarını, bankalarını yani üreten her şeyini sattı. Bugün Türkiye'nin geçim kaynağı ne yazık ki sanayi, tarım, hayvancılık değil; trafik cezaları, bedelli askerlik, imar barışı, içki, sigara zamları ve verginin vergisi olmuştur. Üretmeyen, sadece ceza ve vergiyle ayakta durmaya çalışan bir devlet yapısı kurulmuştur. Halkın sırtına binen bu yük taşınamaz hâle gelmiştir. Bu düzen ne sürdürülebilir ne de adil; saraylarda şatafat içinde yaşanırken millet açlıkla, adaletsizlikle boğuşuyor. Bu ülkenin kaynağı, üreten halkın teridir; zamlar, cezalarla bu düzen gitmez. Bu yağma düzenine, bu adaletsizliğe, bu yandaş düzene son vereceğiz.

BAŞKAN - Sayın Tahtasız...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Komisyon, iktidara geldiğinizden bu yana "Babalar gibi satacağız." diyerek TÜPRAŞ'tan PETKİM'e, SEKA Kağıttan çimento fabrikasına kadar, şeker fabrikalarına kadar her şeyi sattınız. Yetmedi, sularımızı sattınız; yer altı, yer üstü zenginliklerimizi sattınız; dereleri HES'lere, ormanları RES'lere kurban ettiniz. Yediğimiz zeytini sattınız, Türk vatandaşlığını sattınız, tarım arazilerimizi sattınız, köprüleri, otoyolları sattınız, şimdi de havayı satacaksınız. Sizin derdiniz çevre olsaydı, ormanlarımızı, zeytin ağaçlarını madene kurban etmezsiniz; ormanları, tarım arazilerini ranta ve imara açmazdınız. Sizin tek derdiniz var, o da para. Sizin dinlediğiniz tek kesim var, o da para babaları ve faiz lobileri.

BAŞKAN - Sayın Ekmen...

Sayın Tanhan...

Buyurun.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Mardin'de DEDAŞ zulmü devam ediyor. Sıcaklıkların 45 dereceyi bulduğu bugünlerde Kızıltepe Karakuyu köyünde halk on iki saate varan elektrik kesintileriyle âdeta cezalandırılıyor. Yaşlılar, hastalar, engelliler bu kesintiler yüzünden yaşam mücadelesi veriyor. Bu bir hizmet aksaklığı değil, bu açık açık bir işkencedir. DEDAŞ Kızıltepe gibi tarımsal üretimin yoğun olduğu bir bölgede bilinçli olarak halkı hedef alıyor, mısır ekimi yapan köylüleri resmen cezalandırıyor.

Sadece tarımsal sulama değil, meskenler dâhil tüm köylülerin elektriği keyfi bir biçimde kesiliyor. Halkın en temel hakkı olan elektriğe erişim hakkı engelleniyor. Bu uygulamalar ne teknik ne de zorunluluk ne de adli bir yönetim anlayışıyla açıklanabilir. DEDAŞ bu politikalarıyla halkı tarımdan, üretimden ve yaşamdan koparıyor. Bu bir enerji şirketinin değil, bu bir baskı ve cezalandırma mekanizmasının tutumudur. Yeter artık, bu zulme son verin.

BAŞKAN - Sayın Olan...

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Bitlis merkez Sekiz Ağustos ve Hesan Mahallelerinin yanına taş ocağı yapılmaktadır. Doğal sit alanı olan bu mahallelerin 500 metre yakınındadır bu taş ocakları. Ayrıca 3 taş ocağının daha ruhsatının verildiğini söylüyorlar. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sorduğumuzda "Herhangi bir sıkıntı yok, bütün kurumlara sorduk." diyor ancak oradaki halka sormamışlar. Buradan sormak istiyoruz: Kurumlar mı önemlidir, yoksa halkın görüşü mü? Orada yaşayan halk bu noktada ne yapacaktır?

BAŞKAN - Komisyon...

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Sayın Başkanım, Genel Kurulu ve televizyonları karşısında bizleri izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sorulan soruları dinledik, tek biri İklim Kanunu Teklifi'yle alakalıydı; fosil yakıtlarla ilgili sorulan soru. Diğerleri İklim Kanunu Teklifi'mizi çok ilgilendirmeyen farklı eleştirilerdi.

Fosil yakıtlarla ilgili 2015 yılında kabul edilen Paris Anlaşması'nın üzerinden geçen on yıllık sürede Türkiye'nin yenilenebilir kurulu gücü karşılaştırdığında güneş enerjisi kurulu gücü 249 megavattan 20.349 megavata, rüzgâr enerjisi kurulu gücü ise 4.053 megavattan 13.043 megavata yükseltilmiştir. Enerji verimliliğinde OECD ülkeleri arasında en çok iyileşme sağlayan 3 ülkeden 1'i olan ve yenilenebilir alanında Avrupa'da 5'inci sırada olan ülkemizin 2025 yılında yapılacak yatırımlarla 4'üncü sıraya yükselmesi beklenmektedir. Küresel ölçekte en büyük hedeflerden biri olarak 2035 yılına kadar güneş ve rüzgâr kurulu gücün 4 kat artırılması ve yenilenebilir enerjide 120 bin megavat kurulu güce ulaşılması hedeflenmektedir. Kanun teklifinde döngüsel ekonomi yaklaşımıyla uyumlu olacak şekilde yenilenebilir enerji ve temiz teknolojilerin kullanılmasının artırılmasına ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Ayrıca, yutak alanların ve korunan alanların korunarak artırılmasını, sıfır atık sisteminin uygulanması ve yaygınlaştırılmasıyla iklim değişikliğinin ekosistemlere ve biyolojik çeşitliliğe etkilerinin azaltılması ve sürdürülebilir ekosistem yönetimi için tedbirler alınmasına ilişkin hükümler de kanun teklifi içerisinde yer almaktadır. Taraflar Konferansı'nda fosil yakıtları sınırlandırıcı bir karar henüz alınmamış olup ülkemiz kalkınma öncelikleri gözetilerek ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve göreceli kabiliyetler ilkesi çerçevesinde üzerine düşeni yapmaktadır ülkemiz. Ülkemizin artan enerji talebinin karşılanmasında yerli kaynaklar kullanılarak tüketiciye enerji sürekli ve kaliteli olarak iletilmektedir. 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi doğrultusunda enerjide tam bağımsız Türkiye için yerli ve yenilenebilir kaynaklara yapılan yatırımlar çevreyi kirletme gibi bir sonucun önüne geçilmesine yönelik ÇED izni ve çevre mevzuatı kapsamındaki çalışmalar akabinde yürütülmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

İkinci bölüm üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, ikinci bölümde yer alan maddeler varsa o maddeler üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

12'nci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 6 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Mehmet Karaman

Mehmet Atmaca

Muğla

Samsun

Bursa

Mustafa Kaya

Biröl Aydın

Mesut Doğan

İstanbul

İstanbul

Ankara

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Sırrı Sakık

Van

Mersin

Ağrı

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 12'nci madde üzerine grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Size bir film den bahsetmek istiyorum. Film 1957 yapımı, Henry Fonda'nın başrolünü oynadığı bir film, siyah beyaz bir film ve sadece bir mekânda geçiyor. Filmin içeriğinde 18 yaşında göçmen bir çocuğun babasını öldürdüğüne dair bir iddia var ve 12 jürinin tamamının o iddiayı kabul edip çocuğun elektrikli sandalyeye gönderilmesini kabul etmesi gerekiyor. Tabii, bu 12 jüri içerisinde, burada olduğu gibi "Bir an önce ayrılalım." "Başka işimiz var." "Akşam yemeğimiz var." "Seçim çevreme gideceğim." "Şu programım var." diyen jüriler var ve bu 11 kişilik jürinin tamamı diyor ki: "Bu çocuk suçludur, katildir, gören var, şahit var; dolayısıyla, bu çocuğun idamına hep beraber karar verelim." Bir kişi hariç, o da 8'inci jüri Henry Fonda diyor ki: "Hayır, tartışalım, konuşalım; bir

açından bakıyorsunuz, farklı açılardan bakalım." ve emin olun, filmin sonunda, 90 dakikanın sonunda o 8 numaralı jüri 11 jürinin tamamını ikna ederek çocuğun suçsuz olduğunu ispat ediyor, tespit ediyor.

Değerli arkadaşlar, şimdi, burada "İklim Yasası Teklifi" adı altında bir şey konuşuyoruz. İklim Yasası Teklifi'yle ilgili sanki bütün derdimiz bitti, bütün problemimiz bitti "Acaba bunu, kendimizi mevzuata nasıl uydururuz?" diye alelacele çıkarmaya çalışıyoruz. Maden Yasası'nı konuşuyoruz -yani hiçbir insani şekilde açıklanmayacak durumda olan- Komisyon üyelerini yirmi yedi saat çalışmak zorunda bırakıyoruz, hızın felaket getireceğini hiçbir zaman düşünmüyoruz.

Bakın, ben şimdi bazı verileri size vermek istiyorum, Türkiye'nin şartlarını buna uydurmak için verdiği mücadelenin Avrupa'da, dünyada nasıl yankılandığına dair. 2022 sonrasında, Rusya-Ukrayna savaşından sonra, Birleşik Arap Emirlikleri'nde, Belarus'ta, Slovakya'da, Hindistan'da, Amerika'da nükleer santral açılmış. Başka bir şey daha söyleyeceğim: Şubat 2022'den sonra yani Rusya-Ukrayna savaşından sonra Almanya'da termik santral çalışmaya başlamış -ismi var, telaffuz edemeyebilirim- Janschwalde; herhâlde, Almanca böyle telaffuz edilebilir. Ayrıca, Almanya'da 2020 yılında açılan bir termik santral 2022 yılında kapasite artırımına gitmiş. Sonra Özbekistan'da 2028 yılında faaliyete geçmesi hesaplanan 4 tane termik santral açılacakmış, Güney Afrika'da ve Zimbabve'de de aynı şekilde, termik santraller dünyanın bütün her tarafında açılıyor. Ama birileri bize diyor ki: "Kendi mevzuatınızı Avrupa Birliği'nin koşullarına uydurmak adına her türlü fedakarlığı yapın; sanayinin her türlü sıkıntıyı yaşasın, problem değil." Bu, elbette şu anlama gelmiyor: Yenilenebilir enerjiyi, diğer enerjileri desteklemeyelim, elbette çevrenin, iklimin korunmasıyla ilgili atılması gereken adımları atmamalı anlamına gelmiyor ama burada dünyayı kirleten 2'nci büyük ülke olan Amerika'nın Başkanı Paris İklim Anlaşması'ndan çekiliyor, çekilirken de diyor ki: "Adil olmayan, tek taraflı..." Sonra "Adil olmayan, tek taraflı Paris İklim Anlaşması dolandırıcılığından derhâl çıkıyorum. Çin, hiçbir yaptırıma uğramadan çevreyi kirletirken ABD olarak biz kendi sanayimizi sabote etmeyeceğiz." diyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bütün bu veriler alt alta, üst üste konulduğunda, bence bu "iklim" denilen ama adı "iklim" değil bir "ticaret" kanunu olan bu kanundan önce, şayet hangi komisyon görevliyse bize Türkiye'nin Gümrük Birliğinden uğradığı zararların neler olduğunu getirse, burada tartışırsa emin olun bu kanunu belki bir anlamda mazur görebilirdik ama gümrük birliğiyle ilgili uğradığımız zararlar ortada, gümrük birliğinin ekonomimize verdiği zararlar ortada. 1995 yılında Gümrük Birliği Anlaşması'nı imzaladık, 1995 yılından beri belki 1.995 sefer revize edileceğine dair iddialar yetkililer tarafından ifade edildi ama biz bugün Avrupa'ya satacağımız çeliği, kömürü, demiri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - ...satarken "Biz maliyet üstlenmeyelim de sanayicimiz üstlenmesin." diye maalesef kendimizi mevzuata uydurmaya çalışıyoruz ama aynı şekilde, termik santrallerde filtre denetlemesini yapmıyoruz, filtre takımını öteliyoruz ve diyoruz ki: "Ey zenginler, ey parası olanlar, ey sermayeyi her türlü istedikleri gibi kullananlar; sizin dünyayı kirletmeye hakkınız var, siz filtre takmasanız da olur. İnsanlar kanserden hayatını kaybedsin, hiç önemli değil ama ne olur, biz kendimizi mevzuat uyduralım." Bu kabul edilemez, bu doğru değildir.

Aynı zamanda, size "12 Kızgın Adam" filmini anlatırken bizim görevimizin bazen bize kızsanız da bazen bize darılsanız da bazen "Bizi yoruyorsunuz." deseniz de o 8'inci jüri gibi biz sizi ikna edip sonunda bu işi düzeltmeye gayretliyiz.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL, CHP VE İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Ağrı Milletvekili Sayın Sırrı Sakik.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SIRRI SAKİK (Ağrı) - Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında ben de bir başka felaketten bahsedeceğim. Bölgede bulunduğum süre içerisinde, özellikle Muş ve Ağrı'da -Sayın Başkanımızın da kenti- madde bağımlılarıyla ilgili çok ciddi şeylerle karşılaştım ve orada bizim tahminlerimize göre -Ağrı'da da Muş'ta da- 10 binin üzerinde genç çocuğun madde bağımlılığına ve böyle bir tuzağa düştüklerini gördüm. Hatta, Ağrı Milletvekilimiz Nejla Vekilimizle birlikte dolaşırken bir baba geldi yanımıza, elinde bir poşet, bir de bastonu vardı, sonra poşetteki kutuları yere döktü, döndü, dedi ki: "Ben bunlarla geçiniyorum. Oğlum madde bağımlısı, oğlum gece eve gelir. Hatta bizim kapımız demirdendi, vallahi oğlum geldi, o demir kapıyı söktü, alıp götürdü, sattı ve buradaki bütün yetkililerin haberi var." İkinci gün -partili arkadaşlarımızla dolaşıyoruz- bir anne, onlar geldi, anneler "Kardeşlerim, bize sahip çıkın, çocuklarımız gidiyor." dediler. O baba bana şunu söyledi: "Gidip oğlumu ihbar ediyorum, oğlumu alıp götürüyorlar, birkaç saat sonra tekrar geliyor. Ben, annesi ve kardeşleri hepimiz birlikte dua ediyoruz 'Ya Rab, şu çocuğumu öldür hem o eziyetten kurtulsun hem biz kurtulalım.' diye ama ölmüyor da devlet de sahip çıkmıyor ve biz çok perişanız." Aynı duyguları paylaştan bir anne bize "Ben çocuğumun ölmesini istiyorum. Bu devlet bize sahip çıkmıyor, sokakta aldığımız nefesi bile kontrol eden bu devletten çocuklarımız uyuşturucu bataklığındayken ses seda çıkmıyor." dedi. İlin valisini, ilin Emniyet müdürünü onlarca kez aradım ne yapabiliriz diye ama hiçbir telefonlara çıkmıyor ve oradaki yetkililer, birimler orada bir düşman hukuku uyguluyorlar ve bizim de kafamızda soru işaretleri oluşuyor. Ne yapmak istiyorsunuz? Kürt çocukları çekip gitsin ölsünler, dağa gitsin ölsünler, yurt dışına gidip ölsünler, kalanlar da böyle bir bataklığın içerisine mi düşsünler? Ağrı'dan 55 bin insan Amerika'ya, Kanada'ya gitmiş kaçak yollardan. Bu devletin haberi olmaz mı? Ama "İsterse gitsin yollarda ölsün, ister gidip denizlerde boğulsunlar." diyorlar. Şimdi, bu bataklıkta oradaki yetkililerin emin olun payı çok büyük. Bakın, Cumhur İttifakı'nın bir parçası olan Milliyetçi Hareket Partisi, orada ne söyleniyor biliyor musunuz? "Oradaki yetkililer sizin kontenjanınızdan dolayı Ağrı'da bulunuyorlar ve düşmanlık yapıyorlar." Eğer onlar sizden dolayı oradalarsa size çok büyük hakaret, çok büyük haksızlık yapıyorlar. Hele önemli bir süreçten geçiyoruz. Bu süreçte herkesin birbirine kenetlenmesi gerekirken tam tersi telefonlara çıkmıyorlar. Ya, siz kimsiniz ya? Allah aşkına, niye çıkmazsınız, niye vekillerimizin sorularına cevap oluşturmazsınız? O kentteki hukuksuzluğu ortadan kaldırmak için biz sizi arıyoruz ve aileler çok perişan. Bakın, Bingöl'de, daha bir yıl önce, böyle bir madde bağımlısı sokağa indi, elinde bıçak, 9 kişiyi birden bıçakladı ve 4 kişi öldü. Ben Muş'tayken, Muş'ta yakın kapı komşumuz; evlat, anneyi paramparça etti. İstanbul'da aynı şeyler oldu. Şimdi, bu Parlamento ne yapar? Bizim bu konuda sessiz sedasız durmaya hakkımız var mı? Vallahi, acilen, bu Parlamento derhâl bir komisyon oluşturmalıdır. Geçen hafta bununla ilgili

önemli konuşmalar... Biz sadece bu Mecliste konuşarak değil... Sorunlara çözüm bulmalıyız. Meclis sorunlara çözüm bulma yeridir, onun için geliyoruz. Bu gençler, bu nesil eğer böyle tarumar olcaksa vallahi burada hepimizin vebali çok büyük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SIRRI SAKİK (Devamla) - Teşekkür ediyorum Başkan.

Biz yetkililerden bu konuda bilgi almıyoruz, biz bire bir sokakta görüyoruz, söylediklerimiz gerçekten vahim ve Türkiye'yi, bu ülkeyi bekleyen çok ağır bir sorunla karşı karşıyayız. Bu sorunlara derhâl Parlamentonun bir çözüm bulması lazım. Oradaki yetkililer de bir an önce seçilmişlerle diyalog kurmalılar, belediyelerle diyalog kurmalılar ama Ağrı'da öyle bir vali var, öyle bir Emniyet müdürü var, seçilmiş herkese düşman, belediye başkanına düşman, il genel meclisine düşman, milletvekiline düşman. Sen bu gücü nereden alıyorsun kardeşim? O kentteysen seçilmişlere saygı duyacaksınız, bunu bir kere bilmelisiniz. Orası sizin babanızın çiftliği değil, siz seçilmiş halk temsilcilerine saygı duymalısınız.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

Saygılar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesinin (6)'ncı fıkrasına "yeşil dönüşüm" ibaresinden sonra gelmek üzere "adil geçiş" ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Ankara

Sibel Suiçmez

Trabzon

Mehmet Tahtasız

Çorum

Murat Çan

Samsun

Vecdi Gündoğdu

Kırklareli

Aliye Timisi Ersever

Ankara

Barış Karadeniz

Sinop

Nurten Yontar

Tekirdağ

Gürsel Erol

Elâzığ

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Ömer Fethi Gürer

Niğde

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Elâzığ Milletvekili Sayın Gürsel Erol.

Buyurun Sayın Erol. (CHP sıralarından alkışlar)

GÜRSEL EROL (Elâzığ) - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Nurten Hanım, sizin de Kâtip Üyeliğiniz hayırlı olsun, başarılar dilerim.

Ben öncelikle, konuşmama başlarken dün akşam Leman dergisinin Peygamber Efendimiz'le ilgili paylaştığı, yayınladığı karikatürle ilgili tepkimi ortaya koymak isterim. Kim nasıl düşünürse düşünsün, ben bunu şiddetle kınıyorum ve hiç kimse bu toplumun değerlerini, inançlarını, kutsallarını bu şekilde yorumlayamaz, değerlendiremez ve karikatür yapamaz çünkü bu kutsallar hepimizin kutsalları.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Bravo.

GÜRSEL EROL (Devamla) - Yarın da 2 Temmuz, Sivas Madımak katliamını protesto edeceğiz ve anacağız. Ayrıca bu ülkede yaşayan herkesin inançlarına, değerlerine, kutsallarına bu ülkede yaşayan herkesin saygı duyması gerektiği düşüncesindeyim.

Ben aslında bugün İklim Kanunu Teklifi'yle ilgili değil -Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Komisyon Başkanım da burada- Elâzığ'da geçtiğimiz günlerde yaşanan, bir maden ocağının, bir bakır işletmesinin bölgeye verdiği zararlar ve yarattığı ekonomik kayıplarla ilgili bir değerlendirme yapmak istiyorum. AK PARTİ Elâzığ milletvekili arkadaşlarımız da buradalar, onların da benim gibi düşündüğünü ve bu mağduriyeti onların da tespit ettiğini, onlar da Maden'e gittiğinde Maden halkının, ilçe halkının aynı sorunları onlara da iletildiğini biliyorum. Elâzığ Maden aslında 1800'li yıllarda belediye olmuş, Türkiye ekonomisine çok büyük katkıları olan, devlet işlettiği zaman 4 bin, 5 bin, 6 bin kişinin çalıştığı, ilçenin ekonomisine, sosyal yaşantısına, kültürel hayatına katkı veren bir işletmeyken ne yazık ki 1990'lı yıllarda özelleştiriliyor ve orayı bir holding satın alıyor. Holding satın aldıktan sonra -holdingin ismini özellikle vermiyorum- Maden, ilçe olma vasfını ve özelliğini kaybetmeye başlıyor. Ejder Bey, kendisi kısmen de Madenlidir, babası da orada fırıncılık yapardı, o dönemleri çok iyi bilir. Orada 4 binler, 5 binler çalışırken bir anda düştü 200-250 kişilik sayıya ve bu maden işletmesi kâr oranını yükseltmek adına hem bir doğa katliamı yarattı, vahşi bir madencilik anlayışı sergiledi hem de geçtiğimiz günlerde aslında ilçeye daha büyük bir kötülük yaptı. Bu anlamda, Sayın Bakan Yardımcım, yarın Sayın Bakanla da konuşacağız.

Sayın Başkanım, yani bu konuyu Sayın Bakana da ileteceğiz ama sizden ricam, Çevre Komisyonu olarak da yerinde bir inceleme yaparak aslında bu söylediğimi, o ilçenin hem fiziki koşullarının hem de oradaki coğrafi koşullarının nasıl etkilendiğini, nasıl değiştiğini, nasıl risklere açık olduğunu yerinde görmeniz de yarar var.

Biz madencilığa karşı değiliz, özel sektöre de karşı değiliz, servet düşmanlığımız da yok ama yapılan her işin önce insan sağlığına, toplum duyarlılığına, çevre duyarlılığına uygun olması lazım. Düşünün ki Elâzığ Bakır İşletmesi yüzyıllardır, ta Osmanlı Dönemi'nden bugüne kadar işletilen bir işletme ve bir ilçeyi var eden bir işletme ama özelleştirildikten sonra, ne yazık ki özelleştirildiği günden günümüze kadar sürekli sorunların yaşandığı bir hâle geldi.

Sayın Başkanım, sizin de bilginize sunayım; en sonunda, maden işletmesi, herhâlde maliyetleri biraz daha yüksek olduğu için, kazancı düştüğü için -halk deyimiyle- pıllıyı pırtıyı toplayıp maden sahasını terk etmiş. Yani şu anda orası kendi hâline terk edilmiş ama terk ederken de işçilerin maaşını aylardır ödememiş, aynı zamanda esnafa borçlarını ödememiş ve ilçede inanılmaz bir

ekonomik krize neden olmuş. Öyle değil misayın milletvekilleri? Bu bilgi size de gelmiştir, siz de teyit ediyorsunuz ve bunun çözümü lazım. Yani çözümü nedir? Çözümü devletin, ilgili bakanlıkların bu işletmeleri iyi denetlemesi lazım.

Ayrıca, bir suistimal daha var, suistimal de şu: Yani maden işletmesinden kaynaklı gelirinin büyük bir bölümünü o ilçenin belediyesine aktarması gerekirken yaklaşık on beş yıldır belediyeye, kamuya olan miktarını da yatırmamış. Yani tam bir soygun düzeni. Adam geldi, vurgununu vurdu, madenini çıkarabileceği en yüksek kâr oranında çıkardı, sattı, maden değerini kaybetti, devlete ve yöre halkına enkazı bıraktı, kaçtı.

Şimdi, bu anlamda, Parlamente'nin bilgisine sunuyorum, Bakanlık yetkililerinin bilgisine sunuyorum, Çevre Komisyonumuzun, Sayın Başkanım, sizin bilginize sunuyorum: Maden bu anlamda çaresiz, Maden'deki vatandaşlar zaten fakir fukara, evine ekmek götüremez, aldığı maaşla geçinen insanlar. Buraya devlet ve bakanlıklar bir an önce çare bularak buradaki mağduriyetin giderilmesi gerektiği konusunda Meclisimizi bilgilendirir.

Hepinize sevgi ve saygılarımı arz ederim, sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Erol.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesinin (2)'nci fıkrasında yer alan "belirlenir" ibaresinin "tespit edilir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenol Sunat

Manisa

Turan Yaldir

Aksaray

Selcan Taşcı

Tekirdağ

Yasin Öztürk

Denizli

Yavuz Aydın

Trabzon

Ömer Karakaş

Aydın

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Aydın Milletvekili Sayın Ömer Karakaş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bugün burada sözde iklim kanununu görüşüyoruz ama bu kanun iklimle ilgili değil, insanla, üretimle, özgürlükle hesaplaşmak için yazılmıştır. Adına "İklim Kanunu Teklifi" dedikleri bu metin eğer Mecliste oylanacak olursa şu ana kadar görüşülen en sinsi, en tehlikeli ve en küresel projelerden bir tanesidir. Burada konuştuğumuz şey yalnızca çevre değil, Türkiye'nin bağımsızlığıdır. Bu yasa bir doğa koruma metni gibi sunuluyor ama arka planında neler var? Küresel şirketlerin çıkarları, karbon borsası, vergi piyasaları, kimin ne kadar nefes alacağına karar verecek bir yapı. Bu yasa Türkiye'yi iklim bahanesiyle zincire vurma yasasıdır. Bu yasa Türkiye'yi iklim bahanesiyle zincire vurmakla kalmayıp "emisyon" diyerek ahırlara kota getirecektir, "karbon ayak izi" diyerek ineği, keçiyi, koyunu suçlayacaktır; yarın "Et üretimi iklimi bozuyor." deyip hayvancılığı bitirecektir, öbür gün "Tarım su tüketiyor." diyerek çiftçiyi topraktan koparacaktır. Tohumu dışarıdan alınan genetiği oynanmış gıda, içeriği belirsiz suni et, nefes alırken bile izin istenen bir dijital esaret.

Sayın milletvekilleri, Paris İklim Anlaşması'nın altına imza attınız, şimdi de kanunla teslimiyetinizi tanımlıyorsunuz. Bu kanunun arkasında kimler var? Rockefeller Vakfı, Birleşmiş Milletler, Dünya Sağlık Örgütü, Bill Gates. Dünyanın efendisi rolüne soyunmuş bu yapıların amacı insanı topraktan, hayvandan, üretimden koparmaktır; yerine ise bağımlı, kimliksiz, kimyasallarla beslenen yeni bir insan türü yaratmaktır ve Türkiye'ye diyorlar ki: "Sen doğanı da bize teslim et, insanını da. Senin ne yiyeceğine biz karar veririz. Senin hayvanlarını biz fişleriz. Çiftçini biz denetleriz." Bu yasa tam da bu dönüşümün Türkiye'deki ilk adımı ve ilk aşamasıdır. Topraksızlaştırılmış, hayvansızlaştırılmış, tarımsızlaştırılmış bir toplum yaratmanın altyapısıdır.

Değerli milletvekilleri, sizleri uyarıyorum, yarın çok geç olacak. Eğer bu yasa geçerse yarın torunlarınız sizlere gerçekten beddua edecekler. Bugün gıda, yarın kıyafet, ertesi gün enerji, su, ulaşım; hepsine karbon karnesi gelecek. Ne diyor bu yasa? "Karbon ticareti" diyor, "karbon kotası" diyor, "karbon ayak izi" diyor. Yarın bir gün size şunu söyleyecekler: "Sen bu ay çok fazla nefes tükettin, fazla salınım yaptın." "Sen bu hafta çok fazla kırmızı et tükettin, karbon hakkını kullandın." "Senin evin yalıtımsız, fırınına fazla çalıştırmışsın." Bugün hayvana kota, yarın ekmeğe sınır, ertesi gün insana barkod gelecek; bugün çiftçiliğe yasak, yarın pazara, ertesi gün hayata yasak gelecek. Bunun adı nedir biliyor musunuz? Küresel çobanların dijital sürüler yaratma projesidir. İleride torunlarınız birer dijital sürü hâline gelecekler yani kısaca sanal bir cennet, gerçek bir dijital hapishane yaratacaklar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Bakın, geçmişte Covid kısıtlamalarıyla insanların yaşam alanlarını, işlerini, ibadetlerini sınırlandırdılar; bugün aynı şeyi karbon kısıtlamalarıyla yapacaklar. Dün "Maske takmazsan ceza." diyorlardı, yarın "Fazla karbon salarsan ceza." diyecekler. Covid tarikatı neyse iklim tarikatı da aynıdır.

Değerli milletvekilleri, bu yasa geçerse sadece doğa değil Türkiye'nin egemenliği de karbon pazarına satılmış olacaktır. Bu yasa geçerse sadece üretici değil, milletin gıda hakkı, yaşam hakkı, nefes hakkı ipotek altına girecektir. Bu kanun kabul edilmemelidir. İklim maskeli bir darbe yasasıdır bu. Bugün bu kanuna "evet" dersanız yarın hangi yüzle halkın karşısına çıkacaksınız, hangi yüzle köylünün elini sıkacaksınız?

Tüm Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 12'nci maddesinin (5)'inci fıkrasında yer alan "görüşüyle" ibaresinin "görüşü alınmak suretiyle" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ahmet Özyürek

Fevzi Zırhlıoğlu

Ayşe Sibel Ersoy

Sivas
Naci Şanlıtürk
Ordu

Bursa

Adana
Tamer Osmanağaoğlu
İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Tamer Osmanağaoğlu.

Buyurun Sayın Osmanağaoğlu. (MHP sıralarından alkışlar)

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; kanunun 12'nci maddesi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Heyetinizi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Maalesef, son günlerde Sakarya'da, Bilecik'te, Manisa Akhisar'da, Hatay'da ve seçim bölgem İzmir'de çıkan orman yangınlarının hayatı olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Sadece İzmir Seferihisar'da çıkan orman yangınından dolayı 6 mahallemizde 42.300 vatandaşımızın güvenli bölgelere tahliye edilmesi, sadece İzmir'de 132 konut ve 1 iş yerinin yangından zarar görmesi alevlerin ne denli büyük bir tehdit oluşturduğunu göstermektedir. Şükürler olsun ki bu yangınlarda insan kaybı olmamış, devletimiz müşfik ve cömert elini vakit kaybetmeksizin vatandaşlarımıza uzatmıştır.

Diğer yandan, yangınların çıktığı ilk andan itibaren yurdumuzun dört bir yanında Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı eğitilmiş ve profesyonel ekipleriyle alevlerle mücadeleye katkı sunmuştur, orman yangınlarının yaşandığı bölgelerde devletimizin ilgili kurumlarıyla tam koordinasyon hâlinde sahaya inmiştir, müdahale, soğutma, tahliye ve lojistik destek başta olmak üzere her alanda devletin ve milletin yanında yer almıştır. Kahramanmaraş'ta yangına göğüs geren, Hatay'da sırtında su taşıyan, Manisa'da duman altında ağaçları koruyan, Antalya'da köylünün elinden tutan, İzmir'de alevlerle mücadele ederek ekiplere haber veren ve alevlerle mücadeleye omuz veren bu ülkü erleri, gönüllü vatandaşlarımız ve elbette ki alevlerle göğüs göğüse mücadele eden orman kahramanları en içten takdiri hak etmektedirler. Bu vesileyle, bu fedakâr gençliği yöneten, yönlendiren liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'ye, bu çalışmaları organize eden Ülkü Ocakları Genel Merkezimize, sahada emek veren her bir ülküdaşıma, havadan ve karadan alevlere müdahale eden, yangınlarla mücadele eden Orman Genel Müdürlüğümüzün kıymetli personeline, yangın alanında ve sonrasında yaraları sarmak için fedakârca görev ifa eden AFAD personelimize, 112 çalışanlarımıza şahsım ve milletim adına teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, evet, çok şükür, bu yangınlarda insan kaybı olmamıştır ancak ifade etmem gerekir ki yangınlarda kulakları sağır eden sesleriyle feryat ederek ölen orman canlılarının vebali sebep olanların üzerinden kalkmayacaktır. Attığı sessiz çılgınlıklarıyla ciğerlerimizi dağlayan Allah'ın emaneti yeşil vatanın her bir karışığı buna sebep olanları asla affetmeyecektir. Sorumluluğunu taşıdığımız gelecek nesiller ise bu yangınlara sebep olanlara haklarını asla helal etmeyecektir. Biliyoruz ki yaş kesmek, baş kesmek demek, ormanları korumak ise geleceğimizi korumak demektir ve ormana zarar vermek de vatana ihanetle eş değerdir.

Dolayısıyla, liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi, ormanlar millî servettir, ormanlar manevi berekettir. İhmalkârlıktan, dikkatsizlikten, düşüncesizlikten, tedbirsizlikten, pervasızlıktan, magandalıktan veya sabotajlardan kaynaklı yangınlar artık tahammül sınırlarını aşmaktadır. Bir ağacın yanması, bir ormanın yok olması, esasen ülke ve millet varlığına kastetmektir. Boynumuzun borcudur ki ağaçları yakanların hayat ışığını söndürmek. Canavarlığın, bu tip bir Vandallığın olağan karşılanması, sıradan görülmesi akla da ahlaka da elbette insanlık değerlerine de aykırıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (Devamla) - Ormanları korumak sadece doğayı değil, Türk milletinin vicdanını, ruhunun kökünü korumaktır ve biz bu kökten geldik, bu toprağın evladıyız, onu savunmak da bizim şerefimizdir.

Bu yangınlara karşı her vatandaşımızı sorumluluk bilinciyle hareket etmeye davet ediyorum. Unutmayın, ormana atılan bir izmarit bin yıllık ağacı yok eder, cam şişe kuruyan yapraklar arasında bir kıvılcım demektir. İhmal bazen ihanete dönüşebilir. Milletimizin her ferdini çevreye duyarlı olmaya, şüpheli durumları yetkililere bildirmeye, ormanları korumamıza ve mücadelemize omuz vermeye davet ediyorum.

Sözlerimi bitiriyorum, hepinizi saygı ve hürmetlerimle selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim, sağ olun.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin (6)'ncı fıkrasına aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

"Bu gelirlerin yüzde onuna kadar olan tutarı adil geçiş uygulamaları kapsamında yürütülecek faaliyetler için kullanılabilir. Bu kapsamda Başkanlık bütçesine özel ödenek olarak tahsis edilen kaynaklar münhasıran adil geçiş uygulamalarında kullanılmak üzere genel bütçe kapsamındaki idarelere özel ödenek şeklinde, merkezi yönetim kapsamındaki diğer idarelere ise ilgili mevzuatı çerçevesinde transfer edilebilir. Bu fıkra kapsamında diğer idarelere yapılan aktarmalar 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 21 inci maddesi ve yılı merkezi yönetim bütçe kanununda düzenlenen ödenek aktarmalarına ilişkin sınırlamalara tabi değildir. Bu fıkra gereğince genel bütçe kapsamındaki idarelere aktarılan tutarlardan yılı içinde harcanmayan kısımları ertesi yıl bütçelerine devren ödenek kaydetmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir."

Leyla Şahin Usta
Ankara
Ayşe Keşir
Düzce

Lütfiye Selva Çam
Ankara
Şengül Karslı
İstanbul

Asuman Erdoğan
Ankara
Osman Sağlam
Karaman

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Takdire bırakıyoruz Sayın Başkanım.
BAŞKAN - Önergenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle, yeşil dönüşüm ve iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında kullanılacak gelirlerin bir kısmının adil geçiş sürecinde değerlendirilmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

13'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Mehmet Karaman

Mehmet Atmaca

Muğla

Samsun

Bursa

Birol Aydın

Mustafa Kaya

Mesut Doğan

İstanbul

İstanbul

Ankara

Doğan Demir

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Hüseyin Olan

Van

Mersin

Bitlis

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Doğan Demir.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

DOĞAN DEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz İklim Kanunu Teklifi'yle ilgili görüş ve önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Madencilik bir ülke lehine olabilmesi için attığımız taş ürküttüğümüz kurbağaya değişiyor mu diye bir düşünmemiz gerekiyor. Akbelen'e bakarsak değil, zeytinliklerimiz, doğamız katlediliyor ve karşılığı koskoca bir hiç. Tüm bunları ve kanunun tamamını gözden geçirdiğimizde bizim bu ülkenin yarınları için bu kanunu desteklememiz mümkün değildir. İklim değişikliği, geniş çaplı bilimsel araştırmalar ve uluslararası gözlem verileriyle kanıtlanmış, küresel ekosistemler üzerinde derin etkiler oluşturan ve insanlığın ortak çabasıyla yönetilmesi gereken bir olgudur ancak mücadelenin nasıl yürütüldüğü ve maliyetinin kimler tarafından üstlenileceği hususu iklim politikalarının adalet ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde değerlendirmesini zorunlu kılmaktadır.

İklim değişikliği Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası anlaşmalar çerçevesinde giderek daha büyük bir önem kazanmaktadır. Paris Anlaşması ve Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı doğrultusunda hazırlanan bu kanun teklifi iklim değişikliğiyle mücadelede kurumsal ve yasal çerçeve oluşturmayı amaçlamaktadır ancak teklifin içeriği incelendiğinde uygulama süreçlerindeki belirsizlikler, yatırım mekanizmalarındaki yetersizlikler, kurumsal koordinasyon eksiklikleri ve sosyal adalet boyutundaki açıklar dikkat çekmektedir. Türkiye'nin ekonomik büyümesini, tarımsal özgürlüğünü ve sanayi kapasitesini koruyarak, hatta çok daha iyiye götürerek çevresel sorumluluklarını yerine getirebileceği dengeli bir model oluşturulması gerekmektedir ancak mevcut teklif, küresel karbon politikalarına entegrasyonu önceleyen, Türkiye'nin üretim yapısını koruyacak somut mekanizmalardan uzak bir düzenlemeye dönüşme riski taşımaktadır. Özel sektörün yükümlülükleri, sorumluluk alanları ve olası yatırımlar konusunda ciddi belirsizlik bulunmaktadır. Emisyon Ticaret Sistemi ve Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması gibi kritik araçlardan bahsedilmiş olsa da mekanizmaların nasıl işletileceği, hangi usul ve esaslara göre uygulanacağı ve hangi kurumların denetim yetkisine sahip olacağı konusunda yeterli netlik yoktur. Yatırımların nasıl belirleneceği ve kim tarafından uygulanacağı da kanunda belirsizdir. Kanun teklifi sanayi, tarım ve üreticiler için ciddi mali yükler getirmektedir. Bu yüklerin hafifletilmesi için gerekli teşvik ve finansman mekanizmaları oluşturulmalı, yeşil dönüşüm sürecinde sanayicinin rekabet gücünü koruyacak özel teşvikler devreye sokulmalıdır. Emisyon azaltımını teşvik eden ancak üretim kapasitesini baltalamayan sürdürülebilir finansman araçları tanımlanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa ve ABD sanayileşme sürecinde doğayı sınırsızca tüketmiş, bugün ise gelişmekte olan ülkelere karbon düzenlemeleri aracılığıyla ek maliyetler yüklemiştir; bu olayın asıl özeti aslında budur. Türkiye, küresel iklim politikalarının adaletsiz yük dağılımı nedeniyle cezalandırılan bir ülke değil, sanayisini ve üreticisini koruyarak adil dönüşüm sağlayan bir aktör olmalıdır. Teklif yerel yönetimlerin iklim politikalarına aktif katılımını zorunlu kılmaktadır ancak bu katılımın nasıl sağlanacağı, mali ve beşerî kaynakların nasıl oluşturulacağı net değildir. Yerel yönetimler sürecin dışında tutulmuştur fakat yerel yönetimlerin uygulamaları desteklenmediği takdirde iklim politikalarının sahaya yansımaları mümkün olmayacaktır. Sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, üniversiteler, kamu AR-GE birimleri ve özel sektör temsilcileri karar alma süreçlerine dâhil edilmemiştir. İklim krizinden en fazla etkilenecek kesimler arasında küçük çiftçiler, düşük gelirli haneler ve dezavantajlı topluluklar yer almaktadır ancak bu gruplara yönelik özel tedbirler ve sosyal politikalar kanun teklifinde somut şekilde ele alınmamıştır. Toplumsal farkındalıkların nasıl yürütüleceği, hangi kurumların sorumluluğunda olacağı, finansmanın nasıl sağlanacağı konusunda da belirsizlikler bulunmaktadır. Türkiye'nin karbon piyasalarına entegrasyonu yerli üretimi ve millî ekonomiyi koruyacak, dengeli bir modelle gerçekleşmelidir. Bu yasa, yerli sanayiye, ihracatçıyı, üreticiyi destekleyen güçlü teşvik mekanizmaları olmadan uygulanamaz.

Sonuç olarak, mevcut çevre ve enerji kanunlarıyla çelişkileri giderecek, mükerrer hükümleri önleyecek uyum düzenlemeleri yapılmalıdır. İklim politikaları ve eylem planları hazırlanırken sivil toplum, akademi, özel sektör ve yerel halkın katılımını sağlayacak danışma kurulları ve komisyonlar kurulmalıdır. "2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi" için ara hedefler ve sektörel planlar belirlenmeli, bunların başarısı için mevzuatta net hükümler yer almalıdır. Emisyon Ticaret Sistemi, Sınırdan Karbon Düzenleme Mekanizması gibi araçların yasal ve teknik altyapıları, yatırım ve teşvik sistemleri ayrıntılı şekilde tamamlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

DOĞAN DEMİR (Devamla) - Yerel yönetimlerin ve küçük işletmelerin yeşil dönüşüme erişimini kolaylaştıracak hibe, kredi ve teşvik mekanizmaları belirlenmelidir. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en çok hissedecek kesimlere yönelik özel destek ve uyum programları hazırlanmalıdır. Denetim süreçlerinde bağımsız denetçiler ve sivil toplumun dâhil olabileceği mekanizmalar oluşturulmalıdır. Türkiye, küresel karbon piyasalarının edilgen bir uygulayıcısı değil kendi yol haritasını belirleyen bir aktör olmalıdır.

Gelecek kuşaklara bırakacağımız en değerli miras şüphesiz ki temiz bir çevre, katledilmemiş bir doğadır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin birçok ilinde yükselen dumanlar sadece ağaçların değil, yaşamın, ekosistemin, insan emeğinin ve ortak geleceğimizin kül olduğunu gösteriyor.

Türkiye'de 1 Ocak ila 16 Haziran döneminde 778 yangın kayıtlara geçti. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığına göre ise son üç günde çok büyük bir felaketten söz ediyoruz; toplam 263 orman yangını çıktı. Bu yangınlar sadece yaz mevsimi sorunu değil, açık bir ekolojik yıkımın, siyasi sorumsuzluğun ve rant hırsının sonucudur. Manisa, Bodrum, Hatay, Adana, İzmir gibi 15 yerde ormanlar yanarken kamunun elinde yeterli ekipmanın olmadığını, personel sayısının yetersiz olduğunu ve daha vahimi hiçbir ön hazırlığın da yapılmadığını gözlemliyoruz. Ormanların yetişmesinde hiçbir emeği olmayan iktidarın yangın söndürmede de hiçbir iradesi olmadığını görüyoruz. Son on yılda ortalama yıllık 2.700'ün üzerinde yangın meydana gelmekte ve yine yıllık 25 bin hektarın üzerinde ormanlık alan yok olmaktadır. 2024 yılında ortaya çıkan acı manzaralardan hiçbir ders alınmadı, buna karşın orman yangınlarıyla mücadelede en etkili alan olan havadan müdahale konusunda yetersiz kalındı ve hâlen yetersiz kalınıyor. Hani nerede sizin 27 uçak, 105 helikopterden oluşan yangın söndürme filonuz? Yanan her orman hepimizin geleceğinden çalınan bir parçadır. Bu nedenle, bugün yaşananlar sadece bir yangın değil, planlı bir doğa talanının ve siyasi ihmalkârlığın bir sonucudur.

Bu iktidar döneminde âdeta bir iklim felaketi, bir doğa katliamı yaşanmaktadır. Bunların yaşandığı yerlerden biri de vekili olduğum Bitlis'tir. Bitlis'te bir yandan ormanlar kesilip yakılırken, yok edilmek istenirken öte taraftan da Bitlis kent merkezinde bulunan doğal sit alanının hemen yanında, 500 metre yakınında 4 adet taş ocağı işletmeye açılmaktadır.

Aynı şekilde, 81 ilden 1'i olan Bitlis'in bütün atık suları şehir merkezinden geçen Bitlis Deresi'ne akmaktadır. Büyük Seyyah Evliya Çelebi'nin de vurguladığı gibi, vadideki şehir Bitlis, Beş Minare'nin dışında beş ayrı koldan oluşan vadileriyle ünlüdür. Ne yazık ki bugün 7 bin yıllık bu tarihî kentte arıtma tesisi olmadığından bütün atık sular, kirli sular bu vadilerden geçen derelere akmaktadır. Bu dereler de kent merkezinin ortasından geçmektedir. Bitlis'te âdeta bir doğa felaketi yaşanmaktadır.

Bu çektiğim fotoğraf Bitlis Batarya Kavşağı'nda, Değirmendere tesislerinin hemen altındandır. Bitlis'teki şehrin bütün kanalizasyonu dereye akmaktadır. Derenin rengini görüyorsunuz ve bu dere, olduğu gibi Bitlis şehir merkezinden geçip Siirt'te Botan Nehri'ne karışmaktadır. Şehrin içinden bir uçtan bir uca geçen bu derenin ortaya saldırdığı mikroplar ve yayılan pis kokular halk sağlığını ciddi anlamda tehdit etmektedir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını bu konuda defalarca uyarmamıza rağmen Bakanlığın, Bitlis Belediyesiyle ilgili bir uyarısı ve bir yaptırımı ne yazık ki bugüne kadar olmadı. Bitlis Belediye Başkanı halk sağlığını tehdit eden bu sorunu çözmediğini ve arıtma tesisine ihtiyaç olmadığını söylerken âdeta Bitlis halkıyla alay etmektedir. Özellikle yaz aylarında çevreye yayılan ağır koku, mikrop ve kirlilik halk ve çevre sağlığını ciddi biçimde tehdit etmektedir.

Şimdi, bu kürsüden Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sormak lazım: Bitlis'in arıtma tesisi sorununu çözecek misiniz yoksa Bitlis gibi tarihî bir kentin içinden bütün atık sular akıp Bitlis halkını zehirleyecek mi? Başta Bitlis Belediyesi olmak üzere iktidarın milletvekilini, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını uyarıyoruz, onlara buradan çağrı yapıyoruz: Bitlis'in kanalizasyon ve arıtma tesisi sorununu bir an önce çözün, yoksa ciddi anlamda bir çevre felaketiyle ve halk sağlığı sorunuyla karşı karşıya kalacağız diyerek sonlandırıyorum.

Genel Kurulu selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeleri...

III.- YOKLAMA

(YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Efendim, oylamadan önce toplantı yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN - Önergeleri oylamadan önce yoklama talebi var.

Yoklama talebinde bulunan arkadaşlarımızın isimlerini tespit edeceğim.

Sayın Özdağ, Sayın Kaya, yine Sayın Kaya, Sayın Kavuncu, Sayın Torun, Sayın Türkoğlu, Sayın Taşcı, Sayın Sunat, Sayın Çirkin, Sayın Ün, Sayın Atmaca, Sayın Kırkpınar, Sayın Aydın, Sayın Akalın, Sayın Öztürk, Sayın Kocamaz, Sayın Karatutlu, Sayın Ekmen, Sayın Şahin, Sayın Bilici, Sayın Aşila.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.32

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Nurten YONTAR (Tekirdağ)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103'üncü Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde verilen İstanbul Milletvekili Doğan Demir ve arkadaşları ile Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan ve arkadaşlarının aynı mahiyetteki önergelerinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükarı Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.
198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesinin (1)'inci fıkrasında geçen "faaliyetlerin" ibaresinden sonra gelmek üzere ", bilimsel çalışmaların" ibaresinin eklenmesini; (2)'nci fıkrasında yer alan "tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının" ibaresinin "tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra bu sektörlerde çalışanların" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Ankara

Sibel Suiçmez

Trabzon

Mehmet Tahtasız

Çorum

Murat Çan

Samsun

Vecdi Gündoğdu

Kırklareli

Aliye Timisi Ersever

Ankara

Barış Karadeniz

Sinop

Nurten Yontar

Tekirdağ

Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu

İstanbul

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Ömer Fethi Gürer

Niğde

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Ayşe Sibel Yanıkömeroğlu.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu vesileyle, Başkanlık Divanı'nda görev alan milletvekillerimizi tebrik ediyor, başarılar diliyorum.

Görüşmekte olduğumuz İklim Kanunu Teklifi, gelecek nesilleri doğrudan ilgilendiren bir tekliftir. İklim değişikliği sadece çevresel değil aynı zamanda ekonomik ve sosyal boyutları da olan küresel bir krizdir ve bu krizin etkileri her geçen yıl daha da şiddetlenmektedir. Türkiye, en çok etkilenen ülkelerden biridir maalesef. Bu durum, kırılgan grupları daha da etkilemektedir. Bu açıdan iklim değişikliği aynı zamanda bir sosyal adalet ve insan hakları meselesidir.

Değerli milletvekilleri, bu kanun teklifinin adı "iklim kanunu" olmasına rağmen ne yazık ki iklim kriziyle ilgili somut çözümler içermemektedir. Teklifte, özellikle Emisyon Ticaret Sistemi'nin kurulması planlanmaktadır. Bu, Avrupa Birliğiyle uyum ve Paris İklim Anlaşması kapsamındaki taahhütler açısından gerekli bir adımdır ancak bu sistemin nasıl uygulanacağı büyük önem taşımaktadır; maalesef biz bu detayları teklifte göremiyoruz. ETS, tek başına emisyon azaltımı sağlayamamaktadır. Asıl hedef, iklim değişikliğinin önüne geçmek ve sera gazı emisyonlarını azaltmak olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, iklim değişikliği teknik bir konu olması sebebiyle bilimsel bulgularla desteklenmelidir. Bu sebeple de bilimsel danışma kurulu kurulmalı ve yalnızca gerektiğinde değil, kalıcı olarak varlığı sağlanmalıdır. İklim politikalarının

geliştirilmesinde şeffaflık, halkın katılımı ve bilgiye erişimi son derece önemlidir; ne yazık ki teklifin bu yönü de eksik kalmıştır. Ayrıca, teklifte Meclis denetimine yer verilmemiş ve Parlamente'ye hiçbir rol biçilmemiştir; bu durum hesap verilebilirlik açısından önemli bir eksikliktir.

Buradan iktidara seslenmek istiyorum: Anlaşılan o ki sizin iklim değişikliğiyle mücadele gibi bir amacınız yok; esas amaç, Avrupa Birliği'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması'ndan kaçmak ve yeni bir rant kapısı açmak.

Ayrıca, teklifte "iklim adaleti" "adil geçiş" gibi terimlerin içeriği doldurulmamış. Emisyon azaltımına ve net sıfır hedefine ilişkin yapılacaklar maalesef yer almıyor. Gelecek nesillerin yaşam haklarına yönelik hiçbir güvence sunulmuyor. Evet, her şey belirsiz ama bir şey hariç; emisyon ticaretine ilişkin düzenlemeler çok net. Kirlenme hakkını alıp satılan bir mala dönüştürüyorsunuz yani kirliliğin ticaretini yapıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Böyle bir sistem, emisyonları azaltmak yerine daha da arttıracaktır. Bu ticaretten elde edilecek gelirle "yeşil büyüme" adı altında bir sistem kurulacak, birileri zenginleşecek. Görüyoruz ki karbon ticareti üzerinden hemen yeni bir rant yaratılmış. Oysaki bu gelirin uyum hedeflerinde, adil geçiş mekanizmalarında ve kayıp zarar süreçlerinde kullanılması gerekirdi yani "yeşil büyüme" değil "yeşil kalkınma" olmalıydı.

Değerli milletvekilleri, bu teklif yeniden hazırlanmalıdır. Fosil yakıtlardan çıkışa yönelik bir plan oluşturulmalı, sera gazı emisyonlarını azaltacak uygulamalar yapılmalı, afetlere karşı önlemler alınmalı, biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler korunmalıdır. Ayrıca, sivil toplum kuruluşları ve bilim insanları da sürece dâhil edilmelidir; denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir. Teklifi bu hâliyle kabul etmemiz mümkün değildir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 13'üncü maddesinin (5)'inci fıkrasında yer alan "Bakanlık tarafından" ibaresinin "Bakanlıkça" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenol Sunat

Manisa

Selcan Taşcı

Tekirdağ

Turan Yaldir

Aksaray

Yasin Öztürk

Denizli

Yavuz Aydın

Trabzon

Adnan Şefik Çirkin

Hatay

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Hatay Milletvekili Sayın Adnan Şefik Çirkin.

Buyurun Sayın Çirkin. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Hatay) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, müsaadenizle yasa teklifinin adının "iklim yasası" olması vesilesiyle biraz Hatay'ın ikliminden bahsetmek istiyorum. 6 Şubat'tan beri makûs talihini bir türlü yenemeyen Hatay birkaç gündür de Türkiye'nin birçok yerinde olduğu gibi büyük bir yangınla uğraşıyor. Hataylılara geçmiş olsun dileklerini buradan iletiyorum.

Bu yangın çok muazzam bir orman alanını maalesef perişan etmiştir, dümdüz etmiştir fakat sevindirici tarafı, başta Valilik olmak üzere devlet kurumları vatandaşlarımızın tamamını tahliye etmek suretiyle bir can kaybı olmamasını temin etmişlerdir ve hayvanların da neredeyse tamamının tahliye edilmesiyle bir hayvan telefı de söz konusu olmamıştır. Huzurlarınızda hepsine teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Hatay her bakımdan çok büyük sıkıntılarla karşı karşıya. Örneğin, geçtiğimiz günlerde Sayın Cumhurbaşkanımızın açıkladığı büyük tarım paketinden, çiftçiye verilecek yeni kredilerden Hatay çiftçisi muhtemelen yararlanamayacak çünkü borcunu ödeyemeyecek. Hatay bir de -Türkiye'de olduğu gibi- kuraklıkla boğuşmakta yani su bitti. Pamuklarımızı ektik, ertesi gün çıkması için sulamak zorunda kaldık; birinci, ikinci suyunu verdik, üçüncü suyunu vermeye fırsat kalmadı ve sularımız kurudu. Bu anlamda çiftçi korkunç bir darboğaz içerisinde. Dondan zarar gören çiftçilerimiz var. Kuraklık başa bela ve -çiftçi olmayanlar bilmez- bu pamuğu sulayıp büyütmezsek, alacağımız o kısıtlı rekoltenin en fazla yarısını alacağımızı düşündüğümüzde -yani 500 kilo yerine 200 kilo, 300 kilo- o pamuğu da -artık pamuk toplamada makineleştik- makineler toplayamayacak çünkü boyu kısa kalacak. Çiftçi müthiş bir sıkıntıyla karşı karşıya.

Burada Hükümetten talebimiz, Hatay çiftçisinin başta Ziraat Bankası borçları ertelenmeli, öteleme değil çünkü ben her fırsatta bu kürsüden ifade ediyorum: Ziraat Bankası'nın ötelemelerinde aldığı faiz kulüpçü faizini geçmiş. Borçlar faizsiz ertelenmeli ve çiftçimize yeni kredi açılmalı, acil bir can suyu verilmeli. Bunun yanı sıra, pamuk ve buğdaya hiç olmazsa bir defaya mahsus, çok yüksek oranda desteklemeler verilmeli. Hatay çiftçisi buğday da biçemedi, kuraklık buğdayı da vurdu. Zeytin bu sene yük tutmadı.

Şimdi, zaten depremle boğuşan Hataylı bir de bu darbeler karşısında ne yapacağını şaşırılmış durumda. Bu noktada Hükümetten ve başta Sayın Mehmet Şimşek'ten insaf bekliyoruz, vicdana davet ediyoruz. Hatay gerçekten mücadelecı bir il, Hataylı gerçekten cesur ama bu mücadelesinde Hükümeti de arkasında görmeli.

Konutlarımız yapılıyor. Evet, vadedilen süreler içerisinde bitmiyor ancak bunu politize etmiyoruz çünkü darbenin çok ağır olduğunu görüyoruz. Vakıtlı teslim edilebilir ama inşaatlar devam ediyor. Yalnız bu karın doyurmuyor. O inşaatlar bittikten sonra o evlerde oturan vatandaşlarımızın o evlerin elektrikliğini, suyunu ödeyebileceği şüpheli.

Bir mücbir sebep yasasında kendi milletvekillerinizi de -iktidara sesleniyorum- iktidarımızın sayın milletvekillerini de mahcup ettiniz. Onlar da çok gayret etti, çok diretti, çok baskı yaptı ancak Sayın Mehmet Şimşek'e bunu bir türlü anlatamadılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ADNAN ŞEFİK ÇİRKİN (Devamla) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ne alacaksın Hataylıdan? İfade ediyoruz, defalarca ifade ettik; Hataylıdan ceketten başka alacağı bir şeyi yok Sayın Mehmet Şimşek'in. Otursun araştırsın, rakamlar elinde; ne tahsil edebildi, ne vergi alabildi? Vergi verecek hâli mi kalmış Hataylı'nın?

Bu vesileyle inşallah, o da insafa gelir ve hiç olmazsa çiftçi için biraz kesenin ağzını açar. Gerçekten çiftçi batarsa -ki zaten batmış- kurtulamazsa esnaf da batar. Hatay esnafı büyük oranda çiftçiye dayalıdır.

Sayın milletvekilleri, sabrınıza teşekkür ediyoruz ve tekrar ifade ediyorum ki Sayın Mehmet Şimşek'i insafa davet ediyoruz.

Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çirkin.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın Başarır, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

57.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, an itibarıyla doğal gaza gelen zamma ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; an itibarıyla doğal gaza yüzde 25 zam geldi. Gıda, giyim, eğitim, sağlık, ÖTV, trafik cezalarından sonra doğal gaza da zam geldi. Meclis yakında tatile giriyor, bir kez daha söylüyorum; bu kadar tüketim maddesine zam yapılırken emekliye, işçiye, asgari ücretliye ne yapacaksınız merak ediyorum. Cumhurbaşkanı her doğal gaz müjdesi verdikten sonra, her keşiften sonra, "Milyarlarca metreküp doğal gaz bulduk." dedikten sonra böyle bir zam geliyor. Yani ben merak ediyorum, doğal gaz mı buluyorsunuz, militle kafa mı buluyorsunuz? Burada bir tuhafılık var. Doğal gaz buluyoruz dört yıldır. Oo! "Bedava dağıtılacak. Isınacağız, camları açacağız, pencereleri açacağız." Yüzde 25 zam, bir de ekimde yüzde 30 zam gelir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ondan sonra, insanlar, kışın camları açmayı bırakın, battaniyelerin altında ısınmak zorunda kalır. Bu olacak şey değil. Samimi olmak lazım. Madem doğal gaz buluyoruz, madem keşfediyoruz, madem Maliye Bakanı "Evdeki doğal gazın ücretini büyük oranda devlet karşılıyor." diyor, bu zam ne oluyor; ben halkımın, Meclisin, arkadaşlarımın takdirine bırakıyorum.

Saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve Bursa Milletvekili Emel Gözükarı Durmaz ile 95 Milletvekilinin İklim Kanunu Teklifi (2/2927) ve Çevre Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 198) (Devam)

BAŞKAN - 14'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Mehmet Karaman

Mehmet Atmaca

Muğla

Samsun

Bursa

Birol Aydın

Mesut Doğan

Mustafa Kaya

İstanbul

Ankara

İstanbul

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Van

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun Sayın Türkoğlu. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; 1 Temmuz 1985 ile 2013 yılları arasında bölücü terör örgütü tarafından şehit edilen Türk Silahlı Kuvvetlerinin kahraman askerleri Aydın Aykut'u, Burhanettin Şen'i, Fahri Koç'u, Faruk Bölükbaşı'nı, Ferit İşler'i, Lokman Görken'i, Hakan Cila'yı, Halil Sağlık'ı, Halis Doğan'ı, Hasan Kaptan'ı, Hasan Yeşilçimen'i, Hikmet Dursun'u, İlbay Erkan'ı, Kalender Özdemir'i, Mehmet Şenel'i, Mesut Cengiz'i, Mesut Özkaynak'ı, Mustafa Yıldız'ı, Ömer Acımaç'ı, Recep Tentifi, Sait Parlak'ı, Serkan Anka'yı, Uğur Borazan'ı ve Yavuz Ulutaş Çelikoğlu'nu rahmetle, minnetle

anıyorum. Her ne kadar ikinci açılım ve ihanet süreciyle şehitler unutturulmaya çalışılsa da biz ısrarla unutturmamaya, anmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan bir açıklamasında "Bu duruma gelinceye kadar ekonomik anlamda kendimiz bedel ödedik ama milletimize bedel ödetmedik." dedi.

Ben buradan kendisine açıkça sormak istiyorum: Sayın Cumhurbaşkanımız, siz hangi bedeli ödediniz Allah aşkına? Ne zaman aç kaldınız mesela? Ne zaman kira ödeyemediniz? Çocuğunuzu okula gönderemediniz mi? Elektriğiniz faturanızı ödeyemediğiniz için kesildi mi? Keşke bugün burada karşımızda olsaydınız da size bizzat sorabilseydik: Siz gerçekten hangi bedeli ödediniz? Sarayın günlük 25-30 milyonu aşan harcamasından mı kısıntı mesela? Ahlat'taki, Okluk'taki, Ege'deki yazlık saraylarınızdan mı vazgeçtiniz? Uçaklarınızın 13 olan sayısını mı azalttınız? Hayır, hiçbir şeyden vazgeçmediniz çünkü siz halkın yaşadığı sefaletin, çilenin, kaygının, çaresizliğin yanından bile geçmediniz. Bedeli ödeyen kim biliyor musunuz Sayın Erdoğan? Bedeli bu millet ödüyor; asgari ücretli, emekli, çiftçi, işsiz genç ödüyor. 60 milyon insan yoksulluk sınırının altında yaşıyor artık ve bedeli onlar ödüyor. Milyonlarca genç ülkeden umudunu kesmiş, geleceğini yurt dışında arıyor, vataniyle ilgili hayal kuramıyor; bedeli işte bu gençler ödüyor. Sizin hangi çocuğunuz veya torununuz gelecek endişesi yaşadı mesela? Siz ise hâlâ "Ekonomiyi kararlılıkla sürdürüyoruz." diyorsunuz. Hangi ekonomi, hangi kararlılık? "Faiz sebep, enflasyon sonuç." deyip bu ülkeyi ekonomik uçuruma siz sürüklemediniz mi? Üstelik kendi atadığınız Hazine Bakanı bile sizin politikalarınızdan vazgeçtiklerini "Rasyonel zemine döneceğiz." diyerek itiraf etmedi mi? Peki, bu yanlışları kim yaptı, bedelini kim ödedi? Efendim, pandemi olmuş; pandemi bir tek bizim ülkemizde mi oldu? Etrafımızda savaş varmış; Ukrayna üç yıldır bizzat savaşıyor hem de dünya deviyle savaşıyor, enflasyon yüzde 10. Avrupa pandemi yaşamadı mı? Her birinin enflasyonu yüzde 1, yüzde 2'lerde; bizde yalancı TÜİK rakamlarına göre bile yüzde 40, ENAG'a göre yüzde 80'e yakın. Siz bu ülkeyi hangi akıl dışı yöntemlerle bu hâle getirdiniz? Bugün emekli 14 bin liraya mahkûm ve işte, bedeli onlar ödüyor. Kiralar asgari ücretin üzerinde, işte, bedeli asgari ücretliler ödüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Esnaf kepenk indirmiş, çiftçi traktörünü satmış; bu muydu sizin Türkiye Yüzyılı'nız? Devlet elektrik ve doğal gaz faturasının bir kısmını ödüyormuş. Ya, o parayı nereden alıyorsunuz; vatandaştan, millettan vergilerle toplamıyor musunuz? Yüz yıllık cumhuriyetin yirmi üç yılını yani çeyrek asrını siz yönettiniz ama bu ülkenin ekonomisini, gençliğini, umudunu, ahlakını, adaletini yerle bir ettiniz ve sonra da dönüp diyorsunuz ki: "Biz bedel ödedik." Hayır, bedeli millet ödedi, ödemeye de devam ediyor. Siz ise sadece sarayların berisinde lüks içerisinde yaşıyorsunuz.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı İzmir Milletvekili İbrahim Akın.

Buyurunuz Sayın Akın. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AKIN (İzmir) - Merhabalar Sayın Başkan ve değerli milletvekiller.

Evet, "İklim Kanunu Teklifi" adı altında 14'üncü maddeyi konuşuyoruz ancak bu, iklim kanunundan çok -daha önce de bahsettiğimiz gibi- Emisyon Ticaret Sistemi'ni ayarlamak üzerine hazırlanmış bir kanun teklifi. 14'üncü madde de -kısaca aslında özetlersek- şimdiye kadar nasıl suyun ticarileşmesini, metalaşmasını sağladıysa şimdi de havanın metalaşmasını sağlıyor. Nefes aldığımız her şeyden ve yaptığımız her havadan neredeyse bir parasal madde ortaya çıkmış oluyor. Kısaca hava borsası oluşturulmak isteniyor.

Bu madde, aslına bakarsanız özellikle ülkemizdeki mevcut emisyon sisteminin Avrupa ticaret sistemi içerisinde ayarlanmasını sağlamak üzere kurulmuş ancak Avrupa'nın birçok ülkesi, özellikle Almanya kendisi açısından riskli bulunduğu ve en fazla emisyon artışına sebep olduğu için ülkesinde üretmek istemediği çimento gibi, demir çelik gibi, seramik gibi maddeleri kendi ülkesinde üretmiyor, bize gönderiyor ve biz yapıyoruz bunları. Yani aslına bakarsanız, biz fiilen Avrupa'nın çöplüğü hâline gelmişiz. Emisyon, salım konusunda Avrupa içerisinde, daha doğrusu dünyada 20'nci sıradayız ve giderek bu artırılıyor.

Şu andaki mevcut İklim Kanunu Teklifi'nin çerçevesine bakıldığında -Komisyonumuz gerçi dinlemiyor bizi ama- asla Türkiye'nin sorununu çözmeye uygun bir yasa getirmediğiniz görülüyor. Biz size söyleyelim: Bu yasa sizin sorununuzu da çözmeyecek, ülkenin iklim sorununu da çözmeyecek ve aynı zamanda Türkiye'nin her tarafında daha çok karbon salımını devam ettirecek bir teşvik yapıyorsunuz. Nasıl teşvik yapıyorsunuz? Daha önce söylemiştim, yapılmış olan sistem içerisinde özellikle kurduğunuz sistemde açıkçası mevcut koşullarda emisyonu artıran faktörlerin sorumlularından oluşan bir heyet oluşturuyorsunuz. Bu heyetiniz aynı zamanda ceza kesme yetkisi veriyor kendi kendine. Kısacası, daha önce söylediğim bir sözü tekrar etmek istiyorum, kuzuyu kurda teslim etmek istiyorsunuz; bunun kabul edilmesi mümkün değil.

Emisyon ayarlama konusunda verilen cezaların da rakamları geçiyor, 5 milyar gibi cezalar kesiyorsunuz. Şu anda özellikle fosil yakıt tüketimi yapan mevcut şirketler için bunlar çerez parası, çok kolayca verecekler. "Ben kirlenme hakkımı kullanacağım ve sistemi devam ettireceğim." demek istiyorsunuz. Bu şekildeki bir şeyi yapmak mümkün değil.

Biz tekrar ediyoruz: Bu, iklim kanunu değil. Bu ülkenin geleceğini kurtarmak istiyorsak iklimi korumak için gerçek anlamda tekrar bir yasal düzenlemeye ihtiyacımız olduğunu ifade etmek isterim.

Şimdi, başka bir konuya değinmek istiyorum söz almışken. Ülkemizde gerçekten emekliler çok zor durumda. Sabah bir olaya tanıklık ettim, ben gerçekten insan olarak utandım kendimden, vicdanen de yaralandım. 8 emekli buraya gelmişler, imzaladıkları dilekçelerini Meclise gelip vermek istiyorlar; içeri alınmadıkları gibi aynı zamanda basın açıklaması yapmaları da istenmiyor. Bir sürü polis yani 100'ün üzerinde polis 8 insanı gözaltına alıp yaka paça götürüyorlar; bastonlu, 80 yaşındaki bir adamı... Yapmayın, sizin dedeniz yaşımda insanlar, yapmayın bunu, böyle yapamazsınız diyorum "Emniyetin ve aynı zamanda Valiliğin kararı var, biz görevimizi yapıyoruz." diyorlar. İnanın, gözaltına alan o polisler bizim gözümüze bakamaz hâle geldiler. İnsanları bu kadar ahlaksız, bu kadar insanlık dışı uygulamalara niye maruz bırakıyorsunuz? O polisin yerinde siz olsanız yapar mısınız böyle bir şeyi? Yapamazsınız ama yaptırıyorsunuz, ondan sonra da polislerin neden intihar ettiğini soruyorsunuz burada. Araştırması önergesi verdi İYİ Parti, ben de bunun üzerine iki sefer konuşma yaptım. Gerçekten, şu anda, bu ülkede bu zor ve kötü, aynı zamanda kualsız

sistemin sorumlusu hâline gelenler sorumluluklarını polisler üzerinden uyguluyorlar ve o polisler kendilerine yakışmayan işleri fiilen yaptıkları için de yaptıklarından pişman oluyorlar; "Biz yapmıyoruz, yaptırılıyor." diye bize aynı zamanda söylüyorlar.

Buradan şunu seslendirmek istiyorum: Bu uygulamalar çok yaygınlaşmaya başladı. Bugün İzmir'in her tarafında yangın var ama başka bir yangın daha var: Şu anda 157 kişinin gözüne alınmasıyla ilgili bir soruşturma başlatılmış durumda. Bu insanlar 2024'ün 11'inci ayında ifade vermişler bununla ilgili. Pekâlâ ifadeleri değerlendirilip mahkeme kanalıyla bu insanlara gerekli soruşturma yapılabilir ama siz ne yapıyorsunuz? Sabahın beşinde, altısında insanları değersizleştiren bir operasyon yapıyorsunuz ve gözaltına alıyorsunuz. O insanlar bu ülkede yaşadılar, bu ülkede Belediye Başkanlığı yaptılar. İnsanları bu kadar değersizleştirmeye çalışma hâlinin yapıldığı bir sistemi kabul etmek mümkün değil. Artık kuralızsızlık, hukuksuzluk neredeyse normalleştirilmeye çalışılıyor. Bu normalleştirme çalışma hâlini kabul ettiğimiz zaman inanın, bugün başkasına, yarın size gelecek bir yöntemi kabullenmiş oluyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İBRAHİM AKIN (Devamla) - Artık bu ülkede hukukun herkes için eşit uygulandığı, adaletin herkes için uygulandığı bir sisteme geçmek gerekir; aksi takdirde, bu ülke insanları birbirine bakamaz, birbiriyle konuşamaz. Birbiriyle düşman hâline getirilmiş bir sistemi sürekli olarak üretiyorsunuz. Bu üretilen sistemle bu ülkenin barış içerisinde bir arada yaşaması mümkün değil. Barışın sözde olmaması lazım, kardeşliğin sözde olmaması lazım, fiilen olması lazım; aynı zamanda barışın herkese olması lazım. Özellikle doğayla, bizim hepimiz için, eşit muamele görecektir doğayla da barışık yaşamak lazım. Biz iklim adaletini de ülke adaletini de barışı da savunmaya devam edeceğiz.

Herkese saygılar, sevgiler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 14'üncü maddesinin (11)'inci fıkrasında geçen "50.000.000" ibaresinin "100.000.000" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Ankara

Sibel Suiçmez

Trabzon

Barış Karadeniz

Sinop

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Vecdi Gündoğdu

Kırklareli

Aliye Timisi Ersever

Ankara

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

Talat Dinçer

Mersin

Nurten Yontar

Tekirdağ

Mehmet Tahtasız

Çorum

Murat Çan

Samsun

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Talat Dinçer.

Buyurun Sayın Dinçer. (CHP sıralarından alkışlar)

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, şimdi bir kanun yaparken samimi olmak lazım. Şöyle kanuna genel olarak baktığımızda, bugün iklim kanunu, haftaya Maden Kanunu veya bunun arkasından Maden Kanunu... İklim kanununa bakıyorsunuz -en son söyleyeceğimi en başta söyleyeyim- yani iklim kanununun dışında ne ararsanız var, bu kanunun adı da aslında: "Ulusal emisyon ticaret sistemi" (CHP sıralarından alkışlar) Bunun dışında bir şey yok, bunun dışında görüşeceklerimizin tamamı lafıgüzaf.

Şimdi, bakalım, Türkiye Cumhuriyeti 2021 yılında çok büyük bir yükümlülüğün altına girmiş ve Paris Anlaşması'na imza atmış; büyük bir olay, Türkiye için de önemli bir olay. Akabinde "2053 yılı sıfır emisyon" diyerek hedef koymuş, bu hedefi de kamuoyuyla paylaşmış; bu da önemli bir şey. Bununla beraber, hemen ilgili Bakanlık çalışmalarını yapmış, 2022-2023 yıllarında Bakanlık tarafından ciddi olarak ortaya bir rapor çıkarılmış, o dönemde bunun bir kısmı kamuoyuyla da paylaşılmıştı. Ondan sonra, geliyorsunuz, bu Gazi Meclisimizin içerisinde çok ciddi çalışmalar yapılmış; 860 sayfalık bir öneri paketi sunulmuş, bir rapor sunulmuş ancak gelin görün ki bugünkü teklifin içerisine baktığımızda, maalesef, o teklifin içerisinde Meclisin çalışmalarından bir tane bile öneri yok.

Teklif şöyle genel olarak baktığımızda, teklifin içerisinde doğa yok, orman yok, su yok, toprak yok, canlı yaşam yok, yerel idareler yok, STK'lar yok, halk yok. E, bütün bunların olmadığı, bu kesimlerin olmadığı böyle bir kanun teklifinden Türkiye ne fayda görebilir ki? Bunların hiçbirisi yok. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Zaten faydalı olsa bitirirlerdi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Belediyeler Birliği de yok.

TALAT DİNÇER (Devamla) - Öbür taraftan, bakıyoruz, kömürden çıkış hedefi yok yani bir taraftan fosil yakıtlardan uzaklaşacağız diyoruz, bir taraftan da Maden Kanunu'nu getiriyoruz; oraya 400 bin hektarlık alandan sırf 3 tane firmaya kömür sağlayacağız diye 400 bin hektarlık alanı tarumar ediyoruz yani ikisiyle çelişen çok farklı bir kanun teklifi.

E, fosil yakıtlar ve termik santraller için herhangi bir azalım yükümlülüğü yok; karbon yutak alanlarının korunması öngörülse de orman, mera, tarım alanlarını koruyacak, amaç dışı kullanımı engelleyecek mevzuat değişikliklerine dair herhangi bir düzenleme yok; iklim krizinin sağlık üzerindeki etkileri ve bununla mücadeleyle dönük düzenleme yok; toplumsal bilinç, eğitim ve destek mekanizmalarının hiçbirisi yok; bütüncül bir sistemden uzak yani ortada Çevre Kanunu, Enerji Verimliliği Kanunu, Belediye Kanunu gibi bütün bu kanunları bütünlendirebilecek ortada bir yapı yok; finansal destekler yatırımcılara yönlendirilirken iklim krizinden etkilenen dezavantajlı kesimlere yönelik hiçbir mekanizma yok. Peki, ne var biliyor musunuz bu kanun teklifinin içerisinde? Çevreyi korumak yerine çevreyi kirlenmelerin korunması var en başta; karbon piyasası ve emisyon ticareti var; yetersiz cezalar var; küçük

KOBİ'leri yok ederken büyük holdinglerin üretimini devamını sağlayan hükümler var. Şimdi, öyle bir ceza sistemi kurulmuş ki büyük fabrikalara keseceğiniz ceza 50 bin de olsa 50 milyon da olsa onlar için çok küçük bir rakam ama öbür taraftan KOBİ'lerle ilgili yapacağınız işlemde onlara keseceğiniz ceza o işletmenin sonu demek; böyle de bir çelişki var burada. Öyle bir şey yaratmışlar ki bu cezalardan oluşan, nereye harcanacağı belli olmayan, şeffaf olmayan gölge bir bütçe çıkıyor ortaya. Bu bütçe nereye harcanacak, kime harcanacak, nasıl harcanacak bu da belli değil. Demek ki maalesef gölge bir bütçe oluşturacaklar, diledikleri yere oradan da harcama yapacaklar gibi bir durum var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TALAT DİNÇER (Devamla) - Toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın.

TALAT DİNÇER (Devamla) - Ayrıca ne var biliyor musunuz? Tüm yetkileri merkeze taşıyan merkezîyetçi bir sistem kurmuşlar. Yani içinde belediyeler yok, yerel idareler yok, bu işte söz sahibi olabilecek odalar yok, hiç kimse yok. Tamamen bütün yetkiyi merkeze toplamışlar, merkezde oluşturdukları bir komisyon marifetiyle bu işleri gerçekleştirecekler, durum böyle görünüyor.

Bu kanun teklifinin bizim ana komisyonumuz olan Sanayi Komisyonunda görüşülmesi gerekiyordu, Plan ve Bütçe'de görüşülmesi gerekiyordu ancak maalesef, hiçbir komisyonda görüşülmeden direkt buraya, Genel Kurula getirdiler, önümüze koydular. Yani bu kanundan ne yarar bekleriz, bu kanun kime ne fayda sağlar? Onun da takdirini Türk halkına bırakıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 14'üncü maddesinin (10)'uncu fıkrasında yer alan "Bakanlıkça" ibaresinin "Bakanlık tarafından" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenol Sunat

Selcan Taşçı

Yavuz Aydın

Manisa

Tekirdağ

Trabzon

Turan Yaldir

Yasin Öztürk

Aksaray

Denizli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu teklif, AK PARTİ'sinin yıllardır çevreye ve doğaya karşı izlediği piyasacı, günü kurtarmaya yönelik ve sermaye odaklı yaklaşımının yasal bir ifadesinden başka bir şey değildir. Adına "iklim kanunu" demek hem doğaya hem bilimsel gerçeklere hem de bu ülkenin çocuklarına ihanettir.

Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nı 2016 yılında imzalamasına rağmen ancak 2021 yılında onaylamıştır. Bu gecikme bile AK PARTİ'si iktidarının çevre politikalarına ne kadar duyarsız olduğunu gözler önüne sererken şimdi önümüze getirilen bu kanun teklifi aslında bu duyarsızlığın sadece şekil almış hâlidir. 2053 yılına kadar "net sıfır emisyon" hedefi konulmuş ama bu hedefin nasıl, kimlerle, hangi politikalarla ve hangi denetim mekanizmalarıyla gerçekleştirileceği belirsiz bırakılmıştır yani hedef çok, irade sıfır.

Teklifte sözüm ona bir Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kuruluyor ancak bu sistem Avrupa Birliği'ndeki örneğiyle ne yapısal olarak örtüşüyor ne de çevresel adalet ilkesine dayanıyor. Emisyon haklarının ücretsiz tahsis edilmesi gibi belirsiz düzenlemeler doğrudan iktidara yakın sermaye gruplarına açık çek anlamına gelmektedir. İklim adaleti, toplumun tamamına eşit yükümlülük ve fayda esasına dayanan bir düzen isterken bu yasa teklifi sermayeyi kollayan, vatandaşları dışlayan, çevreyi ise sadece süslü cümlelerle hatırlayan bir düzen kuruyor. AK PARTİ'sinin bu yaklaşımı, çevreyi bir kalkınma engeli olarak gören ve doğayı pazarlanabilir bir meta hâline getiren anlayışın devamıdır. Bu zihniyet maden politikalarında ormanları katletti, zeytinlikler de enerji lobilerine peşkeş çekildi, şimdi aynı anlayış iklim kanunu kılıfıyla karbon piyasasını bir rant alanına çevirmeye çalışıyor.

Bu teklif, bilimi dışlayan, sermayeyi kucaklayan bir tekliftir. "Danışma Kurulu" adı altında kurulacak yapıda çevre bilimciler, meslek odaları, sivil toplum örgütleri yok. Peki, kimler var? Sermaye çevreleri, finansal aktörler, iklim krizini sadece bir yatırım fırsatı olarak gören yapılar var. Bilimin dışlandığı, toplumun yok sayıldığı, karar alma sürecinin de tek elde toplandığı bir düzen kuruluyor. Oysa iklim krizi yalnızca ekonomistler ve bürokratlarla çözülebilecek bir sorun değildir; meteoroloji mühendisinden çevre mühendisine, ziraatçısından ormancısına kadar bilim insanlarının ve teknik uzmanların bu süreçte yer alması gerekirdi. Oysa AK PARTİ'si her zamanki gibi bilgiyi değil rantı ve itaati tercih etti.

Karbon piyasasında elde edilecek gelirlerin nasıl kullanılacağı belirsiz. "Yeşil dönüşüm için kullanılacak." deniliyor ama bu paraların hangi projelere, kimlerin denetiminde, nasıl aktarılacağıyla ilgili hiçbir hüküm yok. Denetim yoksa, şeffaflık yoksa bu kaynakların bir avuç yandaşa aktarılamayacağını garanti de yok sayılmaktadır. Üstelik fonların kamuya açık bir şekilde raporlanması dahi teklif metnine girmemiştir. Bu hâliyle karbon piyasası yeşil dönüşüm değil ancak yeşil yolsuzluk riskini taşımaktadır.

Geçici maddeyle yerel iklim eylem planlarının 2027'ye ertelenmesi, iklim krizinin ciddiyetini hâlâ kavrayamayan bir iktidarın aymazlığıdır. Dünya 2030'a kadar karbon emisyonlarını yüzde 50 azaltmayı konuşurken Türkiye hâlâ 2027'de plan yapma aşamasında. Ayrıca bu erteleme yetkisi yine Sayın Cumhurbaşkanına tanınmış yani isterse bir beş yıl daha ertelenebilir. Şimdiden söyleyebiliriz ki 2027 yılına gelince erteleneceği sadece malumun ilamıdır. Hedefler var ama araç yok, sorumlular var ama hesap veren yok. AK PARTİ'sinin doğa anlayışı bellidir: Ağaç değil beton; orman değil rant; çevre değil inşaat. İklim politikası da bu vizyonun bir parçasıdır. Doğa, onların gözünde sadece ranta açılacak bir arsadır. Bu zihniyet, Kaz Dağları'nda altın için binlerce ağacı keserken gösterdi kendini, Salda Gölü'nde millet bahçesi bahanesiyle doğayı yok ederken de kendini belli etti, Akbelen'de sermayenin üstlendiği kanun teklifiyle zeytin ağaçlarımız katledilirken gösterdi yüzünü. Şimdi, iklim krizi gibi evrensel bir meselede dahi aynı anlayışı sürdürüyorlar çünkü dertleri doğa değil rant.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli milletvekilleri, bu teklifin teknik ayrıntılarına kadar temsil ettiği zihniyeti sorgulamalıyız. İklim krizi çocuklarımızın geleceğini tehdit ederken bu ülkeyi yönetenler sermayeye yeni rant alanları açmakla meşgul. Oysa, gerçek bir iklim politikası adil, katılımcı, bilimsel temellere dayanan ve toplumu önceleyen bir yaklaşım gerektirirdi.

İklim Kanunu Teklifi bu hâliyle yetersizdir, eksiktir ve tehlikelidir; sadece çevreye değil, toplumsal adalete, bilimsel akla ve gelecek nesillere de ihanettir. Bizler doğayı korumakla sadece bir ekosistemi değil çocuklarımızın nefesini, geleceğini, sağlığını ve yaşam hakkını koruduğumuzu biliyoruz. Bu nedenle, bu teklife "hayır" diyoruz. Dolayısıyla iklimi değil, sistemi değiştirmenin zamanı geldi diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

15'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Mehmet Karaman

Mehmet Atmaca

Muğla

Samsun

Bursa

Mustafa Kaya

Mesut Doğan

Mustafa Bilici

İstanbul

Ankara

İzmir

Biröl Aydın

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Kamuran Tanhan

Van

Mersin

Mardin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İzmir Milletvekili Sayın Mustafa Bilici.

Buyurun Sayın Bilici.

MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İklim Kanunu Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerine grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifi ülkemizin ve gelecek nesillerin kaderini belirleyecek nitelikte bir düzenleme olarak önümüze gelmiştir. Ancak iklim krizinin yarattığı tehditlerin boyutu göz önüne alındığında bu teklifin ne kadar yeterli olduğu konusunda ciddi soru işaretleri bulunmaktadır. Özellikle iklim değişikliğiyle mücadelenin temel prensibi adalet ve kapsayıcılıktır. Ancak önümüze gelen bu düzenleme hem yerel yönetimleri hem de sivil toplum kuruluşlarını sürecin dışında bırakarak merkezîyetçi bir anlayışa dayandırılmaktadır. Yerelden gelen bilgileri ve toplumsal talepleri göz ardı eden bir düzenlemenin sahada uygulanabilirliği son derece tartışmalıdır. Yerel yönetimler bu süreçte en fazla sorumluluk üstlenmesi gereken kurumlar olmasına rağmen onlara ne bir kaynak ne de karar alma mekanizmalarında bir yetki verilmiştir. Bu eksiklik giderilmeden ülke genelinde etkili bir iklim politikası oluşturmak da mümkün değildir.

Avrupa Birliği'nin uygulamaya koyduğu "Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması" gibi sistemler karşısında sanayicilerimizin rekabet gücünü koruyabilmesi son derece önemlidir. Bu sebepten, kamu tarafından ciddi bir finansman desteği sağlanmalıdır. Ancak, bu konuda işletmelerin nasıl bir yol haritası izleyeceği, yeşil dönüşüm için hangi finansman araçlarının sağlanacağı konusunda net bir çerçeve çizilmemiştir. Sanayiciyi ve ihracatçıyı cezalandıran bir modelle iklim değişikliğiyle mücadele edilemeyeceği aşîkârdır. Bu düzenleme ülkemizin ekonomik gerçekleriyle örtüşmemektedir. Sanayicilerimiz ve üreticilerimiz yeni iklim normlarına uyum sağlamak zorundadır. Ancak vatandaşlarımız destek ve teşvikler yerine sadece yükümlülükler ve yaptırımlarla karşılaşmaktadır.

Değerli arkadaşlar, desteklerin yetersizliğinden daha da vahim olanı, bu düzenlemenin Türkiye'yi uluslararası finans çevrelerinin taleplerine uygun hâle getirmeyi esas almasıdır. İklim politikası sadece karbon piyasaları üzerinden bir gelir kapısı olarak değerlendirilmekte ve büyük şirketlerin "yeşil dönüşüm" adı altında ekonomik avantaj elde etmesinin önü açılmaktadır. "Emisyon ticareti" adı altında büyük kirleticilere para karşılığı çevreyi kirlatme hakkı verilmekte ancak gerçek anlamda bir emisyon azaltım hedefi ortaya konmamaktadır. Eğer gerçekten iklim krizini önlemeyi amaçlıyorsak karbon ticaretine değil karbon azaltımına odaklanmamız gerekmektedir.

Değerli arkadaşlar, ilgili kanun teklifinde enerji politikalarımızın fosil yakıtlardan uzaklaştırılması hususunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Türkiye, hâlâ kömür teşviklerine devam etmekte, doğal gazı bağımlılığını azaltmak için yeterli yatırımı yapmamaktadır. Eğer bir iklim kanunu hazırlıyorsak bu kanunun en temel hedeflerinden biri de yenilenebilir enerjiye geçişi hızlandırmak olmalıdır ancak burada görüyoruz ki bu konuda bırakın somut adımlar atmaya herhangi bir hedef bile ortaya konmamıştır. Su kaynaklarımızın korunması, tarımsal üretimin sürdürülebilir hâle getirilmesi, orman alanlarının ve biyolojik çeşitliliğin güvence altına alınması gibi temel konular da bu kanun teklifinde ya eksik ya da yetersiz ele alınmıştır. Ülkemizde giderek artan kuraklık tehdidine karşı nasıl bir uyum politikası izleneceği ise belirsiz bir durumdadır. Orman yangınlarının ve sel felaketlerinin artan şiddeti karşısında alınacak önlemler konusunda somut bir plan ortaya konmamaktadır. Bu kanun teklifi, göstermelik birtakım

düzenlemelerle iklim krizine karşı ciddi bir mücadele verdiğimiz algısını yaratmaya çalışmaktadır ancak hepimiz biliyoruz ki gerçek anlamda bir dönüşüm için sadece kâğıt üzerinde değil, sahada uygulanabilir, bilim temelli ve adil bir düzenleme gerekmektedir.

Değerli arkadaşlar, eğer gerçekten iklim değişikliğiyle mücadele etmek istiyorsak yerel yönetimlere yetki ve kaynak sağlanmalıdır. Sanayicilere, çiftçilere ve üreticilere yeşil dönüşüm için destek verilmelidir. Karbon piyasaları rant kapısı olarak değil, emisyon azaltımını sağlamak için düzenlenmelidir. Yenilenebilir enerjiye geçiş süreci hızlandırılmalı, fosil yakıt teşvikleri sonlandırılmalıdır. Su kaynaklarının korunması, tarımda sürdürülebilirlik ve doğal alanların korunması için güçlü tedbirler alınmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MUSTAFA BİLİCİ (Devamla) - Tamamlıyorum.

Ancak ne yazık ki bu teklif bu temel başlıkların hiçbirini yeterli düzeyde karşılamamaktadır. Bu nedenle daha kapsayıcı, daha bilimsel ve daha adil bir düzenleme yapılana kadar bu yetersiz teklifin geri çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Meselenin evlatlarımızın geleceği açısından son derece mühim bir konu olduğunun altını bir kez daha çiziyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerge üzerinde ikinci konuşmacı Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de bu kanun teklifinin 15'inci maddesi üzerinde konuşacaktım ama az önce de ifade ettim, bu Kobani kumpas davasıyla ilgili bugünkü önergemiz üzerinde hatibin konuşması... Kendisi Meclis sıralarında değildi, bir kez daha hatırlatmakta fayda var, Büyük Daire Demirtaş kararının sonuç kısmı aynen şöyle, oy birliğiyle ihlal kararı verilmiş bir karar: 16'ya karşı 1 oyla 10'uncu maddenin ihlali, 5'inci maddenin (1)'inci fıkrasının ihlali, 5'inci maddenin (3)'üncü fıkrasının ihlali ve 5'inci maddenin (4)'üncü fıkrasının ihlaliyle birlikte 18'inci madde 16'ya 1 oyla kabul edilmiş. AİHM tarihine baktığımızda 18'inci maddeden hüküm giyen belki sayılı devletlerden, iki devletten biriyiz; biri Rusya, diğeri Türkiye. Dolayısıyla Türkiye'nin hukuk sisteminin getirildiği nokta bu iken Kobani kumpas davasında... Bugün, 36 canın katledildiğine ilişkin, orada iddialar geçtiğine ilişkin söylemlerin Anayasa Komisyonu Başkanından ve anayasa profesörü tarafından bu kürsüde ifade edilmesi talihsiz bir açıklama olmakla birlikte, 16'ya karşı 1 oyla o şerhi koyan kişinin de kendi kardeşi olması ayrıca bir garabet, hukuk garabeti açısından.

Şimdi Kobani kumpas davası gerçekten "hukuk" dediğimiz bütün temel normların ve kadim kazanımların bir mahkeme kararıyla geçersiz ilan edildiği ve yok hükmünde sayıldığı önemli dönüm noktalarından bir tanesidir. Verilen karar 1930'larda Nazi Almanyasında ya da Stalin rejimi altında muhaliflere uygulanan yargı kararlarından farklı değildir çünkü bütün bu ve benzer yargılama süreçlerinin ortak paydası somut suç ve kanıt unsurlarının yalıtılmış bir yargısal mekanizmaya dayanıyor olmasındandır. Suç ve ona delil teşkil edebilecek veriler, ideolojik olarak üretilen yargı sisteminin tamamen siyasi bir kıyım aracı olarak kullanılmaktadır. Başka bir deyişle, adı geçen yargılama süreçleri yargının siyasetin kılıcı olarak telakki edildiği ve bir zulüm silahına çevrilerek kullanıldığı bir anlayışı temsil etmektedir.

Davayı yakından takip eden değerli hukukçuların çok yerinde işaret ettiği gibi, isnat edilen suç üzerine hukuki bir yargı inşa edilemeyeceği anlaşıncı Kürtlere yönelik yargılamaların temelini teşkil eden ideolojik hükümlere başvurularak karar verildi. Bu yüzden Kobani kumpas davası boyunca "hukuk" adını hak edecek yargı kavramı ve yargılama usullerinden azade edilmiş bir süreç yaşandı. Bütün süreç devletin cari siyasi rejiminin tahammül sınırlarını zorlayan karalama kampanyalarına ve sembolik şiddet gösterilerine de tanıklık etti. Yargısal boyutuyla ikili devlet yani Kürtlere ayrı bir hukuk uygulayan ve hukuk normlarının hiçe sayıldığı özel bir yargı mekanizmasının varlığına ve geçerliliğine işaret eder. Burada Kürtler Türk yargı sisteminin norm evreninin tamamen dışına itilmekte, değişik düzeyde ve dozajda uygulamaya konulan tedbirlerin hedefi olmakta, egemenliğin hiçbir şekilde sahibi ya da taşıyıcıları olmamakla birlikte mutlak nesnesi olarak görülmektedir. Bu yargı anlayışı 1925 istiklal mahkemeleri adı altında ihdas edilen yargılamalardan Dersim'e, devrimci doğu Kürt ocakları davalarından kayyum atamaları yoluyla kendini yönetme hakkı gasbedilen, cezaevine atılan seçilmiş siyaset toplum önderlerinin yargılama süreçlerine aittir. Cumhuriyet tarihi boyunca Kürtlere yönelik bütün kritik davaların verilen kararlarının temel parametrelerini bu husus belirlemektedir. Cumhuriyet rejimi istiklal mahkemeleriyle başlamak üzere kolonyal bir yargı arşivi ve sözlüğü oluşturarak Kürtlere yönelik siyasi yargılama süreçlerinin paradigmasını teşkil etti. Başka bir ifadeyle, Kobani davasında karar veren yargıçlar 1925'te istiklal mahkemeleri adı altında ihdas edilen aynı hukuk ve siyaset mektebinin ruh ikizleridir. İkili devlet bize bütün bunların hikâyesini yerli yerine oturtturarak daha anlaşılır bir şekilde anlatmamızı mümkün kılan değerli bir kavramsal çerçeve sunmaktadır.

Sonuç olarak Kobani davasının yargı kararlarının da bir kez daha somut olarak ortaya koyduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti devletinin Kürt meselesi bağlamında işleyen yargı mekanizması, doğrudan yönetimin ihtiyaç ve gereklerine endekslenmiş bir yargıdır. Bu yüzden ki her türlü normatif ve normal içerikten yoksundur, meşruluğunu ideolojik hükümlerde aramakta ve dolayısıyla şiddete dayanarak varlığını kanıtlamaktadır. Bu hükümlerin başında da devletin birliği ve ülkenin bütünlüğü ya da ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü gibi devlet aklını ve politikalarını belirleyen sert kurallar gelmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KAMURAN TANHAN (Devamla) - Bu hükümler devletin temel ideolojisini oluştururken Kürtlere karşı yargısal cephede kullanılan bir silaha dönüştürülmüştür. Hâlbuki çok uzağa gitmeye gerek yoktur, mesela Habur Sınır Kapısı'na, Nusaybin'e, Suruç'a, Ceylânınar'a yolu düşen herkesin çıplak gözle görebileceği gibi gerçekte ülkesi ve milletiyle aile aile, aşiret aşiret, köy köy, kasaba kasaba bölünen Kürtlerden başkası değildir. Kobani davası sürecinin hem ilgili bütün Kürt aktörleri hem de bütün siyasi ve toplumsal hareketler için bünyesinde geleceği belirleyecek hayati dersler taşıdığı şüphe götürmez. Bu derslerin en başında ise yeni ve kapsayıcı bir kurucu akla ve kendini en geniş katılımı demokratik mekanizmalarla yönetme kültürüne duyuran acil ihtiyaç gelmektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 15'inci maddesinin (1)'inci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere "Denetimler düzenli olarak her yıl yapılır." cümlesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Vecdi Gündoğdu

Nurten Yontar

Ankara

Kırklareli

Tekirdağ

Ömer Fethi Gürer

İzzet Akbulut

Aliye Timisi Ersever

Niğde

Burdur

Ankara

Mehmet Tahtasız

Barış Karadeniz

Sibel Suiçmez

Çorum

Sinop

Trabzon

Murat Çan

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Samsun

Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Burdur Milletvekili İzzet Akbulut.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, 2 Temmuz 1993'te Madımak'ta canice yakılarak öldürülen aydınlarımızı rahmetle, minnetle, şükranla yâd ediyorum.

Evet, İklim Kanunu Teklifi'ni görüşüyoruz Mecliste. Dışarıdan bakıldığı zaman, doğaya sanki bir faydası olacakmış gibi, ülkeye bir faydası olacakmış gibi, yarınlarımıza bir katkısı olacakmış gibi adı ama içeriğine baktığımız zaman, bir emisyon ticaretinden öteye gitmeyen, karbon salımını az yapandan çok yapana belli bir şekilde ticaret yapmasının yolunu açan bir düzenlemeyle karşı karşıyayız. Hâliyle ana muhalefet grubu olarak, muhalefet partileri olarak "Bu kanun geçmesin çünkü vatandaşlarımızın birçok çekinceleri var, bununla alakalı sıkıntılara cevap veren maddeleri göremiyoruz." diye bazen yoklama istiyoruz. Yoklama istedikten sonra yoklamaya kendimiz de girmiyoruz, buna AK PARTİ milletvekilleri de bazen tepki gösteriyor, "Buradasınız, niye girmiyorsunuz?" diyorlar. Kanunun geçmesini istemediğimiz için girmiyoruz. Bunu vatandaşa bir yarar olarak görsek zaten gireceğiz. Sermaye grupları Tayyip Bey'den rica ediyor, önümüze geliyor, biz burada resmen onu onaylamaya çalışıyoruz. Vatandaşın yararına bir yasa getirdiniz de biz yoklama mı istedik? Örneğin, staj mağdurlarını getirdiniz, sigortası eksik olan kademeli emeklilik bekleyenleri getirdiniz de biz burada yoklama mı istedik? "9000 gün primle emekli olacak BAĞ-KUR'luyu 7200'e düşürelim." dediniz de biz yoklama mı istedik? "İntibak yasası bekleyen emekliyi konuşalım." dediniz de biz yoklama mı istedik? "Tarım kredi kooperatiflerine borcu olan çiftçinin faizlerini silelim." dediniz de yoklama mı istedik? Ya, getirin de görelim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İstediniz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - 27'nci Dönemde siz yoktunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sen yoktun, sen yoktun; istediler.

İZZET AKBULUT (Devamla) - Nerede istedik? Oradan "İstediniz." "İstediniz." diyorsunuz, hiçbirinde istemedik. Sadece ve sadece ihracatçılarla alakalı bir talebi, bir isteği burada bize onaylatmayı istiyorsunuz. Doğru, ihracat önemlidir. Niye önemlidir? Ülkenin işte, para biriminin bugünkü gibi diğer yabancı para birimlerinin karşısında içler acısı hâle düşmemesi için gereklidir. Geçenlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi Litvanya Dostluk Grubu olarak 2 AK PARTİ'li milletvekili arkadaşımın Litvanya'ya gittik. Eskiden yurt dışına çıkıldığında iyi kötü bir hediye getirilirdi yakınlarına, neye baksan onlara göre çok ucuz ama euro olduğu için bize göre çok pahalı. Doğru, ihracatı geliştirmek için üretime destek vermeliyiz. Doğru, karbon salımını engellemeliyiz. Bunların hepsine katılıyoruz ama sadece bunlar yeterli değil.

Bakın, köyleri geziyorsunuz, kırsalı geziyorsunuz, hepiniz geziyorsunuz; üretim olması gereken yerlerde yaş ortalamasının çok yüksek olduğunu görüyorsunuz. Köylerde, kırsal kesimlerde genç nüfusu artık göremiyoruz, insanlar üretimden her geçen gün, her geçen yıl uzaklaşıyor. Daha sonra cari açıkları bizler konuşmaya devam ederiz. Doğru bir üretim planlamasıyla doğru işler yaparsak bu ülkede çok güzel kanunları hep birlikte de çıkarırız. O zaman, muhalefet de destek verir, ana muhalefet de destek verir, hep birlikte ülkenin yararına çok iyi işler yaparız ve Türkiye Cumhuriyeti'ni hak ettiği noktalara hep birlikte getirebiliriz ama biz bunları konuşmadan, vatandaşın yararına olacak işleri konuşmadan bu kanunları konuşmamızın vatandaşlarımızın çok da umurunda olduğunu düşünmüyorum ki Meclisteki katılımlara baktığımız zaman sadece oylama esnasında bir doluluk görüyoruz, onun haricinde milletvekillerinin bile ilgisini çekmeyen bir kanunla karşı karşıyayız. Bakın, herkes etrafına dönsün, baksın, toplantı yeter sayısının olmadığı aşikâr çünkü milletvekillerimiz bu kanunun vatandaşa yararlı olduğuna, vatandaşın yararına olacağına daha kendisi inanmamış, sadece görevi gereği göndermişler, sayısal üstünlükle de geçirmeye çalışacaklar. Ben, buradan tüm milletvekillerimize tekrar son bir kez çağrıda bulunuyorum: Vatandaşlarımıza soralım, memleketimizdeki yurttaşlarımıza soralım; böyle bir kanun beklentileri varsa, onlardan böyle bir talep varsa hep birlikte geçirelim diyoruz ama bizler bu kanunda herhangi bir vatandaş yararı görmediğimiz için, herhangi bir ülke çıkarı görmediğimiz için bu kanuna karşı çıkıyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 15'inci maddesinin (3)'üncü fıkrasında yer alan "öngörülen" ibaresinin "düzenlenen" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenol Sunat

Turan Yaldır

Yavuz Aydın

Manisa

Aksaray

Trabzon

Yasin Öztürk

Selcan Taşcı

Denizli

Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye ne yazık ki bir kez daha sivil anayasa kılıfı altında gizli pazarlıkların ve kirli hesapların gölgesine sürüklenmek istenmektedir. Dün, "çözüm süreci" denmişti, bugün "terörsüz Türkiye" denmektedir. Oysa, perde arkasında değişen hiçbir şey yoktur; aynı senaryo, aynı yönetmen, aynı figüranlar vardır. Hatırlayalım, "demokratik açılım" dediniz, milletimizin evlatlarını şehit verdirdiniz; "barış süreci" dediniz, şehirlerimize hendek kazdırdınız ve bugün yine "Örgüt silah bırakıyor." söylemiyle bu milletin aklıyla alay etmekteyiz. Silah bıraktığını iddia ettiğiniz eli kanlı örgütün kahraman Mehmetçik'imize yönelik saldırılarının sürdüğünü hepimiz bilmekteyiz ancak bu gerçek kamuoyundan saklanmakta, yaralanan askerlerimizin hikâyeleri sessizliğe gömülmektedir. Buradan açıkça soruyorum: Şeffaf devlet anlayışı nerededir, hesap verebilir yönetim nerelerdedir? Sorduğumuz sorular yanıtsız bırakılmakta, milletin bilgi alma hakkı karanlığa mahkûm edilmektedir. Bugün Grup Başkan Vekillerimizin çağrıda bulunduğu bu konuda Millî Savunma Bakanı neden susmaktadır, Genelkurmay Başkanı neden sessizdir? Olayların detaylarını milletle paylaşmak yerine evlatlarımızın canı üzerinden kurulan bu kirli senaryoya ortak mı olunmaktadır? Biliniz ki bu suskunluk sadece bir idari zafiyet değil, milletin güvenini istismar eden büyük bir siyasi suistimaldir. Bu milletin evlatları ölürken susanlar, Resmî Gazete'den PKK'lılara af çıkaranlar yarın milletin vicdanında da tarih önünde de hesap vereceklerdir.

Değerli milletvekilleri, her açılım süreci sonunda sınırlarımızın çevresinde BOP mahsulü filizlenmektedir. İlk açılımla Irak'ta bir proje devreye alınmış, ikinci açılımda aynı senaryo Suriye'de vücut bulmuştur ve bugün İran'da yaşanan gelişmeler, bu açılım siyasetinin neye hizmet ettiğini ve kimlerin hesabına yürütüldüğünü tüm açıklığıyla gözler önüne sermektedir. Artık mızrak çuvala sığmamaktadır. Bu projenin arkasında Türk milletini kuşatma planı ve her söylemin gerisinde BOP'un harita mühendisliği yatmaktadır. İşin en çarpıcı yanı ise şudur: Bu projelerin yürütenlerin dili perde önünde İsrail karşıtlığıyla süslenmektedir fakat perde arkasında İsrail'in güvenlik doktrinleriyle bire bir örtüşen haritaların taşeronları bulunmaktadır. Yani sahnede milletin gözünü boyayanlar kulislerde emperyalist ajandaların gönüllü figüranlarıdır ve sadece bu çelişki bile bu senaryonun kimin kaleminden kimin siparişiyle yazıldığını göstermeye fazlasıyla yeterlidir.

Değerli milletvekilleri, bugün bu Mecliste... Vatandaşın en büyük derdi geçimdir, işsizlik ve adaletsizliktir. Bizler bu sorunları dile getirmeye çalışmaktayız fakat birileri bu kürsüye her çıktığında barış ve demokratik açılım adı altında etnik kimlik siyasetiyle bölücü ve kışkırtıcı bir dil kullanmaktadır; tek amaçları ve tek vurguları budur. Şimdi soruyorum: Etnik kimlikler üzerinden ajanda dayatanların gündemi ile elektrik faturasını ödeyemeyen bir esnafın derdi aynı mıdır? Elbette değildir. Bu siyasi mühendislikle toplumun ortak sorunları ötelenmekte ve bu yöntem AKP iktidarının gerçek gündemi örtme politikalarına dolaylı destek vermektedir. Yani perde gerisinde kurulan AKP-DEM ortaklığı siyasi gündemde de takip edilmektedir.

Değerli milletvekilleri, bizler vatanı işgal altındayken susmayanların, adını tarihin alnına şehit kaniyla yazdıranların mirasını taşımaktayız. Bu kürsüde konuşurken Mustafa Kemal'in bağımsızlık meşalesini, Talat Paşa'nın uğruna bedel ödediği birliği, Enver Paşa'nın Türkistan hayalini, Cemal Paşa'nın emperyalizme karşı direnişini haykırmaya devam edeceğiz. O yüzden açıkça söylüyoruz: Türk milletinin adıyla sorunu olanlarla, bayrağın anlamını tartışmaya açanlarla, vatanın birliğine şerh koyanlarla sonuna kadar mücadele edeceğiz

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Bu kürsüde ve bu milletin vicdanında hainlerle sonuna kadar hesaplaşmaya devam edeceğiz.

Bu kürsünün, ajandası olanların değil, Türk milletinin birliğini, dirliğini ve istiklalini savunanların kürsüsü olduğunu hatırlatıyor, bu inançla yüce Türk milletini ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16'ncı madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Selçuk Özdağ

Mehmet Karaman

Mehmet Atmaca

Muğla

Samsun

Bursa

Birol Aydın

Mesut Doğan

Mustafa Kaya

İstanbul

Ankara

İstanbul

İrfan Karatutlu

Kahramanmaraş

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İbrahim Akın

George Aslan

Celal Fırat

İzmir

Mardin

İstanbul

Mahmut Dindar

Perihan Koca

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Van

Mersin

Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi YENİ YOL Grubu ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

16'ncı madde "...idari yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak Başkanlıkça nitelikleri ve kapsamı yönetmelikle belirlenerek yetkilendirilen denetim elemanlarınca bir tutanak tanzim edilir. Bu tutanak Başkanlığa intikal ettirilir. Başkanlık, tutanağı değerlendirerek gerekli idari yaptırım kararını verir." diye başlayan bir madde. Bu teorik maddelere bakarsak zannedersiniz ki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı gerekeni yapan, uygulamalarda yaptırımlar uygulayan bir bakanlık. Ziya Paşa'nın meşhur sözü var: "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz." Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının uygulamalarına bakarak iklim değişikliğinde de bu tür yaptırımları uygulayıp uygulamayacağını anlayabiliriz.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği... Önce çevreyle başlayalım. Yine, her zaman olduğu gibi Kahramanmaraş'tan örnek vereyim. Afşin-Elbistan Termik Santrali'ni bilirsiniz, yıllardır santralin bacalarında filtre takma sorunu yaşanır. Burada yaşayan insanların birçoğu kirlilik nedeniyle akciğer sorunları yaşar, kanserler yaşar, yıllardır yaşar bunları. Bunlarla ilgili Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bir şey yapar mı? Hayır, yapmaz. Halk oradan göç eder, kanserle birlikte yaşar ama Çevre Bakanlığı görevini yapıyordur.

Yine, aynı şekilde, Kahramanmaraş merkezde çocukluğumda balık tuttuğum Aksu Çayı'na yıllardır -on beş, yirmi yıldır- sanayi atıkları atılır, şu an gittiğinizde daha önceden yemyeşil olan o çayı siyah görürsünüz. Çevre, Şehircilik İl Müdürlüğü'nün elemanları ya telefonla önceden ararlar fabrikaları "Geliyoruz." diye ya da "Dostlar alışverişte görsün." şeklindeki birkaç küçük cezayla işi geçiştirirler. Yine, bu fabrikalar açtıkları kuyularla kaçak olarak Kahramanmaraş'ın yer altı suyunu çekerler ve bunu fabrikalarında kullanırlar. Bunu Çevre, Şehircilik İl Müdürlüğü bilir mi? Tabii ki bilir. Biz hiçbir zaman bir Çevre Bakanının -çünkü internette bütün basına düşmüş bu kirlilik- alınıp da o bölgelere getirildiğini görmedik, her zaman suni ortamlarda gezdirilirler ve Kahramanmaraş'ı terk ederler.

Gelelim şehirciliğe. Deprem oldu, biliyorsunuz. Allah selamet versin, Çevre, Şehircilik Bakanı Sayın Özhasseki Kayseriliydi, ilk iş ne yaptı? Kayseri Develi Belediyesine aldırıldığı bir inşaat mühendisini Çevre Bakanlığına geçirerek, oradan hop, Kahramanmaraş'a Çevre İl Müdürü olarak atadı. Tabii, arkadaşımız kendisine verilen bütün görevleri, rezerv alan ilanında, yıkım ihalelerinde, yerinde dönüşümde, TOKİ ihalelerinde, köy evlerinde gerekeni yaptı. Şu anda ihaleler bitti ama sayın müdür durur mu? Depremde yıkılmayan, şehrin merkezinde çok önemli maddi değeri olan bir otoparka dadandı. "Otoparkı yıkacağım, yerine AVM yapacağım. E, bu AVM'yi kime vereceğim?" Tekstil bu sıralar bozuldu biliyorsunuz, bizim 3-5 sermaye sahibimiz var, onlar bu sıralarda AVM yapmak için Çevre, Şehircilik Bakanlığıyla büyük bir çaba içinde. Biliyorsunuz, geçen haftalarda Sayın Cumhurbaşkanıyla birlikte Azerbaycan Cumhurbaşkanı Azerbaycan'ın finanse ettiği Azerbaycan Mahallesi'ni açtılar. Cumartesi günü uğradım mahalleye, açılan yerlerin yüzde 90'ında kimse oturmuyordu, iş yerleri de boştu ama açıldı mı? Tabii ki açıldı.

Onun dışında, bizim "Ağyar" dediğimiz bölgeye TOKİ'ler yapıldı. Geçen gün vatandaşlarla konuştum "Ya, Hocam, sekiz ay önce bir çekiliş yaptık, hâlâ daha giremedik biz bu TOKİ'lere." dediler. Sekiz aydır herhangi bir şeyleri verilmiyor. Şehircilik devam ediyor mu? Çevrenin devam ettiği gibi tabii ki şehircilik de devam ediyor!

Bütün bunların yanında dramatik bir örnek daha vereceğim. Geçen hafta yine bir yıkım yapıldı, bu yıkımda gerekli tedbirler alınmadığı için 23 yaşındaki Ordulu bir operatörümüz enkaz altında kaldı ve hayatını kaybetti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Şimdi, şunu söylemek isterim: Eski Bakan Kayseriliydi, Çevre, Şehircilik İl Müdürü Kayserili, tahmin edin yıkım ihalesi kime verildi? Kayserili bir firmaya. Geldi, yıktı mı? Hayır, tabii ki kârını aldı, bir taşerona verdi, o da kendisine... Videosuna bir bakın internetten, şehrin merkezinde kalabalık yerde bir yıkım yapılıyor, trafik durdurulmamış, hiçbir tedbir yok, operatör çocuk enkaz altında kalıyor, o arada 3-4 araç da oradan geçiyor ve son anda kurtuluyorlar; böyle yıkımlar yapılıyor. Çevre, Şehircilik İl Müdürü var mı? Var tabii ki.

Başka bir şey söyleyeceğim, bu çocuğun babasını aradım, sigortasızmış bu çocuk, sigortasız çalıştırılıyor taşeronda. Şimdi, çevreye baktık, uygulamalarına; şehirciliğe baktık, uygulamalarına. Bakanlık diyor ki: "İklim değişikliğinde ben gerekli yaptırımları uygulayacağım." Kim inanır? Kadir İnanır(!)

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidara sesleniyorum: İklim mi bıraktınız ki iklim kanunu konuşalım. Bakın, yetmedi size ya, hava, toprak, su, deniz, hepsini hamduyla yutuyorsunuz. Arkadaşlar, bakın, ispatı burada. Şimdi, çok dikkatli bakın, burası neresi? Dikkatli bakın, bilene 10 puan vereceğim. Burası Derince, Körfez kıyısı. Bu yapı ne? Sıfırt Limanı arkadaşlar. Bakın, şimdi burada bir gariplik görüyor musunuz? Bakın, iyi bakın, burada garip bir şey var değil mi? Ya, liman liman değil, maşallah, ada olmuş, ada olmuş ya! Denizi öyle bir işgal etmiş ki 450 metre işgal etmiş. Kim? Hakan Safi, Safi Holding, sırtını saraya dayamış patron. İşgal ettikçe ediyor; kimyasal tanklar, her şey burada, genişledikçe genişliyor, otuz dokuz yıllığına kiralamış Hakan Bey. Çok mutlu, çok mütebessim, gülüyor "Çok güzel kârlar ediyoruz." diyor "Hatta 3 kat daha büyüteceğim." diyor, 3 kat. 3 kat büyümek nedir Sayın Vekilim, biliyor musunuz? Vallahi karşı kıyı Gölçük'e varacak. Hakan Bey'in hedefi bu, karşı kıyı Gölçük'e varacak, 3 kat büyütecekmış. Limanlar Kanunu madde 5 var, diyor ki: "Deniz kıyısına kazık çakamazsın, genişletemezsin." Ama Hakan Bey Çevre Bakanı Murat Kurum'dan işi bağlamış, bu yapıya "Ruhsata tabi değildir." diyor ama Derince Belediyesi öyle demiyor arkadaşlar. Derince Belediyesi gelmiş, burada 8 tane ruhsatsız yapı tespit etmiş, 150 milyon lira ceza kesmiş. Hakan Bey'in sırtı sağlam, işi halletmiş, ondan sonra yola devam ediyor Hakan Bey. "Yürü ya kulum." demiş.

Bakın, arkadaşlar, ya ne ikliminden bahsediyorsunuz ya! Hakan Bey genişledikçe genişliyor. Sonra, bakın, bir de şu arkada Derince Liman Otoyol Projesi yapılmadı, yirmi yıldır Kocaeli'ye yapılmadı. Saniye başı buradan tırlar geçiyor, binlerce tır

Kocaeli'nin içinde, her gün kazalar oluyor. Neden? Efendim, Hakan Bey çok para kazansın diye. Sonra bu Safiport aynı zamanda İsrail'le anlaşma yapmış, ha bire buradan İsrail'e mal gidiyor. En son Marla Bull gemisinin gittiğini ispat etmiştik, şimdi yeni gemiler gidiyor. Yani Kocaelililerin trafik çilesi çekmesi önemli değil, Hakan Bey para kazansın! Filistin'de bebeklerin ölmesi önemli değil, Hakan Safi sırtını saraya dayayarak paralar kazanacak! Durum böyle arkadaşlar. Memleketi bu hâle getirdiniz.

Bitmedi; bakın, size başka bir şey daha göstereceğim: Bu kimin forması? Amedspor değil mi? Amedspor formasının üstünde ne yazıyor? "...² yazıyor. "...³ ne demek -Kürtçe- arkadaşlar? "Varlık" demek. Şimdi, Diyarbakır'dan birisi Amedspor formasına "...⁴ yazdırmış, Erzurum Dumlu Cezaevindeki Mahsum Yüksekbağ'a göndermiş. Mahsum formayı alacak, cezaevi yöneticisi demiş ki: "Hayır, olmaz." "Niye olmaz efendim, forma bu, yasak ne var?" demiş. "Hayır efendim, teröristçe kelimeler var üstünde, teröristçe kelimeler." "...⁵ teröristçe kelimeymiş. "Vermiyoruz." Ondan sonra gözlem kurulu kararına baktım, diyor ki: "Teröristçe kelimeler var." Vermiyorlar. Şimdi, vallahi Amedspor umarım gönderir. Cezaevi almak zorunda sanırım. Bu ne? Erzurum Cezaevinde yine bir başka ne gördüm: "Onurlu Yaşam Davası/Demirtaş'ın Savunması" Bu kitap da giremiyor Erzurum Dumlu Cezaevine. Neden biliyor musunuz? Sevgili Demirtaş kitabında yazmış "Kürt meselesi devletin uygulamalarından dolayı çıkmıştır. Devlet Öcalan'la görüşmelidir." falan diye. "Vay efendim -hemen altını çizmişler- çok teröristçe laflar var, bu kitap giremez Erzurum Dumlu Cezaevine." demişler. Giremiyor. Yahu, şu anda siz ne yapıyorsunuz? Nasıl bir süreç var sayın iktidar yetkilileri? Siz ne yapıyorsunuz? Erzurum Dumlu Cezaevinde neler oluyor? Bir garabetir, açıklamanızı istiyorum.

Bakın, yine Gaziantep Cezaevinden size bir örnek; altı aylık hamile bir kadın bu biliyor musunuz? Hani, hamile kadınların cezaevinde olmaması gerekiyor değil mi? Ama cezaevinde.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - Bitmedi. Bakın, son olarak da işte sizin felaketiniz: Şu iki insanı görüyor musunuz? Çok dramatiktir, trajiktir; birisi Profesör Doktor Haluk Savaş, psikiyatri uzmanı, eşi Doçent Doktor Esen Savaş; ikisi de şu anda yaşamıyor biliyor musunuz? OHAL KHK'lerinizle ihraç ettiğiniz, zalimce hapsilere attığınız iki insan bunlar. Profesör Haluk Savaş hapse atmanızdan sonra pankreas kanseri oldu, yurt dışında tedavisi gerekiyordu, adama pasaport vermediniz. Yıllarca uğraştı, en sonunda -biz burada çok baskı yaptık, dile getirdik- pasaport verildi; zor bela çıktı yurt dışına ve kemoterapisini olabildi. Ardından beş yıl sonra Esen Savaş hayatını kaybetti. Beş yıl sonra iki sevgili aynı günde hayatını kaybetti, 30 Haziranda; bu iki sevgiliyi siz ayırdınız, siz!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - Yani bakın, bu cinayetleri siz işliyorsunuz, bu insanları kahrederek, ülkemize kaybettirerek bu insanların hayatlarının kaybetmesine vesile olan sizsiniz, bu vicdan azabından kurtulamazsınız gerçekten vicdanlı bakıyorsanız. Bu iki değerli bilim insanı sizin uygulamalarınız yüzünden hayatını kaybetti.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 198 sıra sayılı İklim Kanunu Teklifi'nin 16'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasında yer alan "denetim elemanlarınca" ibaresinin "kişilerce" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Semra Dinçer

Vecdi Gündoğdu

Nurten Yontar

Ankara

Kırklareli

Tekirdağ

Sibel Suiçmez

Aliye Timisi Ersever

Mehmet Tahtasız

Trabzon

Ankara

Çorum

Bariş Karadeniz

Murat Çan

Ömer Fethi Gürer

Sinop

Samsun

Niğde

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARIOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; iktidarın enerji baronlarıyla, para babalarıyla birlikte hazırladığı, yangınlardan, talanlardan geriye kalan doğayı da katledecek olan iklim yasasını görüşüyoruz. Üç ay önce tepkiler nedeniyle geri çekilen teklif, noktasına, virgülüne dokunulmadan, yeniden bir dayatmayla Genel Kurul gündemine geldi. Halkımızdan gelen tepkilerden korkmasaydınız kanun hükmünde kararnameyle İÇTAŞ, Limak, Aydem gibi firmalara, istedikleri değişiklikleri yapar ve her türlü izinleri bir gece aldığınız kararlar verirdiniz, aynı Kanal İstanbul'da olduğu gibi. Belli ki bu işte bazılarının kişisel menfaatleri var ki bu suça yüce Meclisimizi de alet ediyorsunuz, bu doğayı katledecek yasayı dayatıyorsunuz. Bu dayatmanın amacı ne? Enerji baronlarının, para babalarının istediklerini doğanın korunmasından, halkın menfaatlerinden daha mı üstün görüyorsunuz? Siz de biliyorsunuz ki bu düzenlemenin doğayla, çevreyle alakası yok. İktidara geldiğinizden bu tarafa "Babalar gibi satacağız." diyerek TÜPRAŞ'tan PETKİM'e, SEKA'dan çimento fabrikalarına, Sümerbank'tan şeker fabrikalarına kadar her şeyi yok pahasına sattınız. Yetmedi, sularımızı, yer altı, yer üstü zenginliklerimizi, ormanlarımızı, para karşılığında Türk vatandaşlığını, tarım arazilerimizi,

² Bu Bölümde hatip tarafında Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

³ Bu Bölümde hatip tarafında Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

⁴ Bu Bölümde hatip tarafında Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

⁵ Bu Bölümde hatip tarafında Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

limanlarımızı, köprüleri, otoyollarımızı sattınız, şimdi de solduğumuz havayı satacaksınız. Dereleri HES'lere, ormanları RES'lere kurban ettiniz. Sizin derdiniz çevre olsaydı ormanlarımızı, zeytin ağaçlarını madene kurban etmezsiniz; ormanları, tarım arazilerini ranta, imara açmazdınız. Sizin tek derdiniz var, o da para. Sizin dinlediğiniz tek kesim var, o da para babaları ve faiz lobileri.

Değerli arkadaşlar, bu kanun teklifi halkın tepkisine ve bizlerin itirazlarına rağmen yasalaşırsa neler olacak ben size onları biraz anlatayım. Biyolojik çeşitliliği ve ekosistemleri güvence altına alacak bir planlama ve su yönetimi stratejisi bulunmayan, mutlak sera gazı azaltımı, kömürden çıkış planı ve adil geçiş mekanizmaları içermeyen bir teklif yasalaşmış olacak. Bu kanun teklifi doğayı, doğal alanı, yediğimiz, içtiğimiz, ürettiğimiz, tükettiğimiz her alanda "karbon emisyonunu azaltma" adı altında insan yaşamına müdahale getirecek. Tarım ve hayvancılık sera gazı, metan gazı ve karbondioksit emisyon azaltma hedefleri kapsamında kısıtlanabilecek, yasaklanabilecek. Ormanlar akıllı şehirlere geçiş kapsamında yok edilebilecek. Doğaya zarar veren sektörlerle sınırlama ya da denetim getirilmeyecek, çevreye zarar verse de parayı veren çevreyi katletmeye devam edecek. Emisyon ticaretinden elde edilecek gelirler iklim değişikliğinden etkilenen topluluklara değil, özel sektörün yeşil dönüşümüne aktarılacak.

Bakın, bana ulaşan bir mektup, anne ne diyor? "Öncelikle bir vatandaş, bir anne, bir çalışan olarak, kısaca her bir karesi şehitlerimizin kanlarıyla oluk oluk sulanmış bu güzel vatanın bir evladı olarak kendim ve ailem adına, gelecek nesiller adına, yeniden Meclise gelen iklim kanununu reddediyorum, hiçbir şekilde kabul etmiyorum. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bizleri temsil etmeniz için seçtiğimiz siz değerli milletvekillerimizden bu kanun tekliflerini reddetmenizi istiyoruz." Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz bu kanun teklifine "hayır" diyeceğiz. Peki, iktidar olarak baronların değil milletin sesine kulak verip siz de reddedebilecek misiniz?

Saygıdeğer milletvekilleri, bu iktidar yirmi üç yılda halkın iliğini, kemiğini kuruttuğu gibi akarsularımızı, ormanlarımızı da kuruttu. Ülkemizde maalesef insanlık can çekiyor, vicdan can çekiyor, ahlak can çekiyor, adalet can çekiyor; ormanlarımız, derelerimiz can çekiyor. Kızılderili atasözü ne diyor? "Son ırmak kurduğunda, son ağaç yok olduğunda, son balık öldüğünde iktidar paranın yenmeyen bir şey olduğunu anlayacak ama çok geç olacak."

Milletvekillerine ısrarla sesleniyorum: Bu bir avuç insanı kollayan düzenin parçası olmayın. Yazık oluyor geleceğimize, inancımıza, maneviyatımıza, doğmamış çocuklarımızın istikbaline. "Yeşil" deyince aklına sadece doların yeşili gelen, gerisi umurunda olmayan enerji baronlarına, para babalarına, emperyalistlere karşı İklim Kanunu'nu reddediyoruz.

İki yıldır Türkiye Büyük Millet Meclisinde "Çorum'un Derinçay'ı can çekiyor." diye haykırıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET TAHTASIZ (Devamla) - Ama siz doğayı sevmiş olsaydınız, siz akarsularımızı korumak istemiş olsaydınız... İki yıldır bizim Derinçay hakkında vermiş olduğumuz yasa tekliflerine ve soru önergelerine rağmen maalesef Derinçay hâlâ kirli akıyor, hâlâ çevreyi kirletiyor ve balık yüzen bir dere şu anda maalesef zehir saçıyor. Ama Çorum Belediyesi, Çorum Valiliği ve Çorum'un yetkilileri, milletvekilleri buna sessiz kalıyor. Siz eğer doğayı seviyorsanız gelin, Çorum'dan başlayın, Derinçay'ın kirliliğini önleyin, oradaki çiftçilerimiz bu sudan yararlansın ve ektiği biçtiği ürün zehir saçmasın.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan İklim Kanunu Teklifi'nin 16'ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Başkanlık tarafından" ibaresinin "Başkanlıkça" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şenol Sunat

Manisa

Turan Yaldir

Aksaray

Selcan Taşçı

Tekirdağ

Yavuz Aydın

Trabzon

Yasin Öztürk

Denizli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

ÇEVRE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET GALİP ENSARİOĞLU (Diyarbakır) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adını iklimden alan ama tarım alanında, hayvancılık alanında, enerji verimliliği alanında, sanayi alanında, ulaşım alanında derinleşmeye teşne, iklim değişikliği eksenli, ekosistem temelli kaygıların çok yazık ki birini bile karşılamayan; adı "iklim" olan ama zamanında 3 milyar 150 milyon dolarlık kredinin yüzü suyu hürmetine imzalanan Paris İklim Anlaşması uyarınca ihracatçıları bekleyen mali yükten, vergiden kurtarmaktan başka motivasyonu bulunmayan; adı "iklim" olan ve iklimi içinde Çevre Mühendisleri Odasının değil de Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneğinin bulunduğu, Meteoroloji Mühendisleri Odasının değil de Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneğinin bulunduğu, Meteoroloji Mühendisleri Odasının değil de yine Uluslararası Yatırımcılar Derneğinin bulunduğu, Orman Mühendisleri Odasının değil de Türkiye İhracatçıları Meclisinin bulunduğu, Ziraat Mühendisleri Odasının değil de Dış Ekonomik İlişkiler Kurulunun, Bankalar Birliğinin, Finansal Kurumlar Birliğinin, Sermaye Piyasaları Birliğinin -ticari bir boyutu var meselenin, bunlar da olsun elbette ama- sadece bunların bulunduğu, bunlardan ibaret bir kurulla koruyabileceği sanırsı üzerine inşa edilmiş, adı "iklim" olan ama aslen bir ticaret kanunu şeklinde tasarlanan, dolayısıyla da dünya yapay et tuzağını tartışıyormuş kimin umurunda. Dünyanın vizyonu geri bırakılmamış ülkelerinde öncelikli tehdit olarak algılanan iklim krizinin hayvan yetiştiriciliğini nereye evirdiğini değinmek mesela kimsenin aklına gelmedi burada. Nüfus yoğunlaşmalarını neye, nereye, havayı neye, toprağı neye, denizleri, nehirleri, dereleri, kısaca aslında enerji kaynaklarını neye evirdiğini, teğet bile değil aslında, hiç kesişmeden bütün bunlarla paralel geçen, tek derdi kimden neyi nasıl tahsil edebileceği olan kanun metinlerini amaca matuf olmadıklarını ve olamayacaklarını da bile bile, bundan daha

acıklısı bunu bilme ihtiyacı bile duymadan "Emir büyük yerden." diyerek ezbere geçirdiğinizde ne oluyor biliyor musunuz arkadaşlar? İşte, tam olarak şu manzara oluşuyor: Burası düne kadar Türkiye'nin en kıymetli su havzalarına sahip olan Tekirdağ, burası 2024 yılının en çok vergi ödeyen 9'uncu ili. Burası kişi başına en çok vergi ödeyen 7'nci ilimiz olan Tekirdağ ve yıl 2025, daha birkaç gün önce çekildi bu fotoğraf, Tekirdağlılar bu fotoğrafta ne yapıyorlar biliyor musunuz? Elllerinde su bidonları, damacanalara, şişeler belediyeye ait su tankerinin önünde su kuyruğunda bekliyorlar evlerine bir şişe su götürebilmek için. Tuvaletlerini, lavabolarını temizlemek için denizden su çeken kadınlar var Tekirdağ'da 2025 yılında. Başta merkez ilçemiz Süleymanpaşa, Tekirdağ âdeta "Susuz Yaz" setine döndü. Neden peki? Çünkü su ihtiyacının yüzde 88'ini yer altı su kaynaklarından karşılayan bir büyükşehirde Süleymanpaşa'ya su sağlayan Naip Barajı'nda su seviyesi yüzde 1'in altına düştü, yüzde 1'in altına, bakın, tam manasıyla bir susuzluk yaşanıyor çünkü şehrin genelini besleyen barajlarda su seviyesi yüzde 12'nin altına düştü çünkü İnecek 1, İnecek 2, Derecik Barajları yılan hikâyesine döndü. İşin siyasi kısmına hiç girmeyeceğim çünkü en kolay kısmı orası. Çok kolay burada belediyeyi beceriksizlikle suçlamak, plansızlıkla suçlamak ya da merkezî otoriteyi belediyenin yatırım yapmasına engel olmakla, seçmenden intikam almakla suçlamak, seçmenden kolaylıkla bunları yapıp "aferin"i kapabiliyorum ama bu Tekirdağlıların suyunu akıtmaya yetmez maalesef yeniden.

Dolayısıyla, ben sadece sizlere seslenmek istiyorum, dünyanın gelecek on yıllarında güç mücadelesinin temel zemininin su kaynaklarına erişim olacağını, su savaşları olacağını, sağır sultan dahi duymuşken içinde bir cümle kuraklık tedbiri, önlemi, çözümü yer almayan, kirletilmemiş sağlıklı suya erişimi artırmak, su kaynaklarını korumak, sanayinin bizim Ergene'de olduğu gibi, başta atık bertarafı olmak üzere görünmez su talanına "Dur!" demeyen bir iklim kanunu sunamayan -kusura bakmayın ama- gamsızlığa seslenmek istiyorum: Su hayattır, hayatı yok sayarsanız eğer geriye hiçbir şey kalmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - O zaman bütün bu yasalar ne için? İnsanoğlu için yaşanılmaz; kuş, çiçek, böcek, ağaç yani canlı olan her şey için yaşanılmaz olan bir dünyada kime kâr, kime kazanç, kime rant için o zaman bütün bu gayret? Bazı mahallelerine bir haftayı geçkindir su verilemeyen Tekirdağ'ın bugün yaşadığı ama Türkiye'nin ve dünyanın da yarın topyekûn yaşayacağıdır bu fotoğraf aslında; ciddi bir meseledir, hayatidir; merkezî iktidar, yerel iktidar yarışmasına, iktidar-muhalefet çatışmasına kurban edilemeyecek bir varlık-yokluk meselesidir. Dilerim önce insanlar, sonra ülkeler "su" diye kıvrınmaya, birbirini kırmaya başlamadan önce de idrak edilebilir öncelikle bu Mecliste.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.08

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 23.09

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İbrahim YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar), Nurten YONTAR (Tekirdağ)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103'üncü Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

198 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

2'nci sırada yer alan, 215 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

2.- Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya ve Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile 113 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3159) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 215)

BAŞKAN - Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 2 Temmuz 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.10